

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

ZAKON O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, juni 2023. godine

ZAKON O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuju se elektroenergetska politika i planiranje, elektroenergetske djelatnosti, dozvola za obavljanje elektroenergetske djelatnosti, regulisanje elektroenergetskih djelatnosti, proizvodnja električne energije, izgradnja elektrana, distribucija električne energije, snabdijevanje električnom energijom, trgovina električnom energijom, skladištenje energije, krajnji kupci, agregacija distribuiranih resursa, elektromobilnost, sigurnost snabdijevanja, izgradnja, rekonstrukcija, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata, upravni nadzor i regulatorno nadgledanje i kaznene odredbe, kao i druga pitanja od značaja za uređivanje sektora električne energije u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Član 2.

(Ciljevi elektroenergetske politike)

Osnovni ciljevi ostvarivanja elektroenergetske politike su:

- a) obezbjeđenje sigurnog snabdijevanja električnom energijom kupaca po definisanim standardima kvaliteta i pristupačnim cijenama,
- b) obezbjeđenje sigurnog, pouzdanog i efikasnog rada, održavanja i razvoja distributivnog sistema električne energije i pružanje propisanog kvaliteta usluga distribucije električne energije,
- c) efikasna regulacija elektroenergetskih djelatnosti,
- d) zaštita prava i interesa korisnika mreže, uključujući pravo pristupa mreži, sigurnost i kvalitet snabdijevanja, dostupnost i priuštivost električne energije,
- e) razvoj tržišta električne energije,
- f) obezbjeđenje efikasnog razdvajanja operatora distributivnog sistema i obezbjeđenje njegove nezavisnosti od drugih elektroenergetskih djelatnosti,
- g) obezbjeđenje uslova za nesmetano izvršavanje obaveza javne usluge,
- h) stvaranje uslova za investicije u elektroenergetskom sektoru,
- i) obezbjeđenje dugoročne uravnoteženosti razvoja elektroenergetskog sektora i energetskog sektora u cjelini,
- j) povezivanje sa regionalnim tržištima,
- k) promovisanje održivog razvoja elektroenergetskog sektora, uz očuvanje okoliša,
- l) usklađivanje razvoja elektroenergetskog sektora sa energetskom i ekonomskom politikom Federacije,
- m) racionalno i ekonomično korištenje električne energije i zaštita okoliša,
- n) usklađivanje sa propisima Evropske unije radi uspostavljanja pravnog i institucionalnog okvira u skladu sa pravnim naslijeđem Evropske unije.

Član 3.

(Načela)

Ovaj zakon se zasniva na načelima nediskriminacije, pravičnosti, transparentnosti, tržišne konkurencije, regulisanog pristupa treće strane, slobode kretanja robe i slobode pružanja usluga, zaštite prava krajnjih kupaca i drugih učesnika na tržištu, javnog interesa i zaštite okoliša, te slobode izbora snabdjevača električnom energijom.

Član 4.

(Opšti interes Federacije)

- (1) Sigurno snabdijevanje električnom energijom po pristupačnim cijenama je od opšteg interesa za Federaciju.
- (2) Obezbjedenje i isporuka dovoljnih količina električne energije potrebne za život i rad građana, te poslovanje i razvoj privrednih i društvenih subjekata, na siguran, pouzdan i kvalitetan način su od opšteg interesa za Federaciju.
- (3) U cilju ostvarivanja opšteg interesa iz stavova (1) i (2) ovog člana, elektroenergetski subjekti su dužni prvenstveno obezbijediti dovoljne količine električne energije koja je potrebna za život i rad građana, te poslovanje i razvoj privrednih i drugih subjekata, zadovoljavajući pri tome kriterije ekonomičnosti isporuke.

Član 5.

(Odnos sa drugim zakonima)

- (1) Na sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se propisi kojima se uređuju oblasti energetike, obnovljivih izvora energije, energijske efikasnosti, prostornog planiranja i korištenja zemljišta, građenja, trgovine, zaštite potrošača, zaštite okoliša i koncesija.
- (2) U postupku odlučivanja o pojedinačnim pravima i obavezama elektroenergetskih subjekata i krajnjih kupaca, ako ovim zakonom nije drugačije propisano, primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuje upravni postupak.

Član 6.

(Definicije izraza)

- (1) Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:
 - a) "Agregator" znači učesnik na tržištu koji obavlja djelatnost agregacije distribuiranih resursa;
 - b) "Aktivni kupac" označava krajnjeg kupca ili grupu krajnjih kupaca koji zajednički djeluju, koji troše ili skladište električnu energiju proizvedenu na mjestu potrošnje, ili koji prodaju viškove električne energije koju su sami proizveli, ili učestvuju u mjerama fleksibilnosti ili mjerama energijske efikasnosti, pri čemu ove aktivnosti ne predstavljaju njihovu osnovnu komercijalnu ili profesionalnu djelatnost;
 - c) "Direktni vod" označava elektroenergetski vod koji povezuje izolovani objekat proizvođača električne energije sa krajnjim kupcem čiji objekat nije priključen na prenosni ili distributivni sistem;
 - d) "Dispečiranje" znači upravljanje tokovima električne energije (snage) i regulacija napona u elektroenergetskom sistemu;
 - e) "Distribucija" je prenošenje električne energije kroz distributivne sisteme srednjeg i niskog napona sa ciljem njene isporuke kupcima i preuzimanja distribuirane proizvodnje, ali ne uključuje snabdijevanje električnom energijom;

- f) "Distributivna proizvodnja" označava proizvodnju u elektranama koje su priključene na distributivni sistem;
- g) "Distributivna mreža" označava funkcionalno povezan skup elektroenergetskih objekata koga čine elektroenergetski vodovi, transformatorske stanice i razvodna postrojenja srednjeg i niskog napona sa pripadajućom opremom i uređajima;
- h) "Elektrana" znači postrojenje u kome se oblici primarne energije pretvaraju u električnu energiju;
- i) "Električna energija" je roba koja ima kvalitet, namjenu, uslove prodaje i cijenu, na čiju se proizvodnju, distribuciju, snabdijevanje i trgovinu primjenjuju odredbe ovog zakona;
- j) "Električno vozilo" je motorno vozilo opremljeno pogonskim sklopom koje sadrži barem jedan neperiferni električni stroj kao pretvarač energije sa sistemom za skladištenje energije s mogućnošću eksternog punjenja;
- k) "Elektroenergetski objekat" označava elektrane, trafostanice, rasklopna postrojenja i elektroenergetske vodove koji se koriste za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti;
- l) "Elektroenergetski subjekt" je pravno ili fizičko lice, koje nije krajnji kupac, koje obavlja najmanje jednu od elektroenergetskih djelatnosti i koje je odgovorno za komercijalne i tehničke poslove u vezi sa tim djelatnostima;
- m) "Energetska dozvola" znači upravni akt koji investitoru izdaje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije u postupku prikupljanja potrebnih dozvola za izgradnju elektroenergetskog objekta za proizvodnju električne energije;
- n) "Fleksibilnost" označava promjenu proizvodnje i/ili potrošnje električne energije na pojedinačnom ili združenom nivou, kao reakcija na eksterni signal za pružanje usluga na tržištu električne energije;
- o) "Instalisana snaga elektrane" označava maksimalnu snagu koju elektrana može kontinuirano proizvoditi u normalnim radnim uslovima, a koja se utvrđuje kao zbir nazivnih snaga proizvodnih jedinica u postrojenju;
- p) "Isporuka" znači primopredaju električne energije na mjestu određenom za isporuku;
- q) "Javni snabdijevač" označava elektroenergetskog subjekta koji snabdijeva električnom energijom male kupce, kupce iz kategorije domaćinstva i krajnje kupce od posebnog društvenog značaja, koji nisu izabrali snabdjevača na tržištu;
- r) "Javno snabdijevanje" znači javnu uslugu snabdijevanja električnom energijom krajnjih kupaca iz kategorije domaćinstva, malih kupaca i krajnjih kupaca od posebnog društvenog značaja, pod uslovima propisanim ovim zakonom;
- s) "Korisnik sistema" znači svako pravno ili fizičko lice koje isporučuje ili preuzima električnu energiju putem distributivnog sistema;
- t) "Krajnji kupac" označava kupca koji kupuje električnu energiju za vlastitu upotrebu;
- u) "Krajnji kupci od posebnog društvenog značaja" označava subjekte čiji su objekti priključeni na distributivni sistem električne energije napona nižeg od 1 kV i koji obavljaju djelatnosti i poslove odgojno-obrazovnih, humanitarnih, socijalnih, vjerskih ustanova, organizacija i udruženja, poslove zapošljavanja i smještaja posebnih kategorija lica i druge poslove od posebnog društvenog značaja koje odlukom odredi Regulatorna komisija;
- v) "Kupac iz kategorije domaćinstva" znači kupca koji kupuje električnu energiju za upotrebu u vlastitom domaćinstvu, isključujući komercijalne ili profesionalne djelatnosti;

- w) "Mali kupac električne energije" označava krajnjeg kupca (pravna lica i obrtnici) koji ispunjavaju sljedeće uslove kumulativno:
- manje od 50 zaposlenih,
 - ukupan godišnji prihod u iznosu do 8.000.000,00 KM,
 - svi objekti priključeni su na distributivni sistem električne energije napona nižeg od 1 kV, i
 - potrošnja električne energije u prethodnoj kalendarskoj godini postojećeg krajnjeg kupca, odnosno planirana potrošnja novog krajnjeg kupca, manja je od 50.000 kWh;
- x) "Mjerno mjesto" označava mjesto na kojem se mjernim uređajima mjeri električna energija i/ili snaga koju korisnik sistema preuzima, odnosno isporučuje u mrežu, ili je koristi za vlastite potrebe ili druge namjene;
- y) "Mjesto priključenja" označava mjesto u kojem se priključak spaja na distributivnu ili prenosnu mrežu;
- z) "Mjesto za punjenje male snage" je mjesto za punjenje koje omogućava prenos električne energije na električno vozilo snagom jednakom ili manjom od 22 kW, izuzev uređaja snage manje ili jednake 3,7 kW koji su instalisani u domaćinstvima ili čija primarna namjena nije punjenje električnih vozila i koji nisu dostupni javnosti;
- aa) "Mjesto za punjenje velike snage" je mjesto za punjenje koje omogućava prenos električne energije na električno vozilo snagom većom od 22 kW;
- bb) "Nestandardne usluge" su usluge koje pruža operator distributivnog sistema na zahtjev korisnika mreže ili drugih lica ili u cilju otklanjanja posljedica postupanja korisnika sistema suprotno propisima, a koje nisu obuhvaćene tarifama za korištenje distributivne mreže ili naknadom za priključenje na distributivnu mrežu;
- cc) "Nezavisni agregator" označava agregatora koji je aktivan samo u domenu usluga fleksibilnosti i koji ne obavlja djelatnost snabdijevanja ili kupovine električne energije;
- dd) "Niski napon" označava naponske nivoe do uključivo 1 kV;
- ee) "Operator distributivnog sistema" znači pravno lice koje je odgovorno za rad, upravljanje, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom geografskom području i njegovu povezivanje sa drugim sistemima, te za osiguranje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom električne energije na ekonomski primjeren način;
- ff) "Operator sistema" označava operatora distributivnog sistema ili operatora prenosnog sistema;
- gg) "Operator skladišta energije" znači fizičko ili pravno lice koje obavlja djelatnost skladištenja i odgovorna je za upravljanje postrojenjem za skladištenje;
- hh) "Operator zatvorenog distributivnog sistema" znači elektroenergetski subjekt koji obavlja energetske djelatnosti distribucije električne energije u zatvorenom distributivnom sistemu;
- ii) "Pomoćne usluge" označavaju usluge potrebne za sigurno i pouzdano funkcionisanje prenosnog ili distributivnog sistema te kontinuirano i kvalitetno snabdijevanje kupaca električnom energijom;
- jj) „Postrojenje“ znači međusobno povezani skup proizvodnih, prenosnih ili distributivnih elemenata električne mreže kao što su generatori, transformatori, sklopni aparati, vodovi i

- drugi djelovi električnih mreža, sabirnice, spojni vodiči i oprema, izolatori, zaštitni uređaji, odvodnici prenapona, mjerni uređaji, električna trošila i drugi aparati, uređaji i oprema;
- kk) "Prenos" označava transport električne energije preko visokonaponskog povezanog sistema sa ciljem njene isporuke krajnjim korisnicima ili operatorima distributivnog sistema;
- ll) "Priključak" znači skup električnih vodova i uređaja, srednjeg i/ili niskog napona, uključujući i obračunsko mjerno mjesto, kojima se objekat kupca/proizvođača priključuje na distributivnu mrežu, isključujući razvodne i mjerne ormare, usponske vodove i glavne napojne vodove, a koji su sastavni dio građevine u objektima kolektivnog stanovanja;
- mm) „Pristup mreži“ znači pravo na priključenje i korištenje distributivnog sistema prema regulisanim uslovima i objavljenim tarifama;
- nn) "Regulatorna komisija" znači Regulatornu komisiju za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine;
- oo) "Regulatorni period" znači vremenski period za koji se određuju regulisane naknade ili cijene;
- pp) "Rezervni snabdjevač" znači snabdjevača koji ima obavezu da krajnjeg kupca snabdijeva električnom energijom u slučaju kada ga odabrani snabdjevač prestane snabdijevati;
- qq) "Rezervno snabdijevanje" znači javnu uslugu snabdijevanja električnom energijom krajnjih kupaca koji su pod određenim uslovima ostali bez snabdjevača pod uslovima propisanim ovim zakonom;
- rr) "Skladištenje energije" znači odgađanje konačne upotrebe električne energije do trenutka kasnijeg od onog u kojem je proizvedena ili pretvaranje električne energije u oblik energije koji se može odgođeno koristiti i naknadno pretvaranje takve energije u električnu energiju ili njena upotreba u drugom obliku;
- ss) "Snabdjevač" znači pravno lice koje obavlja djelatnost snabdijevanja krajnjih kupaca električnom energijom;
- tt) "Srednji napon" označava naponske nivoe od 1 kV do uključivo 35 kV;
- uu) „Stanica za punjenje električnih vozila“ znači objekat ili infrastrukturu za punjenje električnih vozila sa jednim ili više mjesta za punjenje male ili velike snage;
- vv) "Tarifa" označava naknadu ili više naknada za korištenje elektroenergetske mreže ili usluge u vezi sa električnom energijom;
- ww) "Trgovac" znači pravno lice koje obavlja djelatnost trgovine električne energije;
- xx) "Vertikalno integrisani subjekt" znači elektroenergetski subjekt ili grupa elektroenergetskih subjekata u kojima ista osoba ili iste osobe imaju mogućnost direktne ili indirektno kontrole i gdje elektroenergetski subjekt ili grupa elektroenergetskih subjekata obavlja najmanje jednu od elektroenergetskih djelatnosti prenosa električne energije ili distribucije električne energije, te najmanje jednu od elektroenergetskih djelatnosti proizvodnje ili snabdijevanja električnom energijom;
- (2) Izrazi koji nisu definisani odredbama ovog zakona imaju značenja koja su utvrđena zakonima kojim se uređuju pojedine oblasti energetike.

DIO DRUGI - ELEKTROENERGETSKA POLITIKA I PLANIRANJE

Član 7.

(Provođenje energetske politike u sektoru električne energije)

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) provodi energetska politiku i planira razvoj elektroenergetskog sektora u skladu sa ciljevima i strateškim dokumentima definisanim zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetskih djelatnosti.

Član 8.

(Bilans električne energije)

- (1) Vlada Federacije, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), do kraja oktobra tekuće godine donosi godišnji i trogodišnji bilans električne energije.
- (2) Bilansom električne energije planira se ukupna proizvodnja i potrošnja električne energije u Federaciji, način snabdijevanja električnom energijom, struktura proizvodnje i potrošnje električne energije, viškovi i nedostajuće količine električne energije i potreban nivo rezervnih kapaciteta za sigurno snabdijevanje kupaca električnom energijom.
- (3) Bilans električne energije posebno sadrži:
 - a) godišnji i mjesečne planove potrošnje električne energije po naponskim nivoima,
 - b) godišnji i mjesečne planove proizvodnje električne energije po vrsti i tipu elektrana,
 - c) plan potreba pojedinih vrsta primarne energije i energenata,
 - d) plan i način osiguranja pojedinih vrsta primarne energije i energenata,
 - e) plan gubitaka električne energije na distributivnoj mreži,
 - f) godišnji i mjesečni planovi viškova i nedostajućih količina električne energije,
 - g) bilans snaga na mreži prenosa,
 - h) planove rezervi kapaciteta,
 - i) planove upravljanja akumulacijama hidroelektrana,
 - j) plan remonta, revitalizacije i rekonstrukcije proizvodnih kapaciteta,
 - k) planove ušteda po osnovu unapređenja energijske efikasnosti.
- (4) Elektroenergetski subjekti i druga lica dužni su da na zahtjev Ministarstva dostave podatke potrebne za izradu bilansa električne energije u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahtjeva.
- (5) Bilans električne energije objavljuje se na internet stranici Ministarstva.
- (6) Ministarstvo prati ostvarenje bilansa električne energije te upozorava Vladu Federacije i predlaže mjere u slučaju značajnijih odstupanja.

DIO TREĆI - ELEKTROENERGETSKE DJELATNOSTI

Član 9.

(Elektroenergetske djelatnosti)

- (1) Elektroenergetske djelatnosti u smislu ovog zakona su:
 - a) proizvodnja električne energije,
 - b) distribucija električne energije,
 - c) distribucija električne energije u zatvorenom distributivnom sistemu,

- d) snabdijevanje električnom energijom,
 - e) trgovina električnom energijom,
 - f) skladištenje energije,
 - g) agregacija distribuiranih resursa,
 - h) djelatnosti energetske zajednice građana.
- (2) Elektroenergetske djelatnosti ovog člana obavljaju se kao javna usluga i/ili kao tržišne djelatnosti.
 - (3) Elektroenergetska djelatnost distribucije električne energije obavlja se kao javna usluga prema uslovima utvrđenim ovim zakonom.
 - (4) Elektroenergetska djelatnost snabdijevanja električnom energijom obavlja se kao tržišna djelatnost ili kao javna usluga na osnovu odluke Vlade Federacije donesene u skladu sa članom 106. ovog zakona.
 - (5) Elektroenergetske djelatnosti koje ovim zakonom ili odlukom Vlade Federacije nisu utvrđene kao javna usluga obavljaju se kao tržišne djelatnosti.

Član 10.

(Javna usluga)

- (1) Elektroenergetskom subjektu može se, ukoliko je to u općem ekonomskom interesu, nametnuti obaveza javne usluge po regulisanim uslovima koja se može odnositi na sigurnost, uključujući sigurnost snabdijevanja, redovnost, kvalitet i cijenu snabdijevanja te zaštitu okoliša, uključujući energetske efikasnost, upotrebu energije iz obnovljivih izvora i zaštitu okoliša.
- (2) Obaveza javne usluge mora biti jasno definisana, transparentna, nediskriminirajuća i provjerljiva i javno objavljena, te domaćim i stranim elektroenergetskim subjektima mora garantovati ravnopravnost pristupa krajnjim kupcima.
- (3) Elektroenergetski subjekt koji obavlja elektroenergetsku djelatnost kao javnu uslugu dužan je obezbijediti:
 - a) sigurnost snabdijevanja električnom energijom,
 - b) propisani, odnosno ugovoreni kvalitet snabdijevanja električnom energijom,
 - c) primjenu razumnih, lako i jasno uporedivih, javnih i nediskriminatornih cijena određenih u skladu sa ovim zakonom,
 - d) primjenu mjera zaštite okoliša, zaštitu života, zdravlja i imovine građana, u skladu sa posebnim propisima,
 - e) primjenu mjera zaštite krajnjih kupaca,
 - f) druge uslove propisane dozvolom za obavljanje elektroenergetske djelatnosti i odlukom kojom je elektroenergetskom subjektu nametnuta obaveza pružanja javne usluge.
- (4) Obaveza javne usluge iz stava (1) ovog člana nameće se zakonom ili odlukom Vlade Federacije.

Član 11.

(Izvjешtavanje o javnoj usluzi)

- (1) Vlada Federacije, u skladu sa važećim propisima Bosne i Hercegovine i Federacije, putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine obavještava Sekretarijat Energetske zajednice o svim mjerama donesenim u cilju pružanja javne usluge i njihovom mogućem uticaju na tržišnu konkurenciju.

- (2) Vlada Federacije svake dvije godine, u skladu sa važećim propisima Bosne i Hercegovine i Federacije, putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine obavještava Sekretarijat Energetske zajednice o svim promjenama koje su u vezi sa mjerama iz stava (1) ovog člana.

Član 12.

(Tržišne djelatnosti)

Tržišne djelatnosti obavljaju se uz poštovanje načela tržišne konkurencije i ravnopravnog položaja svih učesnika na tržištu, gdje se slobodno dogovaraju i/ili ugovaraju količine i cijene isporučene električne energije.

Član 13.

(Računovodstveno razdvajanje)

- (1) Elektroenergetski subjekti koji obavljaju više elektroenergetskih djelatnosti ili uz elektroenergetsku djelatnost obavljaju drugu djelatnost, dužni su u svom internom računovodstvu voditi poslovne knjige i sastavljati finansijske izvještaje za svaku djelatnost odvojeno, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije.
- (2) Elektroenergetski subjekat koji obavlja djelatnost snabdijevanja sa obavezom javne usluge dužan je u svom internom računovodstvu odvojeno voditi poslovne knjige i sastavljati finansijske izvještaje za djelatnost snabdijevanja koja se obavlja kao javna usluga u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije.
- (3) Elektroenergetski subjekti dužni su da utvrde pravila za raspoređivanje troškova zajedničkih poslova koja se primjenjuju pri izradi internih računovodstvenih obračuna po djelatnostima.

DIO ČETVRTI - DOZVOLA ZA OBAVLJANJE ELEKTROENERGETSKE DJELATNOSTI

Član 14.

(Dozvola za obavljanje elektroenergetske djelatnosti)

- (1) Dozvola za obavljanje elektroenergetske djelatnosti (u daljnjem tekstu: dozvola za obavljanje djelatnosti) je akt Regulatorne komisije za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Regulatorna komisija) kojim se elektroenergetski subjekt ovlašćuje da obavlja određenu elektroenergetsku djelatnost.
- (2) Elektroenergetsku djelatnost može da obavlja elektroenergetski subjekt koji ima dozvolu za obavljanje elektroenergetske djelatnosti, osim ukoliko je ovim zakonom propisano drugačije.
- (3) Elektroenergetski subjekt je dužan ispunjavati uslove propisane dozvolom za obavljanje elektroenergetske djelatnosti.

Član 15.

(Vrste dozvola)

Regulatorna komisija izdaje sljedeće dozvole za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti:

- a) dozvola za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije,
- b) dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije,
- c) dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije u zatvorenom distributivnom sistemu,
- d) dozvola za obavljanje djelatnosti snabdijevanja i trgovine električnom energijom,
- e) dozvola za obavljanje djelatnosti skladištenja energije,

- f) dozvola za obavljanje djelatnosti agregacije distribuiranih resursa i
- g) dozvola za obavljanje djelatnosti energetske zajednice građana.

Član 16.

(Period važenja dozvole)

- (1) Dozvola za obavljanje djelatnosti se izdaje na period do 30 godina za djelatnosti proizvodnje električne energije i distribucije električne energije, a za ostale djelatnosti na period do pet godina.
- (2) Dozvola se može obnoviti na zahtjev elektroenergetskog subjekta u skladu sa pravilima o izdavanju dozvola.

Član 17.

(Izuzeće od obaveze pribavljanja dozvole)

- (1) Elektroenergetski subjekt nije obavezan da posjeduje dozvolu za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije za:
 - a) proizvodnju električne energije u elektranama instalisane snage do 1 MW,
 - b) proizvodnju električne energije isključivo za vlastite potrebe bez isporuke u distributivnu mrežu, ili
 - c) proizvodnju električne energije u novim elektranama, najduže do šest mjeseci od dana pribavljanja odobrenja za upotrebu objekta.
- (2) Izuzetno od stava (1) tačka a) ovog člana, ako isti elektroenergetski subjekt proizvodi električnu energiju u više objekata čija je ukupna instalisana snaga veća od 1 MW, dužan je da pribavi dozvolu za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije.
- (3) Operator skladišta energije nije obavezan da posjeduje dozvolu za obavljanje djelatnosti skladištenja energije za slučajeve:
 - a) skladištenja energije korištenjem postrojenja za skladištenje energije čiji je zbir instalisanih snaga do uključivo 500 kW,
 - b) skladištenja energije tokom probnog rada postrojenja, a najduže do šest mjeseci od dana pribavljanja odobrenja za upotrebu objekta,
 - c) skladištenja energije u postrojenju koje se nalazi iza obračunskog mjernog mjesta aktivnog kupca i koristi se isključivo za vlastite potrebe bez predaje električne energije u mrežu, ili
 - d) skladištenja energije u postrojenjima koja se koriste isključivo za potrebe distribucije električne energije.

Član 18.

(Kriteriji za izdavanje dozvole)

- (1) Dozvola za obavljanje djelatnosti se izdaje elektroenergetskom subjektu ako:
 - a) je upisan u odgovarajući registar na osnovu kojeg se omogućava obavljanje elektroenergetske djelatnosti za koju se izdaje dozvola,
 - b) ispunjava tehničke, operativne i organizacione uslove za rad,
 - c) posjeduje dokaz o pravnom osnovu za korištenje elektroenergetskih objekata u kojima se obavlja elektroenergetska djelatnost,
 - d) ispunjava finansijske kriterije za obavljanje djelatnosti u zavisnosti od vrste djelatnosti, obima pružanja usluga i drugo,

- e) ispunjava propisane uslove u vezi sa stručnom osposobljenošću radnika za obavljanje poslova rukovanja i održavanja elektroenergetskih objekata,
 - f) ne traje mjera zabrane obavljanja elektroenergetskih djelatnosti,
 - g) ispunjava druge kriterije u skladu sa pravilima o izdavanju dozvola koje donosi Regulatorna komisija.
- (2) Elektroenergetski subjekt dokazuje ispunjenost kriterija iz stava (1) ovog člana dostavljanjem odgovarajućih dokaza i dokumentacije uz zahtjev za izdavanje dozvole.

Član 19.

(Izdavanje dozvole)

- (1) Dozvolu za obavljanje djelatnosti, na osnovu podnesenog zahtjeva, izdaje Regulatorna komisija.
- (2) Postupak izdavanja dozvole je javan i vodi se u skladu sa objektivnim i unaprijed poznatim kriterijima na nediskriminirajući i transparentan način.
- (3) Regulatorna komisija dužna je da se prije izdavanja dozvole konsultuje sa zainteresovanim stranama o uslovima propisanim nacrtom dozvole.
- (4) Konsultacije iz stava (3) ovog člana vrše se organizovanjem javne rasprave na način koji odredi Regulatorna komisija.
- (5) Rješenje Regulatorne komisije o zahtjevu za izdavanje dozvole sadrži detaljno obrazloženje i dostavlja se podnosiocu zahtjeva.

Član 20.

(Izmjena dozvole)

- (1) Imatelj dozvole podnosi Regulatornoj komisiji zahtjev za izmjenu dozvole, ukoliko u periodu važenja dozvole:
 - a) nastupe promjene u vezi sa elektroenergetskim objektom koji se koristi za obavljanje djelatnosti,
 - b) nastupe statusne promjene imatelja dozvole i druge promjene podataka koje su od značaja u pravnom prometu, ili
 - c) nastupe druge okolnosti koje se odnose na mogućnost ispunjenja uslova iz dozvole.
- (2) Regulatorna komisija ima pravo da pokrene postupak za izmjenu uslova iz dozvole po službenoj dužnosti, u slučaju:
 - a) kada nastupe vanredne okolnosti koje utiču na sigurnost snabdijevanja električnom energijom,
 - b) ako je imatelju dozvole određena obaveza pružanja javne usluge,
 - c) kada su izmjene neophodne za obezbjeđenje pouzdanog rada elektroenergetskih objekata,
 - d) izmjene propisa kojima se uređuje poslovanje i obavljanje djelatnosti elektroenergetskih subjekata, ili
 - e) u drugim slučajevima kada na osnovu činjeničnog stanja ocijeni da je potrebno zaštititi javni interes.

Član 21.

(Prenos dozvole)

- (1) Imatelj dozvole može, u periodu važenja dozvole, prenijeti svoju dozvolu na drugo pravno lice.
- (2) Prenos dozvole iz stava (1) ovog člana vrši se uz prethodnu saglasnost Regulatorne komisije.
- (3) Drugo pravno lice na koje se prenosi dozvola dužno je dokazati da ispunjava kriterije za izdavanje dozvole.
- (4) Imatelj dozvole koji ima zaključen ugovor o koncesiji može prenijeti dozvolu na drugo pravno lice samo u slučaju da je prethodno riješeno pitanje prenosa ugovora za tu koncesiju u skladu sa propisima kojima je uređena oblast koncesija.
- (5) Postupak prenosa dozvole detaljnije se propisuje pravilima o izdavanju dozvola koja donosi Regulatorna komisija.

Član 22.

(Poništavanje dozvole)

- (1) Regulatorna komisija poništava izdatu dozvolu:
 - a) ako utvrdi da je imatelj dozvole u postupku izdavanja, obnove ili izmjene dozvole dao neistinite podatke na osnovu kojih je dozvola izdata,
 - b) u drugim slučajevima predviđenim posebnim propisima.
- (2) Poništavanjem dozvole iz stava (1) ovog člana poništavaju se pravne posljedice koje je dozvola proizvela.

Član 23.

(Oduzimanje dozvole)

- (1) Regulatorna komisija može oduzeti dozvolu ukoliko:
 - a) imatelj dozvole ne poštuje uslove i rokove utvrđene dozvolom,
 - b) imatelj dozvole ne obavlja djelatnost u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima,
 - c) imatelj dozvole podnese zahtjev za oduzimanje dozvole,
 - d) imatelj dozvole ne dostavi tražene podatke i informacije ili daje Regulatornoj komisiji netačne podatke i informacije,
 - e) je nad imateljem dozvole otvoren postupak likvidacije ili stečaja,
 - f) je ukinut pravni osnov za korištenje elektroenergetskog objekta imatelja dozvole,
 - g) je donesena pravosnažna presuda zabrane obavljanja djelatnosti imatelju dozvole,
 - h) imatelj dozvole prestane da ispunjava jedan ili više kriterija iz člana 18. ovog zakona,
 - i) imatelj dozvole ne omogući ovlaštenim licima Regulatorne komisije pristup objektima, opremi i dokumentaciji, ili
 - j) imatelj dozvole ne plati regulatornu naknadu.
- (2) Regulatorna komisija će imatelju dozvole odrediti razuman rok za otklanjanje nedostataka u vezi sa ispunjenjem uslova iz dozvole ili za otklanjanje drugih nedostataka, o čemu imatelja dozvole obavještava pisanim putem.

Član 24.

(Vođenje registra dozvola)

- (1) Regulatorna komisija vodi registar dozvola.
- (2) Registar dozvola sadrži podatke o vrsti elektroenergetskih djelatnosti, identitetu imatelja dozvole, broju dozvola, datumu izdavanja dozvole, te statusu dozvole.
- (3) U registru dozvola se navode i podaci o obavezi pružanja javne usluge, kao i trajanje obaveze pružanja javne usluge.
- (4) Registar dozvola javno se objavljuje na internet stranici Regulatorne komisije.

Član 25.

(Pravilnik o izdavanju dozvola)

Regulatorna komisija donosi pravilnik o izdavanju dozvola kojim se propisuju kriteriji i postupak za izdavanje, izmjene, prenos, obnovu, poništenje i oduzimanje dozvola, sadržaj zahtjeva i dokazi koji se prilažu uz zahtjev, period važenja dozvola, sadržaj i uslovi dozvola, način izvještavanja, nadgledanje nad obavljanjem djelatnosti, vođenje registra izdatih i oduzetih dozvola i druga pitanja od značaja za izdavanje dozvola.

DIO PETI - REGULISANJE ELEKTROENERGETSKIH DJELATNOSTI

Član 26.

(Regulatorna komisija)

Regulatorna komisija za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine je regulatorno tijelo koje reguliše i nadzire tržište električne energije u skladu sa ovlaštenjima i nadležnostima utvrđenim ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacija energetske djelatnosti u Federaciji.

Član 27.

(Ciljevi rada Regulatorne komisije u sektoru električne energije)

Pored opštih ciljeva rada propisanih zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacija energetske djelatnosti u Federaciji, Regulatorna komisija u izvršavanju poslova iz svoje nadležnosti u sektoru električne energije doprinosi ostvarivanju sljedećih ciljeva:

- a) podsticanje konkurentnosti i obezbjeđenje uslova za funkcionisanje tržišta električne energije u saradnji sa drugim regulatornim tijelima,
- b) podsticanje efikasnog funkcionisanja elektroenergetskog sistema,
- c) zaštita svih učesnika u elektroenergetskom sektoru, a posebno kupaca električne energije,
- d) osiguranje sigurnosti snabdijevanja,
- e) uklanjanje prepreka za pristup novih učesnika tržištu,
- f) postizanje standarda kvaliteta snabdijevanja električnom energijom,
- g) podsticanje efikasnosti, ekonomičnosti i sigurnosti u korištenju električne energije,
- h) sprečavanje zloupotreba i monopolskog ponašanja elektroenergetskih subjekata, te
- i) razvoj i integrisanje tržišta električne energije u regionalno tržište električne energije.

Član 28.

(Nadležnosti Regulatorne komisije u sektoru električne energije)

Regulatorna komisija u sektoru električne energije ima nadležnosti da:

- a) donosi pravila i akte kojima se uređuju odnosi između elektroenergetskih subjekata te između elektroenergetskih subjekata i kupaca električne energije,
- b) vrši nadgledanje rada elektroenergetskih subjekata na tržištu električne energije i izvršavanje odredbi i uslova iz izdatih dozvola,
- c) izdaje dozvole za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti i vodi registar dozvola,
- d) donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivne mreže,
- e) utvrđuje tarife za korištenje distributivne mreže,
- f) donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje zatvorenog distributivnog sistema,
- g) daje saglasnost na tarife za korištenje zatvorenih distributivnih sistema, te u slučaju neusaglašenosti sa metodologijom utvrđuje propisane tarife,
- h) na prijedlog operatora zatvorenog distributivnog sistema donosi pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema,
- i) donosi metodologije za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivnu mrežu i naknade za priključenje na zatvoreni distributivni sistem,
- j) utvrđuje iznos naknada za priključenje na distributivnu mrežu,
- k) daje saglasnost na iznos naknada za priključenje na zatvoreni distributivni sistem,
- l) daje saglasnost na pravila o priključenju objekata korisnika na distributivnu mrežu,
- m) donosi metodologiju za utvrđivanje cijena javnog snabdijevanja,
- n) daje saglasnost ili utvrđuje cijene javnog snabdijevanja,
- o) donosi metodologiju za utvrđivanje cijene rezervnog snabdijevanja,
- p) daje saglasnost na iznose naknada za pružanje nestandardnih usluga operatora distributivnog sistema,
- q) vrši nadgledanje primjene tarifa, naknada i cijena utvrđenih u skladu sa ovim zakonom,
- r) na prijedlog operatora distributivnog sistema odobrava pravila o radu distributivnog sistema, vodeći računa o preuzimanju pravila i smjernica za rad elektroenergetskog sistema u dijelu koji se odnosi na rad operatora distributivnog sistema,
- s) daje prethodnu saglasnost za izgradnju direktnog voda,
- t) donosi opšte uslove za isporuku i snabdijevanje električnom energijom,
- u) donosi pravila o promjeni snabdjevača,
- v) daje saglasnost na desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema i na jednogodišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem,
- w) podstiče razvoj i funkcionisanje otvorenog konkurentnog tržišta električne energije u Federaciji,
- x) analizira i prati odnose na tržištu električne energije, konkurenciju na tržištu, te sprječava narušavanje ili ograničenje konkurencije ili monopolsko ponašanje,
- y) nadzire i prati pojave restriktivnih ugovornih praksi, uključujući odredbe o ekskluzivitetu koje mogu spriječiti kupce koji nisu domaćinstva ili mali kupci električne energije da istovremeno zaključe ugovore sa više snabdjevača ili ograniče njihov izbor,

- z) promoviše učešće i uklanja barijere za učešće na tržištu aktivnih kupaca, operatora skladišta energije, agregatora i energetskih zajednica građana te elektromobilnosti,
- aa) obezbjeđuje, u saradnji sa drugim nadležnim tijelima, institucionalnu zaštitu prava krajnjih kupaca, uključujući pravo na pravičan i nediskriminirajući tretman, na pružanje kvalitetnih usluga i konkurenciju,
- bb) vrši nadgledanje izvršenja obaveze javne usluge,
- cc) nadgleda postojanje unakrsnog subvencioniranja između elektroenergetskih djelatnosti koje se obavljaju kao javna usluga i drugih elektroenergetskih djelatnosti,
- dd) odobrava program usklađenosti operatora distributivnog sistema, te izvršava druge nadležnosti u vezi sa nadzorom razdvajanja operatora distributivnog sistema,
- ee) prati sigurnost rada i pouzdanost distributivne mreže,
- ff) određuje nivoe dozvoljenih gubitaka u distribuciji električne energije u postupku odobravanja potrebnih prihoda operatora distributivnog sistema,
- gg) nalaže operatoru distributivnog sistema poduzimanje mjera upravljanja opterećenjem u svrhu podsticanja energijske efikasnosti,
- hh) nalaže operatoru distributivnog sistema sprovođenje mjera za unapređivanje kvaliteta usluga,
- ii) donosi propise o kvalitetu snabdijevanja, uključujući i naknade za odstupanje od propisanih standarda i prati indikatore kvaliteta snabdijevanja,
- jj) propisuje obim i sadržaj podataka koje operator distributivnog sistema dostavlja po zahtjevu kupca u postupku promjene snabdjevača,
- kk) prati ulaganja u proizvodne i distributivne kapacitete s ciljem obezbjeđenja sigurnosti snabdijevanja,
- ll) nadgleda postupanje operatora distributivnog sistema u slučaju odbijanja pristupa mreži,
- mm) rješava sporove i žalbe u skladu sa ovim zakonom,
- nn) prati sprovođenje obaveze računovodstvenog razdvajanja,
- oo) daje saglasnost na ugovor o najmu imovine između vertikalno integrisanog subjekta i operatora distributivnog sistema u uslovima kada vertikalno integrisani subjekt zadržava vlasništvo nad imovinom za distribuciju električne energije,
- pp) daje saglasnost na opšti ugovor o obavljanju zajedničkih poslova i pružanju usluga između vertikalno integrisanog subjekta i operatora distributivnog sistema,
- qq) donosi pravila za vođenje knjigovodstvenih evidencija radi sprovođenja odredbi ovog zakona i drugih propisa u vezi sa računovodstvenim razdvajanjem,
- rr) propisuje pravila izvještavanja, obrasce za dostavu podataka, dinamiku i način dostave izvještaja od elektroenergetskih subjekata,
- ss) odobrava pravila za elektronsku razmjenu podataka na maloprodajnom tržištu električne energije,
- tt) propisuje kriterije, pravila postupka i odobrava izuzeća od primjene tehničkih zahtjeva definisanih pravilima o radu sistema i pravilima za priključenje korisnika sistema po zahtjevu korisnika ili nadležnog operatora distributivnog sistema, te vodi registar dodijeljenih izuzeća i odbijenih zahtjeva,

- uu) zahtijeva procjenu vrijednosti osnovnih sredstava operatora distributivnog sistema u svrhu određivanja naknada za korištenje distributivne mreže,
- vv) ostvaruje druge nadležnosti u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima u oblasti energetike.

Član 29.

(Ovlaštenja Regulatorne komisije u sektoru električne energije)

Regulatorna komisija je ovlaštena da:

- a) donosi odluke koje su obavezujuće za elektroenergetske subjekte,
- b) traži informacije od elektroenergetskih subjekata neophodne za vršenje svojih nadležnosti i javno objavljuje informacije o tržištu električne energije,
- c) vrši nadgledanje rada elektroenergetskih subjekata, uključujući i uvid u poslovne račune i knjigovodstvene evidencije,
- d) prati i nadzire izvršavanje obaveza elektroenergetskih subjekata iz ovog zakona i izdatih dozvola,
- e) izriče primjerene i srazmjerne kazne elektroenergetskim subjektima koji ne izvršavaju obaveze iz ovog zakona,
- f) saraduje i razmjenjuje podatke sa agencijama i organizacijama koje se bave zaštitom konkurencije i zaštitom okoliša.

Član 30.

(Rješavanje sporova pred Regulatornom komisijom)

- (1) Regulatorna komisija je nadležna da na zahtjev krajnjeg kupca rješava sporove u vezi sa postupanjem ili neispunjenjem obaveza operatora distributivnog sistema ili snabdjevača električnom energijom u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacija energetske djelatnosti i podzakonskim aktima.
- (2) Regulatorna komisija donosi pravilnik kojim se propisuje postupak rješavanja sporova u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

Član 31.

(Pretpostavke za podnošenje zahtjeva za rješavanje spora)

- (1) Prije podnošenja zahtjeva za rješavanje spora Regulatornoj komisiji, krajnji kupac je dužan da prethodno u pisanoj formi podnese prigovor elektroenergetskom subjektu, te pokuša mirnim putem riješiti spor.
- (2) Elektroenergetski subjekt dužan je da podnosiocu prigovora dostavi odgovor sa obrazloženjem u pisanoj formi u roku od 15 dana od dana prijema prigovora.
- (3) Krajnji kupac koji je nezadovoljan odgovorom iz stava (2) ovog člana, ima pravo u roku od 15 dana od dana prijema odgovora podnijeti Regulatornoj komisiji zahtjev za rješavanje spora.
- (4) Elektroenergetski subjekt je obavezan da krajnjem kupcu omogući pristup dokumentaciji i podacima u vezi sa ostvarivanjem prava i izvršavanjem obaveza iz zaključenog ugovora.
- (5) Zahtjev za rješavanje spora obavezno sadrži podatke o strankama, predmet zahtjeva, činjenični opis i prijedlog za rješenje spora.

- (6) Uz zahtjev iz stava (5) ovog člana krajnji kupac je dužan da dostavi dokaze na kojima zasniva zahtjev, uključujući i dokaz da se prethodno obraćao elektroenergetskom subjektu prigovorom u pisanoj formi.

Član 32.

(Odluka o zahtjevu za rješavanje spora i tužba)

- (1) Odluke Regulatorne komisije o zahtjevu za rješavanje spora su konačne.
- (2) Odluka Regulatorne komisije o zahtjevu za rješavanje spora donosi se u roku od 60 dana od dana dostavljanja zahtjeva za rješavanje spora.
- (3) Ukoliko Regulatorna komisija zatraži dodatne informacije, rok iz stava (2) ovog člana produžava se za dodatnih 60 dana.
- (4) Protiv konačne odluke Regulatorne komisije iz stava (1) ovog člana stranka može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

DIO ŠESTI - PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 33.

(Objekti za proizvodnju električne energije)

Proizvodnja električne energije obuhvata proizvodnju u termoelektranama, hidroelektranama, vjetroelektranama, solarnim elektranama i drugim elektranama koje koriste obnovljive ili druge izvore energije.

Član 34.

(Prava proizvođača)

- (1) Proizvodnju električne energije može da obavlja pravno ili fizičko lice.
- (2) Proizvođač ima pravo da:
 - a) koristi primarne izvore energije koje smatra najpogodnijim i najefikasnijim za proizvodni proces, uz primjenu tehničkih zahtjeva i uslova koji se odnose na zaštitu okoliša koji su utvrđeni propisima kojima se uređuje ova oblast, kao i u uslovima dozvole,
 - b) pristupa prenosnoj i distributivnoj mreži pod uslovima utvrđenim propisima o radu prenosnog, odnosno distributivnog sistema,
 - c) prodaje proizvedenu električnu energiju na konkurentskom tržištu,
 - d) pruža pomoćne usluge u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima.

Član 35.

(Obaveze proizvođača)

Proizvođač električne energije ima obavezu da:

- a) ispunjava uslove dozvole za proizvodnju električne energije, ako je dozvola potrebna za obavljanje djelatnosti,
- b) primjenjuje propise i pravila koji se odnose na rad prenosnog i distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta, propise koji se odnose na zaštitu konkurencije, kao i odluke nadležnih organa,
- c) posjeduje ispravan i verifikovan mjerni uređaj koji omogućava mjerenje proizvedene električne energije, kao i električne energije koja se preuzima ili isporučuje u mrežu,

- d) zadovoljava tehničke i pogonske uslove definisane tehničkim propisima i standardima, uključujući vođenje pogonske i tehničke dokumentacije,
- e) preuzme balansnu odgovornost ili zaključi ugovor sa balansno odgovornom stranom,
- f) postupa u skladu sa pravilima zaštite tržišne konkurencije prilikom učešća na tržištu električne energije,
- g) održava elektrane u ispravnom stanju, obezbjeđuje njihovu pogonsku spremnost i sigurno korištenje, uključujući i informacionu bezbjednost, u skladu sa tehničkim i drugim propisima i standardima,
- h) pruža pomoćne usluge u skladu sa propisima kojima se uređuje funkcionisanje prenosnog sistema i pružanje pomoćnih usluga,
- i) bez naknade omogući nadležnom operatoru sistema slobodan pristup opremi u njegovom postrojenju koja se koristi za prenos ili distribuciju električne energije u svrhu održavanja protoka električne energije,
- j) stavi na raspolaganje nadležnom operatoru sistema podatke potrebne za rad sistema,
- k) dostavlja dnevne rasporede proizvodnje, osim ukoliko je posebnim propisom definisano drugačije,
- l) snosi troškove debalansa, osim ukoliko je posebnim propisom definisano drugačije,
- m) zadovoljava propisane uslove koji se odnose na energijsku efikasnost i zaštitu okoliša,
- n) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju Regulatornoj komisiji,
- o) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije nadležnim inspeksijskim organima,
- p) primjenjuje propisane mjere protivpožarne zaštite i zaštite na radu,
- q) vrši redovne periodičke preglede postrojenja u cilju utvrđivanja pogonske ispravnosti i sigurnosti elektroenergetskih objekata.

Član 36.

(Podsticajne mjere za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije)

Proizvođač koji proizvodi električnu energiju koristeći obnovljive izvore energije i u efikasnoj kogeneraciji, može ostvariti podsticaje za proizvodnju u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije.

Član 37.

(Proizvodnja za vlastite potrebe)

Aktivni kupci i energetske zajednice građana imaju pravo da proizvode električnu energiju za vlastite potrebe i prodaju višak proizvedene električne energije u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje oblast obnovljivih izvora energije i podzakonskim aktima.

DIO SEDMI - IZGRADNJA ELEKTRANA

Član 38.

(Planiranje novih elektrana)

Planiranje novih elektrana vrši se u skladu sa Energetskom strategijom Federacije Bosne i Hercegovine i Akcionim planom za provedbu Energetske strategije Federacije Bosne i Hercegovine, te propisima iz oblasti prostornog uređenja i zaštite okoliša.

Član 39.

(Izgradnja novih elektrana)

- (1) Pravo na izgradnju elektrana ostvaruje se u skladu sa tržišnim principima i objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim uslovima u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuju koncesije, obnovljivi izvori energije, energijska efikasnost i zaštita okoliša.
- (2) Ukoliko izgradnja elektrana na tržišnim principima, ni uz primjenu mjera za poboljšanje energijske efikasnosti i upravljanja potrošnjom, nije dovoljna za obezbjeđenje sigurnosti snabdijevanja električnom energijom, Vlada Federacije može na prijedlog Ministarstva provesti postupak javnog nadmetanja za izgradnju novih elektrana.
- (3) Postupak javnog nadmetanja iz stava (2) ovog člana je transparentan i nediskriminirajući i temelji se na javno objavljenim kriterijima.
- (4) Na prijedlog Ministarstva Vlada Federacije donosi uredbu kojim se definiše i uređuje postupak javnog nadmetanja iz stava (2) ovog člana.

Član 40.

(Primjena drugih propisa)

Elektrane se grade u skladu sa propisima kojima se planira uređenje prostora i građenje objekata, zaštita okoliša, zaštita na radu, te tehničkim propisima i standardima koji se odnose na tu vrstu objekata.

Član 41.

(Kriteriji za izgradnju novih elektrana)

Elektrane mogu graditi fizička ili pravna lica, pod uslovom da elektrane zadovoljavaju kriterije:

- a) pouzdanosti i sigurnosti elektroenergetskog sistema,
- b) konkurentnosti proizvodnih postrojenja,
- c) zaštite javnog zdravlja i sigurnosti,
- d) zaštite okoliša i osiguranja trajne kontrole utjecaja na okoliš,
- e) korištenja zemljišta i lokacije,
- f) energijske efikasnosti,
- g) strateškog opredjeljenja u pogledu korištenja vrste primarnog izvora energije,
- h) tehničke, ekonomske i finansijske sposobnosti podnosioca zahtjeva,
- i) usklađenosti s mjerama koje se poduzimaju u pogledu obaveza javne usluge i zaštite krajnjih kupaca,
- j) doprinosa proizvodnog postrojenja ispunjenju ciljeva u povećanju udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, i
- k) doprinosa proizvodnog kapaciteta u smanjenju emisija stakleničkih i štetnih gasova i čestica.

Član 42.

(Energetska dozvola)

- (1) Izgradnji elektrana prethodi izdavanje energetske dozvole.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, energetska dozvola nije potrebna za izgradnju elektrana instalisane snage manje od 1 MW, osim za hidroelektrane.
- (3) Energetske dozvole ne mogu se izdati za izgradnju hidroelektrana instalisane snage manje od 10 MW, izuzev za hidroelektrane na gravitacionim vodovodima.
- (4) Energetsku dozvolu izdaje Ministarstvo u postupku koji prethodi izdavanju odobrenja za izgradnju objekta.
- (5) Ministarstvo je dužno prilikom izdavanja energetske dozvole provjeriti usklađenost predložene izgradnje energetskog objekta sa ciljevima definisanim u Energetskoj strategiji Federacije Bosne i Hercegovine i Akcionom planu za provedbu Energetske strategije Federacije Bosne i Hercegovine.
- (6) Protiv odluke po zahtjevu za izdavanje energetske dozvole nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.
- (7) Ministarstvo donosi pravilnik kojim se detaljnije uređuju kriteriji za izgradnju novih elektrana, postupak izdavanja energetske dozvole, forma i sadržaj zahtjeva, te druga pitanja od značaja za izdavanje energetske dozvole.

Član 43.

(Registar elektrana)

- (1) Ministarstvo vodi jedinstveni registar svih elektrana na teritoriji Federacije koji sadrži podatke o proizvođaču, lokaciji, objektu, vrsti primarnog izvora, instalisanoj snazi i planiranoj proizvodnji, te druge podatke od značaja za vođenje registra.
- (2) Ministarstvo po službenoj dužnosti evidentira u registar elektrane za koje je izdalo energetsku dozvolu.
- (3) Za elektrane za koje nije potrebna energetska dozvola, podatke potrebne za upis u registar Ministarstvu dostavlja nadležni operator mreže.
- (4) Ministarstvo donosi pravilnik kojim detaljnije uređuje vođenje registra elektrana te način dostavljanja podataka i upisa u registar.

DIO OSMI - DISTRIBUCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

POGLAVLJE I. OPŠTE ODREDBE

Član 44.

(Distributivni sistem)

Distributivni sistem obuhvata distributivnu mrežu srednjeg i niskog napona koja se prostire od mjesta razgraničenja sa prenosnom mrežom, odnosno od mjesta priključenja elektrana do mjesta priključenja objekata krajnjih kupaca, te priključke, opremu, uređaje i ostalu infrastrukturu neophodnu za funkcionisanje distributivnog sistema.

Član 45.

(Dostupnost distributivne mreže)

Distributivna mreža dostupna je svim korisnicima na regulisan, transparentan i nediskriminirajući način, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 46.

(Obavljanje djelatnosti distribucije)

- (1) Operator distributivnog sistema obavlja djelatnost distribucije u skladu sa uslovima iz dozvole za obavljanje djelatnosti.
- (2) Operator distributivnog sistema ugovorom uređuje prava i obaveze sa elektroenergetskim subjektima u skladu sa odredbama ovog zakona i drugim propisima.
- (3) Operatoru distributivnog sistema nije dozvoljeno da trguje električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, te kupoprodaje električne energije za potrebe upravljanja zagušenjima u distributivnoj mreži.
- (4) Operatoru distributivnog sistema nije dozvoljeno da poduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.
- (5) Nad operatorom distributivnog sistema ne može se sprovesti stečajni postupak.

Član 47.

(Razdvajanje operatora distributivnog sistema)

- (1) Ako je operator distributivnog sistema dio vertikalno integrisanog subjekta, dužan je da bude nezavisan u odnosu na druge djelatnosti koje nisu povezane sa distribucijom, najmanje u smislu svog pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka.
- (2) Nezavisnost operatora distributivnog sistema iz stava (1) ovog člana ne stvara obavezu da se vlasništvo nad sredstvima za distribuciju električne energije odvoji od vertikalno integrisanog subjekta.
- (3) Nezavisnost operatora distributivnog sistema obezbjeđuje se minimalno na sljedeći način:
 - a) licima odgovornim za rukovođenje operatorom distributivnog sistema nije dozvoljeno da učestvuju u radu organa vertikalno integrisanog subjekta, koji su direktno ili indirektno odgovorni za svakodnevni rad proizvodnje električne energije i snabdijevanja električnom energijom,
 - b) operator distributivnog sistema poduzima odgovarajuće mjere koje će obezbijediti da lica odgovorna za rukovođenje operatorom distributivnog sistema postupaju profesionalno i na način koji im omogućava nezavisnost u radu,
 - c) operator distributivnog sistema donosi odluke o sredstvima potrebnim za pogon, održavanje i razvoj mreže nezavisno od vertikalno integrisanog subjekta,
 - d) operator distributivnog sistema mora imati na raspolaganju odgovarajuće finansijske, tehničke, materijalne i ljudske resurse za obavljanje djelatnosti,
 - e) operator distributivnog sistema donosi program usklađenosti koji predviđa mjere kojima se eliminiše diskriminatorno ponašanje i osigurava praćenje njegove primjene.
- (4) Operator distributivnog sistema koji je dio vertikalno integrisanog subjekta, svojim poslovnim obilježjima i u komunikacijama, ne može dovoditi do zabune u vezi sa odvojenim identitetom elektroenergetskog subjekta za snabdijevanje koji je dio istog vertikalno integrisanog subjekta.

Član 48.

(Program usklađenosti)

- (1) Operator distributivnog sistema koji je dio vertikalno integrisanog subjekta donosi program usklađenosti kojim se propisuju mjere u cilju osiguravanja efektivnog razdvajanja operatora distributivnog sistema, sprječavanja diskriminatorskog ponašanja i pojave unakrsnih subvencija.
- (2) Program usklađenosti iz stava (1) ovog člana dostavlja se Regulatornoj komisiji na odobrenje.
- (3) Operator distributivnog sistema imenuje nezavisno lice ili tijelo odgovorno za praćenje usklađenosti, koje ima pristup svim potrebnim informacijama operatora distributivnog sistema i povezanih privrednih društava.
- (4) Lice ili tijelo odgovorno za praćenje usklađenosti u svom radu potpuno je nezavisno od upravljačkih struktura operatora distributivnog sistema i povezanih privrednih društava.
- (5) Lice ili tijelo odgovorno za praćenje usklađenosti izrađuje i dostavlja Regulatornoj komisiji godišnji izvještaj o provedbi programa usklađenosti, u rokovima koje određuje Regulatorna komisija, te konačan izvještaj objavljuje na internet stranici operatora distributivnog sistema.
- (6) Regulatorna komisija ima sljedeće zadatke i nadležnosti u vezi sa donošenjem i primjenom programa usklađenosti:
 - a) odobravanje programa usklađenosti, uključujući i uslove za imenovanje lica ili tijela odgovornog za praćenje usklađenosti,
 - b) odobravanje troškova primjene programa usklađenosti kao sastavnog dijela regulisanih troškova operatora distributivnog sistema,
 - c) pravo da zahtijeva dostavu dodatnih pojašnjenja u vezi sa godišnjim izvještajem iz stava (5) ovog člana, kao i pravo da zahtijeva razmatranje dodatnih mjera koje nisu bile predmet izvještaja.

Član 49.

(Sadržaj programa usklađenosti)

Programom usklađenosti se propisuju:

- a) način imenovanja i potrebni uslovi za imenovanje lica ili tijela odgovornog za praćenje usklađenosti,
- b) prava i dužnosti lica ili tijela odgovornog za praćenje usklađenosti,
- c) minimalni sadržaj kodeksa ponašanja menadžmenta i zaposlenih operatora distributivnog sistema u vezi sa programom usklađenosti,
- d) principi uspostavljanja međusobnih odnosa i obavljanja zajedničkih poslova unutar vertikalno integrisanog subjekta,
- e) mjere kojim se obezbjeđuje nezavisnost menadžmenta,
- f) mjere kojim se obezbjeđuje pravo efektivnog donošenja odluka unutar operatora distributivnog sistema u odnosu na vertikalno integrisanog subjekta,
- g) mjere za provođenje računovodstvenog razdvajanja operatora distributivnog sistema,
- h) mjere za uspostavljanje zasebnog identiteta i brendiranja operatora distributivnog sistema,
- i) mjere za zaštitu povjerljivih i komercijalno osjetljivih informacija u posjedu operatora distributivnog sistema,
- j) način postupanja u slučaju kršenja odredbi programa usklađenosti,

- k) nadzor nad primjenom i izvještavanje o primjeni programa usklađenosti,
- l) druga pitanja od značaja za provedbu programa usklađenosti.

Član 50.

(Izuzete od obaveze razdvajanja operatora distributivnog sistema)

Odredbe iz člana 47. i člana 48. ovog zakona ne primjenjuju se na vertikalno integrisane subjekte koji isporučuju električnu energiju za manje od 100.000 priključenih kupaca.

Član 51.

(Prava vertikalno integrisanog subjekta)

- (1) Vertikalno integrisani subjekt odobrava godišnji plan poslovanja i propisuje opšti nivo zaduženosti operatora distributivnog sistema, te prati izvršenje plana poslovanja i investicija.
- (2) Vertikalno integrisanom subjektu nije dozvoljeno da daje uputstva u vezi sa svakodnevnim obavljanjem poslova, niti da utiče na pojedinačne investicione odluke operatora distributivnog sistema koje su u okviru odobrenog finansijskog plana.
- (3) Vertikalno integrisani subjekat može kontrolisati izvršenje plana poslovanja, uključujući i plan investicija, utvrđivanja poslovnih politika i druga prava čijom primjenom se obezbjeđuje zaštita interesa unutar vertikalno integrisanog subjekta u mjeri u kojoj se ne narušava nezavisnost operatora distributivnog sistema.

Član 52.

(Obaveze operatora distributivnog sistema)

Operator distributivnog sistema dužan je da:

- a) ispunjava uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) upravlja, održava i razvija distributivni sistem na način kojim se osigurava dugoročna sposobnost sistema da zadovolji razumne potrebe za distribucijom električne energije i ekonomičnim korištenjem distributivne mreže,
- c) osigura pouzdanost distributivnog sistema za potrebe snabdijevanja krajnjih kupaca električnom energijom, odnosno preuzimanja električne energije od proizvođača, aktivnih kupaca i postrojenja za skladištenje energije, te kvalitet električne energije i usluga,
- d) izradi pravila o radu distributivnog sistema,
- e) donese pravila o priključenju objekata korisnika distributivnog sistema na distributivnu mrežu,
- f) propiše uslove za priključenje objekata korisnika distributivne mreže, u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima, tehničkim propisima i standardima,
- g) izradi planove razvoja i investicija u distributivnom sistemu,
- h) donese program usklađenosti i izvještaj o provođenju programa,
- i) omogući pristup distributivnoj mreži korisnicima, prema regulisanim, transparentnim i nediskriminirajućim uslovima i zaključenim ugovorima,
- j) osigura nediskriminirajući tretman elektroenergetskih subjekata u odnosu na povezana privredna društva unutar vertikalno integrisanog subjekta,

- k) omogući korisnicima sistema i trećim licima nediskriminirajući pristup podacima i informacijama kojima raspolaže, izuzev onih za koje je internim aktom operatora distributivnog sistema utvrđeno da predstavljaju komercijalnu ili poslovnu tajnu,
- l) obezbijedi usklađenost pogona distributivne mreže sa prenosnom mrežom, te priključenim postrojenjima korisnika distributivnog sistema,
- m) utvrdi prijedloge tarifa za korištenje distributivne mreže, naknada za priključenje i naknada po osnovu pružanja nestandardnih usluga,
- n) obračuna i naplati tarife za korištenje distributivne mreže, naknadu za priključenje, naknadu po osnovu pružanja nestandardnih usluga i naknadu po osnovu obračunate neovlaštene potrošnje,
- o) utvrđuje normative radova i usluga u distributivnom sistemu,
- p) obezbijedi ispravnost i pouzdanost mjerenja električne energije na mjestima primopredaje sa korisnicima distributivnog sistema i internim mjernim mjestima proizvođača priključenih na distributivnu mrežu,
- q) obezbijedi povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja djelatnosti i da informacije koje mogu obezbijediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminirajući način,
- r) vrši kontrolu ispravnosti priključka i mjernog mjesta,
- s) korisniku sistema dostavi zapisnik, potvrdu ili obavještenje o svim radnjama izvršenim na priključku i mjernom mjestu,
- t) kontroliše zaštitni pojas elektroenergetskog voda i poduzima zaštitne mjere,
- u) omogućava promjenu snabdjevača u skladu sa odredbama ovog zakona,
- v) utvrđuje i dokumentuje neovlaštenu potrošnju električne energije i vrši obračun naknade za neovlašteno preuzetu električnu energiju,
- w) prikupi, obradi i dostavi nadležnim subjektima podatke o registrovanim energetske veličinama na mjestu primopredaje sa korisnicima distributivnog sistema i internim mjernim mjestima proizvođača priključenih na distributivnu mrežu,
- x) izgradi priključke korisnika distributivnog sistema i obezbijedi uslove u distributivnoj mreži za njihovo priključenje,
- y) definiše u pravilima o priključenju kriterije opravdanosti, pokrića i podjele troškova tehničke adaptacije i povećanja kapaciteta distributivne mreže neophodnih za integraciju novih elektrana koje koriste obnovljive izvore energije u distributivnu mrežu i objavi ih u odgovarajućoj formi,
- z) izda po zahtjevu investitora preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja u svrhu sagledavanja mogućih opcija i troškova priključenja elektroenergetskog objekta na mrežu,
- aa) obezbijedi prioritete u pristupu mreži i dispečiranju proizvođačima koji proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji, u skladu sa propisima, uvažavajući tehnička ograničenja elektroenergetskog sistema,
- bb) planira i nabavi električnu energiju za pokrivanje distributivnih gubitaka u skladu sa transparentnim, nediskriminirajućim i tržišnim principima,
- cc) uređuje balansnu odgovornost kod nabavke distributivnih gubitaka,
- dd) prati gubitke u distributivnoj mreži i preduzima mjere za njihovo smanjenje,
- ee) poduzima mjere za upravljanje zagušenjima u distributivnoj mreži,

- ff) prati, evidentira, analizira i primjenjuje mjere na održavanju i unapređenju parametara kvaliteta snabdijevanja,
- gg) prati sigurnost snabdijevanja i učestvuje u izradi izvještaja o sigurnosti snabdijevanja,
- hh) izradi standardne profile opterećenja krajnjih kupaca čija se potrošnja i balansna odgovornost ne utvrđuje na osnovu mjerenja u propisanom obračunskom mjernom intervalu,
- ii) održava bazu podataka o krajnjim kupcima i njihovim snabdjevačima za sva mjesta isporuke sa svog sistema,
- jj) vodi registar obračunskih mjernih mjesta balansnih grupa i dostavi podatke neophodne za administraciju tržišta nadležnim subjektima, u skladu sa propisima kojima se uređuje organizacija tržišta električne energije,
- kk) dostavi snabdjevaču mjerne podatke o potrošnji kupaca koje on snabdijeva, na bazi izmjerenih vrijednosti ili standardnih profila opterećenja,
- ll) dostavlja subjektu nadležnom za izdavanje garancija o porijeklu podatke o proizvodnji električne energije u elektranama priključenim na distributivnu mrežu, uključujući i elektrane za vlastite potrebe,
- mm) jednom godišnje, najkasnije do 31. marta tekuće godine, utvrdi listu kupaca koji imaju status malog kupca električne energije ili krajnjeg kupca od posebnog društvenog značaja, te o tome obavijesti ove kupce i snabdjevače,
- nn) planira potrebe za električnom energijom i izrađuje bilanse potrošnje električne energije i snage u distributivnom sistemu,
- oo) dostavlja podatke o budućim potrebama za električnom energijom nadležnim organima i subjektima,
- pp) utvrđuje tehničke zahtjeve za uvođenje i primjenu naprednih mjernih sistema i tehnologija pametnih mreža,
- qq) organizuje posebne organizacione jedinice za rješavanje prigovora i žalbi i informisanje korisnika sistema,
- rr) vodi evidencije o rješavanju prigovora i žalbi korisnika sistema,
- ss) dostavlja izvještaje Regulatornoj komisiji u skladu sa ovim zakonom i propisima Regulatorne komisije,
- tt) dostavlja Ministarstvu podatke potrebne za upis u registar elektrana za objekte za koje Ministarstvo ne izdaje energetska dozvola,
- uu) obezbjeđuje korisnicima sistema kratke i sadržajne informacijske liste sa praktičnim informacijama koje se odnose na njihova prava,
- vv) primjenjuje mjere za poboljšanje energijske efikasnosti,
- ww) primjenjuje mjere za zaštitu okoliša,
- xx) uvede pravila za elektronsku razmjenu podataka na maloprodajnom tržištu električne energije,
- yy) primjenjuje mjere koje se odnose na informacionu bezbjednost,
- zz) izradi strategiju razvoja pametnih sistema za mjerenje električne energije isporučene krajnjim kupcima,
- aaa) implementira odredbe mrežnih pravila i smjernica za rad elektroenergetskih sistema Evropske unije, u dijelu koji se odnosi na operatora distributivnog sistema,

bbb) ispunjava druge obaveze u skladu sa ovim zakonom, podzakonskim propisima i uslovima dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije.

Član 53.

(Planiranje razvoja distributivnog sistema)

- (1) Operator distributivnog sistema svake dvije godine, najkasnije do kraja oktobra tekuće godine, donosi desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema.
- (2) Regulatorna komisija daje saglasnost na desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema.
- (3) Nakon dobijanja saglasnosti Regulatorne komisije operator distributivnog sistema javno objavljuje desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema.
- (4) Desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema usklađuje se sa Energetskom strategijom Federacije Bosne i Hercegovine, planovima razvoja prenosne mreže, dokumentima prostornog planiranja i zahtjevima korisnika distributivne mreže.
- (5) Desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema naročito sadrži potrebna ulaganja u distributivni sistem za potrebe priključenja novih proizvodnih kapaciteta i novih kupaca, uključujući stanice za punjenje električnih vozila.
- (6) Desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema uzima u obzir upotrebu alternativnih metoda povećanja kapaciteta distributivnog sistema, uključujući upravljanje potrošnjom, energijsku efikasnost, primjenu postrojenja za skladištenje i druge resurse.
- (7) Odredbe stavova (1) do (6) ovog člana ne primjenjuju se na operatore distributivnog sistema koji isporučuju električnu energiju za manje od 100.000 priključenih kupaca.

Član 54.

(Planiranje investicija u distributivni sistem)

- (1) Operator distributivnog sistema, najkasnije do kraja novembra tekuće godine, donosi godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem.
- (2) Godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem izrađuju se prema potrebama korisnika mreže, te se usklađuju sa desetogodišnjim planom razvoja distributivnog sistema, planom investicija prenosnog sistema i dokumentima prostornog planiranja.
- (3) Regulatorna komisija daje saglasnost na godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem.
- (4) Nakon dobijanja saglasnosti Regulatorne komisije operator distributivnog sistema javno objavljuje godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem.
- (5) Plan investicija u distributivni sistem sadrži:
 - a) trenutno stanje i stepen korištenja elemenata distributivne mreže,
 - b) procjenu potreba za dodatnim kapacitetima, uzimajući u obzir i razvoj distribuirane proizvodnje, mjere energetske efikasnosti, primjenu novih tehnologija i drugo,
 - c) pregled većih elektroenergetskih objekata čija je izgradnja i rekonstrukcija predviđena u planskom periodu,
 - d) ciljeve kvaliteta snabdijevanja, posebno u dijelu koji se odnosi na kontinuitet i kvalitet isporuke,
 - e) ciljeve zaštite okoliša,
 - f) planirane investicije u napredne sisteme mjerenja i tehnologije pametnih mreža,
 - g) procjenu potreba informacione bezbjednosti,
 - h) ostale podatke od značaja za planiranje investicija u distributivni sistem.

- (6) Operator distributivnog sistema razvija distributivni sistem u skladu sa odobrenim planovima investicija o čemu izvještava Regulatornu komisiju.

Član 55.

(Naknade za pružanje usluga operatora distributivnog sistema)

- (1) Operator distributivnog sistema ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, po osnovu:
- a) naknade za korištenje distributivne mreže (tarifa),
 - b) naknade za priključenje na distributivnu mrežu,
 - c) naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima distributivnog sistema,
 - d) obračunate neovlaštene potrošnje.
- (2) Naknade iz stava (1) tačka a) do c) ovog člana su regulisane i operatoru distributivnog sistema nije dozvoljeno da primijeni druge iznose naknada u odnosu na one koje je odredila ili na koje je saglasnost dala Regulatorna komisija.
- (3) Metodologije za izračun naknada, prijedlozi naknada, izračuni i jedinični iznosi naknada za pružanje usluga operatora distributivnog sistema su javni i objavljuju se na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema.

Član 56.

(Naknada za korištenje distributivne mreže)

- (1) Korisnici sistema plaćaju naknadu za korištenje distributivne mreže.
- (2) Regulatorna komisija donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivne mreže.
- (3) Metodologija iz stava (2) ovog člana se zasniva na sljedećim načelima i ciljevima:
- a) proporcionalnost i nediskriminacija,
 - b) javnost i objektivnost kriterija za priznavanje troškova,
 - c) podsticanje efikasnog korištenja distributivne mreže,
 - d) održivost investiranja u distributivnu mrežu,
 - e) balans između kvaliteta usluge i cijena koje plaćaju krajnji kupci,
 - f) izbjegavanje unakrsnih subvencija između različitih grupa korisnika mreža,
 - g) podsticanje kvaliteta snabdijevanja i efikasnosti rada operatora distributivnog sistema,
 - h) povećanje sigurnosti snabdijevanja,
 - i) povećanje informacione bezbjednosti i
 - j) primjena savremenih tehnologija.
- (4) Metodologijom iz stava (2) ovog člana uređuju se:
- a) način pokretanja i vođenja tarifnog postupka,
 - b) kriteriji za priznavanje opravdanih rashoda operatora distributivnog sistema,
 - c) način utvrđivanja potrebnog prihoda operatora distributivnog sistema,
 - d) pravila i postupak alokacije odobrenog potrebnog prihoda na kategorije i grupe potrošnje,
 - e) način utvrđivanja tarifnih stavova i posebnih naknada za korisnike distributivnih sistema,
 - f) kategorije potrošnje i grupe kupaca,
 - g) tarifni elementi za obračun isporučene električne energije i snage,
 - h) drugi elementi od značaja za vođenje postupka, određivanje i primjenu tarifa.

- (5) Kategorije potrošnje i grupe kupaca određuju se u zavisnosti od naponskog nivoa mreže na mjestu priključenja, načina mjerenja električne energije, namjene potrošnje, postojanja postrojenja za skladištenje ili proizvodnju električne energije za vlastite potrebe i drugih kriterija definisanih metodologijom iz stava (2) ovog člana.
- (6) Operator distributivnog sistema na osnovu metodologije iz stava (2) ovog člana izrađuje i podnosi Regulatornoj komisiji prijedlog za odobrenje potrebnog prihoda operatora distributivnog sistema i utvrđivanje tarifa za korištenje distributivne mreže po kategorijama potrošnje i grupama kupaca.
- (7) Regulatorna komisija razmatra prijedlog operatora distributivnog sistema iz stava (6) ovog člana i utvrđuje konačni iznos tarifa za korištenje distributivne mreže.
- (8) Naknada za korištenje distributivne mreže se iskazuje kao posebna stavka na računu za utrošenu električnu energiju.

Član 57.

(Regulatorni period za obračun tarifa za korištenje distributivne mreže)

- (1) Tarife za korištenje distributivne mreže utvrđuju se za regulatorni period od četiri godine.
- (2) Izuzetno, u slučaju značajnih promjena parametara na kojima je zasnovan izračun tarifa za korištenje distributivne mreže, iznosi tarifa se mogu izmijeniti i u toku trajanja regulatornog perioda na osnovu obrazloženog zahtjeva operatora distributivnog sistema ili na inicijativu Regulatorne komisije.

Član 58.

(Naknada za priključenje na distributivnu mrežu)

- (1) Za priključenje novog objekta na distributivnu mrežu, povećanje priključne snage postojećeg objekta ili izmjene na postojećem priključku korisnik distributivnog sistema plaća naknadu za priključenje operatoru distributivnog sistema.
- (2) Naknada za priključenje obuhvata naknadu za izgradnju priključka, uključujući i opremanje mjernog mjesta mjernim uređajima i naknadu za obezbjeđenje uslova za priključenje kroz povećanje kapaciteta distributivne mreže.
- (3) Regulatorna komisija donosi pravila kojim propisuje metodologije za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivnu mrežu i naknade za priključenje na zatvoreni distributivni sistem.
- (4) Metodologijom iz stava (3) ovog člana posebno se propisuje način obračuna troškova ponovnog priključenja objekta krajnjeg kupca koji je bio isključen sa distributivne mreže u periodu dužem od jedne godine.
- (5) Operator distributivnog sistema na osnovu metodologije iz stava (3) ovog člana izrađuje i podnosi Regulatornoj komisiji prijedlog za utvrđivanje jediničnih naknada za priključenje na distributivnu mrežu, po kategorijama korisnika mreže i kategorijama potrošnje.
- (6) Regulatorna komisija utvrđuje iznos naknada za priključenje na distributivnu mrežu na osnovu prijedloga operatora distributivnog sistema ili na vlastitu inicijativu.

Član 59.

(Naknade za pružanje nestandardnih usluga)

- (1) Korisnici sistema ili druga lica koja koriste nestandardne usluge operatora distributivnog sistema dužni su platiti naknadu za pružanje nestandardnih usluga.

- (2) Iznos naknada za pružanje nestandardnih usluga utvrđuje operator distributivnog sistema uz saglasnost Regulatorne komisije.
- (3) Iznos naknada iz stava (2) ovog člana utvrđuje se na osnovu normativa radova i usluga operatora distributivnog sistema.
- (4) Naknade za pružanje nestandardnih usluga mogu obuhvatiti i druge objektivne troškove koji mogu nastati u postupku pružanja nestandardnih usluga, uključujući i usluge drugih nadležnih organa i tijela, a čija visina se ne može unaprijed odrediti i iskazati.

Član 60.

(Posebne naknade koje plaća operator distributivnog sistema)

- (1) Operator distributivnog sistema obračunava troškove posebnih naknada koje plaća po osnovu propisa jedinica lokalne samouprave u fazi upotrebe objekta samo krajnjim kupcima na području odnosno jedinice lokalne samouprave.
- (2) Naknada iz stava (1) ovog člana iskazuje se kao posebna stavka na računu za utrošenu električnu energiju, u dijelu računa koji se odnosi na naknadu za korištenje distributivne mreže.
- (3) Regulatorna komisija metodologijom za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivne mreže iz člana 56. ovog zakona propisuje način utvrđivanja jediničnog iznosa naknada koje plaćaju krajnji kupci po osnovu posebnih naknada iz stava (1) ovog člana.
- (4) Jedinični iznos naknada koji plaćaju krajnji kupci po osnovu posebnih naknada iz stava (1) ovog člana odobrava Regulatorna komisija na prijedlog operatora distributivnog sistema.

Član 61.

(Izveštavanje)

Operator distributivnog sistema periodično, prema dinamici, obimu i načinu koji odredi Regulatorna komisija, dostavlja izvještaje Regulatornoj komisiji, koji se odnose na:

- a) tehničke podatke distributivne mreže,
- b) podatke o korisnicima distributivnog sistema, uključujući i podatke o proizvodnim postrojenjima i postrojenjima za skladištenje,
- c) podatke o realizaciji planova investicija,
- d) podatke o promjenama snabdjevača,
- e) podatke o nabavci i prodaji električne energije na distributivnoj mreži,
- f) podatke o ostvarenim distributivnim gubicima i nabavci električne energije za ove potrebe,
- g) podatke o opterećenju distributivne mreže,
- h) podatke o priključcima na distributivnu mrežu,
- i) pokazatelje kvaliteta snabdjevanja električnom energijom,
- j) finansijske pokazatelje,
- k) ostale podatke u skladu sa aktima Regulatorne komisije.

Član 62.

(Tajnost podataka)

- (1) Operator distributivnog sistema je dužan da obezbijedi tajnost povjerljivih podataka koje dobija od drugih elektroenergetskih subjekata i kupaca, osim ako se posebnim propisom ne zahtijeva javno objavljivanje određenih podataka ili njihova dostava nadležnim tijelima.

- (2) Operator distributivnog sistema dužan je na nediskriminatoran način objavljivati informacije koje mogu obezbijediti prednost učesnicima na tržištu.
- (3) Informacije o mogućnostima korištenja distributivne mreže su javne.

Član 63.

(Pristup distributivnoj mreži)

- (1) Operator distributivnog sistema dužan je omogućiti pristup distributivnoj mreži korisnicima sistema po regulisanim uslovima na transparentan i nediskriminirajući način.
- (2) Operator distributivnog sistema može odbiti pristup mreži isključivo zbog ograničenih kapaciteta, pogonskih smetnji, preopterećenosti sistema ili zbog ugroženosti rada sistema i neispunjavanja uslova propisanih ovim zakonom i podzakonskim aktima.
- (3) Operator distributivnog sistema dužan je odbiti pristup, odnosno isključiti sa mreže proizvođača koji ne posjeduje dozvolu za obavljanje elektroenergetske djelatnosti u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Operator distributivnog sistema dužan je informisati korisnika distributivnog sistema kojem je odbijen pristup mreži o razlozima odbijanja pristupa koji moraju biti objektivni, nediskriminirajući i detaljno obrazloženi.
- (5) Korisnik distributivnog sistema, kojem je odbijen pristup mreži ili je nezadovoljan uslovima pristupa, može podnijeti žalbu Regulatornoj komisiji.
- (6) Operator distributivnog sistema dužan je pri dispečiranju distribuirane proizvodnje dati prednost proizvodnim postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije ili otpad ili kogeneracijskim postrojenjima.

Član 64.

(Ugovor o korištenju distributivne mreže)

- (1) Korištenje distributivne mreže uređuje se ugovorom o korištenju distributivne mreže koji zaključuju operator distributivnog sistema i korisnik sistema.
- (2) Uslovi za zaključenje i sadržaj ugovora o korištenju distributivne mreže detaljnije se uređuju Opštim uslovima.

Član 65.

(Direktan vod)

- (1) Proizvođač električne energije i krajnji kupac koji nemaju mogućnost pristupa mreži mogu izgraditi direktan vod, uz prethodno pribavljenu saglasnost Regulatorne komisije.
- (2) Proizvođač može direktnim vodom snabdijevati vlastite poslovne objekte i objekte vlastite potrošnje elektrane, uz prethodno pribavljenu saglasnost Regulatorne komisije.

Član 66.

(Kvalitet snabdijevanja)

- (1) Kvalitet snabdijevanja električnom energijom obuhvata:
 - a) kontinuitet isporuke,
 - b) kvalitet napona u distributivnoj mreži,
 - c) kvalitet usluga.
- (2) Regulatorna komisija donosi pravilnik, kojim se propisuju:
 - a) pokazatelji kvaliteta snabdijevanja,
 - b) način mjerenja, prikupljanja i obrade pokazatelja kvaliteta snabdijevanja,

- c) postepeno uvođenje opštih, minimalnih i garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja,
 - d) postepeno uvođenje finansijske kompenzacije krajnjem kupcu nakon uvođenja garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja,
 - e) način, dinamika i sadržaj izvještaja koji se dostavljaju Regulatornoj komisiji,
 - f) sadržaj godišnjeg izvještaja o kvalitetu snabdijevanja koji priprema operator distributivnog sistema.
- (3) U cilju osiguranja kvaliteta snabdijevanja operator distributivnog sistema dužan je da:
- a) uspostavi sistem za mjerenje kvaliteta napona u distributivnoj mreži,
 - b) vodi evidencije podataka potrebnih za utvrđivanje parametara kvaliteta snabdijevanja,
 - c) prati pokazatelje kvaliteta snabdijevanja.
- (4) Operator distributivnog sistema dužan je da najkasnije do 31. marta tekuće godine izradi i javno objavi izvještaj o kvalitetu snabdijevanja za prethodnu godinu.

Član 67.

(Pravila o radu distributivnog sistema)

- (1) Pogon i upravljanje distributivnom mrežom regulišu se pravilima o radu distributivnog sistema.
- (2) Pravila o radu distributivnog sistema propisuju:
- a) tehničke i druge uslove za priključenje korisnika sistema na mrežu, uključujući i aktivne kupce, postrojenja za skladištenje, energetske zajednice i stanice za punjenje električnih vozila,
 - b) tehničke i druge uslove za siguran pogon elektroenergetskog sistema radi pouzdanog snabdijevanja električnom energijom,
 - c) kvalitet napona i dozvoljena odstupanja parametara kvaliteta napona,
 - d) tehničke uslove za pristup odnosno korištenje distributivne mreže,
 - e) planiranje pogona i upravljanje distributivnom mrežom,
 - f) postupke pri pogonu distributivne mreže u slučaju poremećenog radnog režima usljed kvara, više sile i drugih vanrednih okolnosti,
 - g) način upravljanja zagušenjima u distributivnoj mreži,
 - h) način provođenja ograničenja isporuke u slučaju nedostatka električne energije u elektroenergetskom sistemu,
 - i) metodologiju i kriterije za planiranje razvoja distributivne mreže,
 - j) tehničke zahtjeve za energetske transformatore,
 - k) tehničke zahtjeve za sklopne aparate koji se koriste u distributivnoj mreži,
 - l) tehničke zahtjeve za opremanje obračunskog mjernog mjesta korisnika sistema,
 - m) tehničke zahtjeve za upravljanje potrošnjom i pružanje usluga fleksibilnosti u distributivnom sistemu,
 - n) tehničke i druge uslove za međusobno povezivanje i rad mreža,
 - o) način vršenja kontrole napona u distributivnoj mreži,
 - p) način utvrđivanja standardnih profila opterećenja,
 - q) zahtjeve u vezi razmjene podataka i mjerenja sa korisnicima sistema i drugim operatorima sistema i
 - r) druga pitanja od značaja za rad distributivnog sistema.

- (3) Pravila o radu distributivnog sistema odobrava Regulatorna komisija na prijedlog nadležnog operatora distributivnog sistema.
- (4) Pravila o radu distributivnog sistema se objavljuju na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema.

Član 68.

(Elektronska razmjena podataka na maloprodajnom tržištu)

- (1) Operator distributivnog sistema donosi pravila za elektronsku razmjenu podataka sa učesnicima na maloprodajnom tržištu električne energije.
- (2) Pravilima za elektronsku razmjenu podataka uređuju se:
 - a) sredstva komunikacije na maloprodajnom tržištu,
 - b) identifikacione šeme za učesnike na maloprodajnom tržištu,
 - c) vrste, sadržaj i format poruka koje se razmjenjuju,
 - d) druga pitanja od značaja za elektronsku razmjenu podataka.
- (3) Pravila za elektronsku razmjenu podataka odobrava Regulatorna komisija.

POGLAVLJE II. PRIKLJUČENJE NA DISTRIBUTIVNU MREŽU

Član 69.

(Priklučenje na distributivnu mrežu)

- (1) Operator distributivnog sistema dužan je na osnovu zahtjeva korisnika sistema priključiti na distributivnu mrežu sve objekte koji ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima te posjeduju potrebna odobrenja u skladu sa propisima iz oblasti građenja.
- (2) Operator distributivnog sistema utvrđuje način i uslove priključenja na distributivnu mrežu u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (3) U postupku priključenja na distributivnu mrežu investitor pribavlja elektroenergetsku saglasnost i zaključuje ugovor o priključenju sa operatorom distributivnog sistema, što se bliže uređuje Opštim uslovima.
- (4) Pravno ili fizičko lice može zatražiti od operatora distributivnog sistema preliminarno mišljenje o mogućnosti priključenja proizvodnog postrojenja ili postrojenja za skladištenje energije.

Član 70.

(Preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja)

- (1) Operator distributivnog sistema izdaje preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja u svrhu sagledavanja mogućih opcija i okvirnih troškova priključenja elektroenergetskog objekta na mrežu, u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.
- (2) Preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja je neobavezujuće i izdaje se u svrhu informisanja podnosioca zahtjeva o mogućim opcijama za priključenje na distributivnu mrežu u vrijeme podnošenja zahtjeva.
- (3) Troškove izdavanja preliminarnog mišljenja o mogućnostima priključenja snosi podnosilac zahtjeva, prema cjenovniku nestandardnih usluga.

Član 71.

(Elektroenergetska saglasnost)

- (1) Investitor koji namjerava da priključi svoj objekat na distributivnu mrežu dužan je da pribavi elektroenergetsku saglasnost.
- (2) Elektroenergetska saglasnost pribavlja se prije izdavanja urbanističke saglasnosti ili lokacijske informacije.
- (3) Zahtjev za izdavanje elektroenergetske saglasnosti podnosi se u pisanoj formi, u štampanom ili elektronskom obliku.
- (4) Elektroenergetska saglasnost sadrži elektroenergetske i tehničke uslove, kao i druge uslove koji se propisuju Opštim uslovima, koje su korisnici distributivnog sistema dužni ispuniti prije priključenja na distributivnu mrežu.
- (5) Elektroenergetska saglasnost se izdaje za:
 - a) priključenje novih objekata,
 - b) postojeće objekte u slučaju promjene priključne snage, promjena priključka ili uređaja koji imaju izražen povratni uticaj na mrežu, spajanja ili razdvajanja mjernih mjesta, te
 - c) druge slučajeve propisane Opštim uslovima.
- (6) O zahtjevu za izdavanje elektroenergetske saglasnosti odlučuje operator distributivnog sistema, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje upravni postupak, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva za priključenje na niskom naponu, odnosno 60 dana za priključenje na srednjem naponu.
- (7) Izuzetno, u slučaju izmjene uslova priključenja u periodu od izdavanja elektroenergetske saglasnosti do zaključenja ugovora o priključenju na distributivnu mrežu, operator distributivnog sistema vrši izmjene ranije izdate elektroenergetske saglasnosti.
- (8) Elektroenergetska saglasnost prestaje važiti ukoliko investitor ne priključi objekat u roku i pod uslovima koji se određuju Opštim uslovima.

Član 72.

(Ugovor o priključenju)

- (1) Prije izgradnje priključka na distributivnu mrežu, korisnik distributivnog sistema i operator distributivnog sistema zaključuju ugovor o priključenju.
- (2) Ugovorom o priključenju definišu se troškovi priključenja, izrada priključka, nadzor nad izgradnjom priključka, postupak i rokovi priključenja, način plaćanja i druge odredbe od značaja za njegovo izvršenje.
- (3) Operator distributivnog sistema može korisniku distributivnog sistema opciono ponuditi ugovor o priključenju koji predviđa ograničenje korištenja priključne snage u unaprijed definisanim okolnostima.

Član 73.

(Troškovi priključenja)

- (1) Korisnik distributivnog sistema plaća operatoru distributivnog sistema naknadu za priključenje u skladu sa članom 58. ovog zakona.
- (2) Krajnji kupac čiji su objekti bili isključeni sa distributivne mreže u periodu dužem od jedne godine plaća operatoru distributivnog sistema troškove ponovnog priključenja u skladu sa članom 58. ovog zakona.

Član 74.

(Pravo na žalbu)

- (1) Protiv rješenja o elektroenergetskoj saglasnosti ili akta kojim je odbijen pristup mreži, može se izjaviti žalba Regulatornoj komisiji u roku od 15 dana od dana prijema akta operatora distributivnog sistema.
- (2) Žalba se podnosi posredstvom operatora distributivnog sistema, koji je dužan da postupi po žalbi u skladu sa pravilima upravnog postupka.
- (3) Odluka Regulatorne komisije o žalbi donosi se u roku od 60 dana od dana dostavljanja žalbe.
- (4) Ukoliko Regulatorna komisija traži dodatne informacije rok iz stava (3) ovog člana produžava se za dodatnih 60 dana.
- (5) Protiv konačne odluke Regulatorne komisije iz stava (3) ovog člana stranka može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

Član 75.

(Izgradnja novog priključka)

- (1) Operator distributivnog sistema je investitor izgradnje priključka novog korisnika distributivnog sistema.
- (2) Izgradnju priključka objekta krajnjeg kupca vrši operator distributivnog sistema.
- (3) Izgradnju priključka objekta proizvođača vrši operator distributivnog sistema ili ovlaštenu izvođač koga odabere investitor objekta uz saglasnost operatora distributivnog sistema, što se uređuje ugovorom o priključenju.
- (4) Izgrađeni priključak je osnovno sredstvo operatora distributivnog sistema i dio distributivnog sistema.
- (5) Operator distributivnog sistema snosi troškove održavanja priključka koji je njegovo osnovno sredstvo.

Član 76.

(Tretman postojećih priključaka)

- (1) Postojeći korisnici distributivnog sistema mogu bez naknade prenijeti na operatora distributivnog sistema vlasništvo nad tehnički ispravnim priključkom, uključujući mjerno mjesto, radi daljeg upravljanja i održavanja.
- (2) Ako postojeći korisnik distributivnog sistema koji je vlasnik priključka i mjernog mjesta ne želi prenijeti vlasništvo nad priključkom i pripadajućim mjernim mjestom operatoru distributivnog sistema, dužan je da:
 - a) snosi troškove redovnog i investicionog održavanja vlastitog priključka,
 - b) snosi troškove održavanja i baždarenja mjernih uređaja,
 - c) poslove održavanja i intervencija na priključku i mjernom mjestu povjeri pravnim ili fizičkim licima koja ispunjavaju uslove u vezi sa kadrovskom i tehničkom opremljenošću iz člana 142. ovog zakona ili operatoru distributivnog sistema.
- (3) Postojeći korisnik distributivnog sistema ne može osporiti operatoru distributivnog sistema priključenje novog korisnika distributivnog sistema preko postojećeg priključka, bez obzira da li su priključak i mjerno mjesto u vlasništvu operatora distributivnog sistema ili korisnika.

Član 77.

(Puštanje objekta u rad)

- (1) Nakon završetka izgradnje objekta, operator distributivnog sistema po zahtjevu korisnika sistema potvrđuje ispravnost instalacija korisnika distributivnog sistema i vrši priključenje objekta na distributivnu mrežu.
- (2) Ispravnosti instalacija korisnika distributivnog sistema iz stava (1) ovog člana potvrđuje se dostavljanjem:
 - a) potvrde o ispravnosti električnih instalacija koja je izdata od strane ovlaštenog lica za objekte iz kategorije domaćinstva i kategorije ostala potrošnja priključne snage do 50 kW, ili
 - b) odobrenja za upotrebu za ostale objekte.

Član 78.

(Zabrana priključenja objekata izgrađenih bez odobrenja za građenje)

- (1) Priključenje na distributivnu mrežu objekata izgrađenih bez odobrenja za građenje nije dozvoljeno.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, operator distributivnog sistema može izvršiti privremeno priključenje na distributivnu mrežu objekata izgrađenih bez odobrenja za građenje uz uvjerenje izdato od strane organa uprave nadležnog za izdavanje odobrenja za građenje o činjenicama o kojima organ vodi službenu evidenciju ili nakon provedenog postupka, u sljedećim slučajevima:
 - a) ako se izgrađeni objekat nalazi na području gdje nisu doneseni planski dokumenti,
 - b) ako je izgrađeni objekat u postupku legalizacije.
- (3) Privremeno priključenje iz stava (2) ovog člana se vrši po istoj proceduri koja se provodi za postupak trajnog priključenja.
- (4) Privremeno priključenje iz stava (2) ovog člana traje do ispunjenja uslova za trajno priključenje ili do uklanjanja objekta izgrađenog bez odobrenja za građenje.
- (5) Izuzetno od stava (4) ovog člana, privremeno priključenje može biti obustavljeno i na zahtjev organa uprave nadležnog za izdavanje akata iz oblasti građenja, bez prava na naknadu štete i povrata jednokratne naknade za priključenje.

Član 79.

(Obračunsko mjerno mjesto)

- (1) Obračunsko mjerno mjesto je mjesto mjerenja isporučene, odnosno preuzete električne energije između operatora distributivnog sistema i korisnika distributivnog sistema.
- (2) Obračunsko mjerno mjesto instalira se:
 - a) za individualne stambene i poslovne objekte na granici osnovnih sredstava operatora distributivnog sistema i krajnjeg kupca ili na granici posjeda krajnjeg kupca,
 - b) za objekte kolektivnog stanovanja i stambeno-poslovne objekte u mjernim ormarima lociranim u zajedničkim prostorijama objekta,
 - c) za objekte proizvođača na granici osnovnih sredstava operatora distributivnog sistema i osnovnih sredstava proizvođača kod elektrana priključenih na distributivnu mrežu.
- (3) Operator distributivnog sistema elektroenergetskom saglasnošću određuje lokaciju obračunskog mjernog mjesta, na način koji mu obezbjeđuje nesmetan pristup.

Član 80.

(Pristup mjernom mjestu)

- (1) Korisnik distributivnog sistema dužan je da omogući ovlaštenim predstavnicima operatora distributivnog sistema pristup mjernim uređajima i električnim instalacijama u svom vlasništvu, kao i mjernim uređajima, objektima i opremi u vlasništvu operatora distributivnog sistema koji se nalaze na njegovom posjedu, radi očitavanja, kontrole, ispitivanja, pregleda, provjere ispravnosti, otklanjanja kvarova, izmještanja i zamjene mjernih uređaja i opreme, kao i radi obustave isporuke.
- (2) Korisnik distributivnog sistema dužan je da zaštiti od oštećenja i neovlaštenog pristupa mjerne uređaje koji su locirani na njegovom posjedu.

Član 81.

(Pravila o priključenju)

- (1) Operator distributivnog sistema, uz saglasnost Regulatorne komisije, donosi pravila o priključenju objekata korisnika distributivnog sistema na distributivnu mrežu.
- (2) Pravilima o priključenju propisuju se uslovi, postupak i način priključenja objekata korisnika na distributivnu mrežu.
- (3) Pravilima o priključenju posebno se propisuje i pojednostavljena procedura za priključenje elektrana za vlastite potrebe krajnjih kupaca, koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora instalisane snage do uključivo 23 kW.

POGLAVLJE III. PREKID, OGRANIČENJE I OBUSTAVA ISPORUKE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 82.

(Prekidi i ograničenje isporuke električne energije)

Operator distributivnog sistema može prekinuti ili ograničiti isporuku električne energije u slučaju:

- a) izvođenja planiranih radova na distributivnom sistemu (planirani prekidi),
- b) nastupanja nepredviđenih okolnosti (neplanirani prekidi),
- c) kada je ugrožena sigurnost sistema, ljudi ili imovine ili iz razloga zaštite okoliša,
- d) ugrožene sigurnosti snabdijevanja iz člana 137. ovog zakona.

Član 83.

(Planirani prekidi i ograničenja isporuke električne energije)

- (1) Operator distributivnog sistema može planski prekinuti i ograničiti isporuku električne energije u slučaju izvođenja planiranih radova na distributivnom sistemu koji obuhvataju:
 - a) redovno i vanredno održavanje ili remont,
 - b) ispitivanja i kontrole mjerenja,
 - c) priključenje novih korisnika distributivnog sistema,
 - d) proširenje i rekonstrukciju mreže,
 - e) druge slučajeve propisane Opštim uslovima.
- (2) Operator distributivnog sistema dužan je krajnjim kupcima blagovremeno najaviti planirani prekid i ograničenje isporuke.

- (3) Rok za najavu planiranih prekida ili ograničenja isporuke električne energije je 24 sata prije nastupanja prekida za krajnje kupce iz kategorije domaćinstvo i mali kupci, te 48 sati za ostale krajnje kupce.

Član 84.

(Neplanirani prekidi isporuke električne energije)

- (1) Neplanirani prekidi obuhvataju nepredviđene prekide isporuke koji su uzrokovani:
- a) višom silom (poput požara, poplave, zemljotresa, ekstremnih vremenskih uslova),
 - b) djelovanjem treće strane,
 - c) postupanjem operatora distributivnog sistema.
- (2) U neplanirane prekide ubrajaju se i planirani prekidi koji nisu blagovremeno najavljeni ili su trajali duže od planiranog vremena.

Član 85.

(Obustava isporuke i preuzimanja električne energije)

- (1) Operator distributivnog sistema može obustaviti isporuku električne energije u slučaju:
- a) neovlaštene potrošnje iz člana 89. ovog zakona,
 - b) ako objekat krajnjeg kupca ne ispunjava propisane tehničke uslove i ugrožava živote ljudi i imovinu ili okoliš,
 - c) ako objekti, druge nepokretnosti i imovina krajnjeg kupca ometaju normalnu isporuku električne energije drugim kupcima,
 - d) ako krajnji kupac, u roku koji odredi operator distributivnog sistema, ili nadležni inspeksijski organ, ne odstrani ili do zahtijevane granice ne smanji smetnje koje prouzrokuju njegovi objekti i uređaji,
 - e) ako krajnji kupac bez odobrenja elektroenergetskog subjekta, preko svoje instalacije, omogući potrošnju električne energije trećoj strani,
 - f) ako to zahtijeva snabdjevač u skladu sa člana 110. ovog zakona, u slučaju kada krajnji kupac ne izmiruje obaveze po računu za električnu energiju,
 - g) ako krajnji kupac uskrati ovlaštenim licima pristup do mjernih uređaja odnosno do unutrašnjih električnih instalacija,
 - h) ako krajnji kupac ne poštuje posebne uslove o ograničenju isporuke električne energije, u skladu sa ovim zakonom,
 - i) ako krajnji kupac, po zahtjevu operatora distributivnog sistema ne snizi snagu na ugovorenu vrijednost u zahtijevanom roku,
 - j) ako krajnji kupac koristi električnu energiju protivno uslovima iz elektroenergetske saglasnosti i
 - k) drugim slučajevima propisanim Opštim uslovima.
- (2) U slučajevima iz stava (1) tačke od a) do d) ovog člana, operator distributivnog sistema može izvršiti obustavu isporuke električne energije bez prethodnog upozorenja.
- (3) U slučajevima iz stava (1) tačke od e) do j) ovog člana, operator distributivnog sistema dužan je prethodno u pisanoj formi upozoriti krajnjeg kupca na nedostatke odnosno nepravilnosti zbog kojih mu se može obustaviti isporuka električne energije i odrediti rok za otklanjanje nedostataka ili nepravilnosti.

- (4) Operator distributivnog sistema vrši isključenje sa mreže objekta proizvođača električne energije u slučaju nepostojanja ugovora o kupoprodaji proizvedene električne energije ili u drugim slučajevima propisanim Opštim uslovima.

Član 86.

(Ponovno priključenje na mrežu)

- (1) Kada krajnji kupac kojem je obustavljena isporuka električne energije otkloni razloge za obustavu isporuke, operator distributivnog sistema dužan je izvršiti ponovno priključenje na mrežu u roku od 24 sata.
- (2) Troškove ponovnog priključenja na mrežu iz stava (1) ovog člana snosi krajnji kupac.
- (3) Operator distributivnog sistema dužan je da bez odlaganja ponovo priključi na mrežu krajnjeg kupca kojem je neosnovano obustavljena isporuka električne energije.
- (4) Troškove ponovnog priključenja iz stava (3) ovog člana snosi elektroenergetski subjekt po čijem zahtjevu je izvršena neosnovana obustava isporuke električne energije.

Član 87.

(Naknada štete)

- (1) Korisnik mreže ima pravo na naknadu štete nastale uslijed isporuke nekvalitetne električne energije od operatora distributivnog sistema u skladu sa Opštim uslovima i ugovorom o korištenju distributivne mreže.
- (2) Korisnik mreže nema pravo na naknadu štete ni izmakle koristi, nastale uslijed prekida u isporuci električne energije, osim u slučajevima krajnje nepažnje ili namjernog propusta operatora distributivnog sistema.
- (3) Korisnik mreže ima pravo na finansijsku kompenzaciju u skladu sa opštim i garantovanim standardima kvaliteta snabdijevanja iz člana 66. ovog zakona.
- (4) Korisnik mreže je dužan da nadoknadi štetu koju prouzrokuje operatoru distributivnog sistema.
- (5) Korisnik mreže i operator distributivnog sistema sporazumno utvrđuju naknadu za učinjenu štetu iz stavova (1), (2) i (4) ovog člana ili u suprotnom pokreću postupak pred nadležnim sudom.

Član 88.

(Besprekidno napajanje)

Korisnik sistema koji zbog potreba vlastitog tehnološkog procesa ili iz drugih razloga zahtijeva napajanje električnom energijom bez prekida, obezbjeđuje besprekidno napajanje o vlastitom trošku ugradnjom odgovarajućih rezervnih izvora energije i sistema besprekidnog napajanja.

POGLAVLJE IV. NEOVLAŠTENA POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Član 89.

(Neovlaštena potrošnja električne energije)

- (1) Neovlaštena potrošnja električne energije predstavlja svako korištenje električne energije u okolnostima kada su objekti i instalacije krajnjeg kupca ili proizvođača neovlašteno priključeni na elektroenergetsku mrežu ili kada su preduzete bilo kakve radnje na mjernom mjestu i priključku kojima se utiče na ispravnost ili propisanu tačnost mjerenja preuzete električne energije.

- (2) Neovlaštena potrošnja električne energije uključuje:
- a) priključenje na mrežu bez elektroenergetske saglasnosti i/ili ugovora o priključenju, ugovora o snabdijevanju električnom energijom i ugovora o korištenju distributivne mreže,
 - b) neovlašteno priključenje na mrežu nakon izvršene obustave isporuke električne energije,
 - c) tehnički izvedeno stanje koje omogućava korištenje električne energije bez mjernog uređaja, mimo mjernog uređaja ili preko mjernog uređaja na kome je onemogućeno pravilno mjerenje,
 - d) skidanje ili oštećenje plombe operatora distributivnog sistema sa mjernog uređaja koji se nalazi na posjedu krajnjeg kupca, pri čemu krajnji kupac nije obavijestio operatora distributivnog sistema o oštećenju, i
 - e) korištenje električne energije preko neovlašteno zamijenjenog mjernog uređaja.
- (3) Neovlaštena potrošnja električne energije detaljnije se uređuje Opštim uslovima.
- (4) Neovlaštena potrošnja električne energije predstavlja krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.

Član 90.

(Utvrđivanje neovlaštene potrošnje)

- (1) Neovlaštenu potrošnju utvrđuje operator distributivnog sistema kontrolom priključka i mjernog mjesta.
- (2) Kontrolu priključka i mjernog mjesta iz stava (1) ovog člana obavljaju kvalifikovana lica ovlaštena od operatora distributivnog sistema.
- (3) O izvršenoj kontroli sačinjava se zapisnik na licu mjesta, koji sadrži utvrđeno činjenično stanje i dokazni materijal.
- (4) Zapisnik iz stava (3) ovog člana potpisuje i krajnji kupac koji je prisustvovao kontroli i kojem se uručuje primjerak zapisnika.
- (5) U slučaju da krajnji kupac nije prisustvovao kontroli ili je odbio da potpiše zapisnik, ovlaštena osoba operatora distributivnog sistema na mjestu kontrole ostavlja obavještenje sa rokom i adresom gdje može preuzeti zapisnik ili se zapisnik dostavlja na drugi način u skladu sa zakonom.
- (6) U slučaju sumnje na postojanje neovlaštene potrošnje izvršene djelovanjem na ispravnost mjernog uređaja, pregled mjerila vrši nezavisni organ nadležan za poslove zakonskog mjeriteljstva ili nezavisno akreditovano pravno lice, a na zahtjev operatora distributivnog sistema.

Član 91.

(Period za obračun neovlaštene potrošnje)

- (1) Period neovlaštene potrošnje obuhvata period od dana preduzimanja neovlaštenih radnji do dana otkrivanja neovlaštene potrošnje.
- (2) Ukoliko se ne može utvrditi početak neovlaštene potrošnje za obračun, odnosno vrijeme preduzimanja neovlaštene radnje, smatra se da je početak neovlaštene potrošnje dan posljednjeg pregleda dijela priključka ili mjernog mjesta na kojem je preduzeta neovlaštena radnja, a kojom je konstatovana ispravnost na priključku ili mjernom mjestu.
- (3) Za utvrđivanje početka perioda neovlaštene potrošnje iz stava (2) ovog člana, može se koristiti pregled priključka ili mjernog mjesta za koji je izrađen zapisnik o izvršenoj kontroli.

- (4) Period neovlaštene potrošnje iz stavova (1) i (2) ovog člana ne može biti duži od godinu dana.

Član 92.

(Obračun neovlaštene potrošnje)

- (1) Operator distributivnog sistema vrši obračun neovlaštene potrošnje prema metodologiji definisanoj Opštim uslovima.
- (2) Protiv akta kojim je utvrđena neovlaštena potrošnja i izvršen obračun neovlaštene potrošnje može se izjaviti prigovor Regulatornoj komisiji u skladu sa članom 30. ovog zakona.
- (3) Krajnji kupac ili lice kod koga je utvrđena neovlaštena potrošnja ima obavezu da plati operatoru distributivnog sistema obračunati iznos neovlašteno preuzete električne energije.

POGLAVLJE V. DISTRIBUCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE U ZATVORENOM DISTRIBUTIVNOM SISTEMU

Član 93.

(Zatvoreni distributivni sistem)

- (1) Zatvoreni distributivni sistem je sistem preko kojeg se električna energija distribuira na geografski ograničenoj industrijskoj zoni, trgovačkoj zoni ili zoni zajedničkih usluga.
- (2) Regulatorna komisija odobrava status zatvorenog distributivnog sistema na zahtjev vlasnika sistema ako su zadovoljeni sljedeći uslovi:
 - a) poslovanje ili proizvodni proces korisnika tog sistema je integrisan iz specifičnih, tehničkih ili sigurnosnih razloga,
 - b) sistem primarno distribuira električnu energiju vlasniku ili operatoru sistema ili njihovim povezanim preduzećima,
 - c) na sistem nisu priključeni krajnji kupci iz kategorije domaćinstvo ili je priključen mali broj krajnjih kupaca iz kategorije domaćinstvo koji su zaposlenjem ili na sličan način povezani s vlasnikom distributivnog sistema i nalaze se unutar područja zatvorenog distributivnog sistema.
- (3) Vlasnik zatvorenog distributivnog sistema dužan je od Regulatorne komisije pribaviti dozvolu za obavljanje djelatnosti distribucije u zatvorenom distributivnom sistemu.
- (4) Korisnici čiji su objekti priključeni na zatvoreni distributivni sistem ne mogu biti diskriminirani u odnosu na korisnike drugih distributivnih sistema u vezi sa isporukom i snabdijevanjem električnom energijom i imaju sva prava krajnjih kupaca koja su definisana ovim zakonom i podzakonskim aktima.

Član 94.

(Cijena korištenja zatvorenog distributivnog sistema)

- (1) Regulatorna komisija donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje zatvorenog distributivnog sistema.
- (2) Operator zatvorenog distributivnog sistema na osnovu metodologije iz stava (1) ovog člana utvrđuje tarife za korištenje zatvorenog distributivnog sistema, uz saglasnost Regulatorne komisije.

- (3) Operator zatvorenog distributivnog sistema dužan je obavijestiti svoje korisnike o cijeni korištenja zatvorenog distributivnog sistema.

Član 95.

(Odgovornosti operatora zatvorenog distributivnog sistema)

Operator zatvorenog distributivnog sistema odgovoran je za:

- a) siguran i pouzdan rad zatvorenog distributivnog sistema i kvalitet isporuke električne energije,
- b) osiguranje nediskriminirajućeg i ekonomičnog pristupa zatvorenom distributivnom sistemu,
- c) ispunjenje razumnih zahtjeva za povećanje snage korisnika svog sistema,
- d) izgradnju priključka korisnika zatvorenog distributivnog sistema,
- e) davanje informacija energetskim subjektima i korisnicima distributivnog sistema koje su potrebne za efikasan pristup zatvorenom distributivnom sistemu, na principima transparentnosti i nediskriminacije,
- f) ispravnost i pouzdanost mjerenja električne energije na mjestima primopredaje sa korisnicima zatvorenog distributivnog sistema.

Član 96.

(Obaveze operatora zatvorenog distributivnog sistema)

Operator zatvorenog distributivnog sistema električne energije dužan je da:

- a) ispunjava uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) održava mrežu,
- c) predlaže pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema,
- d) planira investicije u zatvoreni distributivni sistem, u skladu sa potrebama korisnika sistema,
- e) primjenjuje cijenu korištenja zatvorenog distributivnog sistema određenu u skladu sa ovim zakonom,
- f) objavi uslove i cijene priključenja na zatvoreni distributivni sistem shodno odredbama metodologije za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivnu mrežu iz člana 58. ovog zakona,
- g) prati gubitke u zatvorenom distributivnom sistemu i preduzima mjere za njihovo smanjenje,
- h) nabavi energiju za nadoknadu gubitaka u svojoj mreži po tržišnim uslovima, na transparentan i nediskriminatorski način,
- i) korisnicima zatvorenog distributivnog sistema pruža informacije za efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije,
- j) obezbijedi povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja djelatnosti i da informacije koje mogu obezbijediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatorski način,
- k) dostavlja subjektu nadležnom za administriranje tržišta električne energije potrebne podatke u skladu sa pravilima o radu tržišta električne energije,
- l) dostavlja snabdjevaču obračunske podatke za kupce unutar zatvorenog distributivnog sistema,
- m) preduzima propisane mjere bezbjednosti,
- n) preduzima mjere za povećanje energijske efikasnosti i za zaštitu okoliša,

- o) dostavlja Regulatornoj komisiji i Ministarstvu podatke o proizvedenoj električnoj energiji unutar zatvorenog distributivnog sistema,
- p) uređuje druga pitanja neophodna za rad zatvorenog distributivnog sistema.

Član 97.

(Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema)

- (1) Pogon i upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom regulišu se pravilima o radu zatvorenog distributivnog sistema.
- (2) Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema propisuju:
 - a) zahtjeve za osiguranje bezbjednosti pogona,
 - b) tehničke uslove za priključenje na zatvoreni distributivni sistem,
 - c) zahtjeve za pristup zatvorenom distributivnom sistemu,
 - d) zahtjeve za mjerenje i mjernu opremu,
 - e) uslove za korištenje i održavanje objekata,
 - f) postupke u slučaju poremećaja u radu,
 - g) druga pitanja neophodna za rad zatvorenog distributivnog sistema.
- (3) Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema donosi Regulatorna komisija na prijedlog operatora zatvorenog distributivnog sistema.
- (4) Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema objavljuju se na internet stranici operatora zatvorenog distributivnog sistema.

Član 98.

(Upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom)

- (1) Zatvorenim distributivnim sistemom upravlja operator zatvorenog distributivnog sistema kojeg odredi vlasnik sistema.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, Regulatorna komisija može na zahtjev vlasnika zatvorenog distributivnog sistema donijeti odluku kojom određuje teritorijalno nadležnog operatora distributivnog sistema za upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom.
- (3) U slučaju iz stava (2) ovog člana, vlasnik zatvorenog distributivnog sistema dužan je da teritorijalno nadležnom operatoru distributivnog sistema preda na korištenje i upravljanje svoje elektroenergetske objekte.
- (4) Operator zatvorenog distributivnog sistema mora biti stručno i tehnički kvalifikovan za obavljanje te djelatnosti, što provjerava Regulatorna komisija u postupku izdavanja dozvole za obavljanje djelatnosti.
- (5) Operator distributivnog sistema koji preuzima upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom i vlasnik zatvorenog distributivnog sistema, ugovorom uređuju pitanja u vezi sa upravljanjem, održavanjem i naknadom za ustupanje ili zakup zatvorenog distributivnog sistema.

DIO DEVETI – SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Član 99.

(Snabdijevanje)

- (1) Snabdijevanje električnom energijom je djelatnost prodaje električne energije krajnjim kupcima, uključujući i preprodaju.

- (2) Snabdijevanje krajnjih kupaca električnom energijom može da obavlja pravno lice koje ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom ili koje ima odgovarajuću dozvolu izdatu od strane drugih regulatornih komisija u BiH (u daljnjem tekstu: snabdjevač).
- (3) Snabdjevač obavlja djelatnost snabdijevanja u skladu sa ovim zakonom, podzakonskim aktima, uslovima propisanim dozvolom za obavljanje djelatnosti i zaključenim ugovorom o snabdijevanju.

Član 100.

(Obaveze snabdjevača)

- (1) Snabdjevač je dužan da:
 - a) obezbijedi električnu energiju prema zaključenim ugovorima o snabdijevanju sa krajnjim kupcima,
 - b) na prikladan način obavijesti krajnje kupce o mogućnosti izbora snabdjevača, važećim cijenama i naknadama, te standardnim uslovima za zaključenje ugovora o snabdijevanju,
 - c) dostavi krajnjim kupcima sažetak uslova snabdijevanja koji je napisan jasnim i jednostavnim jezikom,
 - d) obračunava električnu energiju i naknade za izvršene usluge, u skladu sa propisima i ugovorom o snabdijevanju,
 - e) izdaje račun za isporučenu električnu energiju,
 - f) ponudi odgovarajuće načine plaćanja koji nisu diskriminirajući za krajnje kupce,
 - g) neposredno obavijesti krajnje kupce o svakoj namjeri izmjene uslova ugovora o snabdijevanju, njihovom pravu na raskid ugovora, promjeni i razlozima za promjenu cijene,
 - h) objavi uslove, postupak, pravne posljedice, odnosno prava kupca u slučaju obustave isporuke električne energije zbog neispunjavanja obaveza iz ugovora o snabdijevanju električnom energijom,
 - i) informiše krajnje kupce o mjerama koje se mogu poduzeti u cilju izbjegavanja obustave isporuke,
 - j) obezbijedi besplatnu telefonsku liniju za obavještanje i odgovore na pitanja kupaca radi informisanja o uslovima i načinu ostvarivanja prava kupaca,
 - k) najkasnije do 31. marta svake godine obavijesti krajnje kupce o učešću svakog pojedinog izvora energije u ukupnoj energiji koju je koristio za snabdijevanje krajnjih kupaca u prethodnoj godini,
 - l) upućuje na postojeće izvore informacija, gdje su javnosti dostupne informacije o uticaju na okoliš i mjerama energijske efikasnosti, u pogledu emisija stakleničkih gasova koji su posljedica proizvodnje električne energije iz svih izvora,
 - m) rješava prigovore krajnjih kupaca na jednostavan, pravedan i brz način,
 - n) učestvuje u postupku promjene snabdjevača bez nametanja administrativnih barijera koje otežavaju ili sprječavaju promjenu snabdjevača,
 - o) na jednostavan način obavještava krajnje kupce o mjerama unapređenja energijske efikasnosti u finalnoj potrošnji električne energije,
 - p) preuzme balansnu odgovornost i

q) izvrši druge obaveze u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi, trgovina i promet robe i usluga i zaštita potrošača.

(2) Odredbe ovog člana primjenjuju se i na javnog i na rezervnog snabdjevača.

Član 101.

(Sloboda izbora snabdjevača)

Krajnji kupci električne energije imaju pravo da slobodno izaberu svog snabdjevača električnom energijom.

Član 102.

(Ugovor o snabdijevanju)

(1) Ugovorom o snabdijevanju krajnjih kupaca uređuju se prava i obaveze između snabdjevača i krajnjeg kupca električne energije.

(2) Ugovor o snabdijevanju krajnjih kupaca sadrži sljedeće elemente:

- a) podatke o ugovornim stranama,
 - b) prava i obaveze snabdjevača i krajnjeg kupca,
 - c) podatke o mjestu isporuke i podatke o obračunskom mjernom mjestu,
 - d) snagu i količinu električne energije koja je predmet ugovora,
 - e) dinamiku snabdijevanja,
 - f) vrstu i nivo kvaliteta ponuđenih usluga,
 - g) razloge i način obustave isporuke električne energije,
 - h) rok na koji se ugovor zaključuje, uslove produženja ugovora, prava i obaveze u slučaju raskida ugovora, te podatak o troškovima raskida ugovora,
 - i) cijene snabdijevanja, način obračuna, obračunski period i uslove plaćanja preuzete električne energije,
 - j) tarife za korištenje distributivne mreže i ostale naknade koje se obračunavaju krajnjem kupcu,
 - k) informacije o finansijskim kompenzacijama u slučaju neispunjenja garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja,
 - l) način informisanja kupca o promjeni cijena i drugih uslova snabdijevanja električnom energijom,
 - m) način dostave računa,
 - n) način rješavanja sporova, uključujući izvansudsko rješavanje sporova,
 - o) instrumente obezbjeđenja plaćanja po ugovoru, ukoliko je primjenjivo,
 - p) informacije koje se odnose na prava kupaca, uključujući i rješavanje prigovora,
 - q) izvještavanje, razmjena podataka i povjerljivost informacija dobijenih tokom realizacije ugovora,
 - r) druge elemente propisane zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi i Opštim uslovima.
- (3) Snabdjevač je dužan da o elementima ugovora o snabdijevanju vezanim sa vrstu i nivo kvaliteta ponuđenih usluga na prikladan način obavijesti kupca prije zaključivanja ugovora.
- (4) Snabdjevač je dužan da neposredno obavijesti krajnje kupce o svakoj namjeri izmjene uslova ugovora o snabdijevanju, njihovom pravu na raskid ugovora, promjeni i razlozima za promjenu cijene snabdijevanja najkasnije 30 dana prije stupanja na snagu.

- (5) Snabdjevač je dužan da neposredno obavijesti krajnje kupce o svakoj promjeni tarifa za korištenje distributivne mreže i ostalih naknada koje se obračunavaju krajnjem kupcu.
- (6) Snabdjevač je dužan da najkasnije tri dana prije početka snabdijevanja krajnjeg kupca nadležnom operatoru sistema prijavi ugovor, odnosno svaku promjenu ugovora i dostavi podatke o krajnjem kupcu, mjestima primopredaje, vrsti ugovora i periodu snabdijevanja.
- (7) Uslovi za zaključenje i sadržaj ugovora o snabdijevanju detaljnije se uređuju Opštim uslovima.

Član 103.

(Cijena snabdijevanja)

- (1) Snabdjevač koji nema obavezu usluge javnog snabdijevanja ili usluge rezervnog snabdijevanja slobodno ugovara sa krajnjim kupcem cijenu električne energije po kojoj se vrši snabdijevanje.
- (2) Snabdjevač koji ima obavezu usluge javnog snabdijevanja dužan je snabdijevati krajnje kupce električne energije koji koriste pravo na uslugu javnog snabdijevanja po cijenama na koje je dala saglasnost ili utvrdila Regulatorna komisija.
- (3) Snabdjevač koji ima obavezu usluge rezervnog snabdijevanja dužan je snabdijevati krajnje kupce koji koriste to pravo po cijenama utvrđenim na osnovu metodologije koju je utvrdila Regulatorna komisija.

Član 104.

(Obračun isporučene električne energije)

- (1) Snabdjevač vrši obračun isporučene električne energije na osnovu obračunskih mjernih podataka koje dostavlja operator sistema i ugovorenih cijena snabdijevanja.
- (2) Snabdjevač krajnjem kupcu izdaje račun na kome su na pregledan i razumljiv način kao posebne stavke iskazani:
 - a) količina utrošene električne energije i snage,
 - b) cijena električne energije,
 - c) tarifni stavovi i trošak korištenja mreže,
 - d) propisane naknade, porezi i ostale obaveze,
 - e) obračunski period, te
 - f) druge informacije propisane Opštim uslovima.
- (3) Obračunski period za koji se izdaje račun definiše se Opštim uslovima i ugovorima o snabdijevanju sa krajnjim kupcima.

Član 105.

(Promjena snabdjevača)

- (1) Promjena snabdjevača električnom energijom je besplatna za kupca, a postupak promjene ne može trajati duže od 21 dan od dana prijema kompletnog zahtjeva kod novog snabdjevača.
- (2) Regulatorna komisija donosi pravila kojima se uređuju uslovi i postupak promjene snabdjevača te koja sadrže:
 - a) uslove za promjenu i postupak promjene snabdjevača,
 - b) obaveze snabdjevača čiji ugovor prestaje,
 - c) obaveze novog snabdjevača,
 - d) obaveze operatora sistema,

- e) rokove za postupanje učesnika u postupku, i
 - f) druga pitanja od značaja za promjenu snabdjevača.
- (3) Krajnjem kupcu se, zbog promjene snabdjevača, ne može uskratiti ili otežati ostvarenje prava na raskid ugovora, niti se mogu nametnuti dodatne finansijske obaveze osim onih definisanih ugovorom o snabdijevanju.

Član 106.

(Javno snabdijevanje)

- (1) Javno snabdijevanje podrazumijeva obavezu snabdijevanja električnom energijom prema regulisanim uslovima onih kupaca koji imaju pravo na javno snabdijevanje i koji slobodno izaberu ili po automatizmu koriste takav način snabdijevanja, po lako uporedivim, nediskriminirajućim i transparentnim uslovima.
- (2) Kupci iz kategorije domaćinstvo, mali kupci električne energije i krajnji kupci od posebnog društvenog značaja, koji nisu izabrali snabdjevača na slobodnom tržištu, imaju pravo na snabdijevanje električnom energijom od strane javnog snabdjevača.
- (3) Javni snabdjevači određuju se za geografska područja koja odgovaraju zonama nadležnosti operatora distributivnog sistema, na osnovu javnih, fer i dokazivih kriterija koji se odnose na učešće u snabdijevanju krajnjih kupaca na području nadležnog operatora distributivnog sistema, tehničke, organizacione i materijalno-finansijske mogućnosti za obavljanje javnog snabdijevanja.
- (4) Vlada Federacije donosi odluku kojom određuje javnog snabdjevača na period do pet godina.
- (5) Javni snabdjevač dužan je da obezbijedi redovno i sigurno snabdijevanje krajnjih kupaca električnom energijom.
- (6) Javni snabdjevač dužan je da Regulatornoj komisiji dostavlja sve potrebne podatke i dokaze o cijeni nabavke električne energije za javno snabdijevanje.
- (7) Javni snabdjevač dužan je uspostaviti korisničke centre za pružanje informacija, komisiju za rješavanje prigovora krajnjih kupaca i posredovati u ostvarivanju prava krajnjih kupaca kod operatora sistema.

Član 107.

(Rezervno snabdijevanje)

- (1) Krajnji kupci priključeni na prenosnu i distributivnu mrežu, izuzev kupaca koji imaju pravo na javno snabdijevanje, imaju pravo na rezervno snabdijevanje električnom energijom kod rezervnog snabdjevača, u slučaju kada ih postojeći snabdjevač prestane snabdijevati usljed:
 - a) bankrota, stečajnog postupka ili likvidacije,
 - b) prestanka ili oduzimanja dozvole,
 - c) nezaključenja ugovora između krajnjeg kupca i snabdjevača ili jednostranog raskida ugovora od strane snabdjevača, osim ako je prethodni ugovor prestao kao posljedica neizvršavanja obaveze plaćanja od strane kupca.
- (2) Snabdjevač koji prestaje snabdijevati krajnje kupce električnom energijom dužan je bez odlaganja obavijestiti krajnje kupce, operatora sistema i Regulatornu komisiju o nastupanju okolnosti iz stava (1) ovog člana.

- (3) Pravo na rezervno snabdijevanje ostvaruje se danom ispunjenja uslova za korištenje prava na rezervno snabdijevanje iz stava (1) ovog člana i može trajati najduže 90 dana.
- (4) Krajnji kupac koji koristi pravo na rezervno snabdijevanje i rezervni snabdjevač zaključuju ugovor o rezervnom snabdijevanju najkasnije u roku od 8 dana od dana početka rezervnog snabdijevanja.
- (5) Ukoliko krajnji kupac ne zaključi ugovor iz stava (4) ovog člana u roku od 8 dana od dana prijema ugovora operator sistema vrši obustavu isporuke električne energije na zahtjev rezervnog snabdjevača, a krajnji kupac je dužan da plati preuzetu električnu energiju.
- (6) Operator sistema, po prijemu obavještenja rezervnog snabdjevača, vrši obustavu isporuke električne energije krajnjem kupcu koji ne zaključi ugovor o snabdijevanju sa tržišnim snabdjevačem do isteka roka definisanog ugovorom o rezervnom snabdijevanju..

Član 108.

(Rezervni snabdjevač)

- (1) Vlada Federacije određuje snabdjevača koji će obavljati rezervno snabdijevanje na teritoriji Federacije (u daljnjem tekstu: rezervni snabdjevač).
- (2) Rezervni snabdjevači određuju se za geografska područja koja odgovaraju zonama nadležnosti operatora distributivnog sistema, na osnovu kriterija koji se odnose na tržišno učešće u snabdijevanju krajnjih kupaca na području nadležnog operatora distributivnog sistema, tehničke, organizacione i materijalno-finansijske mogućnosti za obavljanje rezervnog snabdijevanja.
- (3) Rezervni snabdjevač određuje se na period do pet godina.

Član 109.

(Cijena električne energije za javno i rezervno snabdijevanje)

- (1) Regulatorna komisija donosi pravilnik kojim propisuje metodologije za utvrđivanje cijena za snabdijevanje električnom energijom krajnjih kupaca kod javnog i rezervnog snabdjevača.
- (2) Cijene snabdijevanja krajnjih kupaca kod javnog snabdjevača predlaže javni snabdjevač na način propisan metodologijom iz stava (1) ovog člana.
- (3) Regulatorna komisija daje saglasnost na prijedlog cijena iz stava (2) ovog člana.
- (4) Izuzetno, Regulatorna komisija može samostalno utvrditi cijene za javno snabdijevanje ukoliko predložena cijena nije u skladu sa metodologijom iz stava (1) ovog člana.
- (5) Regulatorna komisija na osnovu metodologije iz stava (1) ovog člana propisuje gornju granicu uvećanja cijene električne energije za snabdijevanje krajnjih kupaca kod rezervnog snabdjevača u odnosu na nabavnu cijenu električne energije u periodu pružanja usluge.

Član 110.

(Obustava isporuke po zahtjevu snabdjevača)

- (1) Snabdjevač može zahtijevati od operatora sistema obustavu isporuke električne energije krajnjem kupcu zbog neispunjenih ugovornih obaveza krajnjeg kupca.
- (2) Snabdjevač podnosi pisani zahtjev za obustavu isporuke operatoru sistema na čiju mrežu je priključen objekat krajnjeg kupca za koji se traži obustava isporuke.
- (3) Snabdjevač je dužan operatoru sistema platiti uslugu obustave isporuke električne energije, kao i uslugu kojom se ponovo omogućava snabdijevanje električnom energijom.
- (4) Snabdjevač ima pravo od krajnjeg kupca nadoknaditi troškove usluga iz stava (3) ovog člana.

Član 111.

(Otkup električne energije iz obnovljivih izvora energije)

Snabdjevači krajnjih kupaca obavezni su da otkupe i preuzmu pripadajuće količine električne energije proizvedene korištenjem obnovljivih izvora energije i u efikasnoj kogeneraciji u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i u efikasnoj kogeneraciji.

Član 112.

(Opšti uslovi za isporuku i snabdijevanje)

Regulatorna komisija donosi Opšte uslove za isporuku i snabdijevanje krajnjih kupaca električnom energijom (u daljnjem tekstu: Opšti uslovi), kojim se propisuju:

- a) prava i obaveze operatora distributivnog sistema, korisnika sistema, snabdjevača i krajnjeg kupca, uključujući i aktivnog kupca,
- b) prava i obaveze javnog i rezervnog snabdjevača,
- c) postupak priključenja na distributivnu mrežu,
- d) uslovi i način izdavanja elektroenergetske saglasnosti za priključenje novih, odnosno povećanje priključne snage postojećih korisnika sistema, uključujući i mjesta za punjenje električnih vozila,
- e) sadržaj, način i rokovi zaključivanja ugovora o priključenju, odnosno povećanju priključne snage korisnika sistema,
- f) sadržaj, način i rokovi zaključivanja ugovora o snabdijevanju električnom energijom, obaveze snabdjevača pri snabdijevanju krajnjih kupaca električnom energijom i obaveze krajnjih kupaca,
- g) sadržaj, način i rokovi zaključivanja ugovora o korištenju mreže sa korisnicima sistema,
- h) način mjerenja i utvrđivanja potrošnje električne energije i razmjene podataka,
- i) obaveze u vezi sa zaštitom mjernih uređaja od neovlaštenog pristupa,
- j) način obračuna i uslovi plaćanja električne energije,
- k) sadržaj računa za isporučenu električnu energiju,
- l) uslovi i način obustave isporuke električne energije,
- m) uslovi i način utvrđivanja odgovornosti za prekide ili ograničenja u isporuci električne energije ili za isporuku električne energije smanjenog kvaliteta,
- n) metodologija za obračun neovlaštene potrošnje električne energije,
- o) način i period obračuna neregistrovane potrošnje električne energije,
- p) uslovi i način priključenja elektroenergetskih objekata, gradilišta i privremenih objekata,
- q) uslovi i način pružanja usluge snabdijevanja električnom energijom na mjestima za punjenje električnih vozila,
- r) način obavještanja krajnjih kupaca u slučaju obustave i ograničenja isporuke električne energije,
- s) prioritete za isporuku električne energije u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja,
- t) druga pitanja kojim se uređuju odnosi između operatora distributivnog sistema i korisnika distributivnog sistema, kao i odnose između snabdjevača i kupaca električne energije.

DIO DESETI – TRGOVINA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Član 113.

(Trgovina električnom energijom)

- (1) Trgovina električnom energijom je djelatnost kupovine i prodaje električne energije na veleprodajnom tržištu, isključujući prodaju krajnjim kupcima (snabdijevanje).
- (2) Trgovinu električnom energijom može obavljati elektroenergetski subjekt na osnovu dozvole izdate od strane Regulatorne komisije ili drugih regulatornih komisija u Bosni i Hercegovini.
- (3) Trgovac električnom energijom obavezan je da učini dostupnim nadležnim regulatornim komisijama i nadležnim organima i tijelima za zaštitu tržišne konkurencije, relevantne podatke u vezi sa kupovinom i prodajom električne energije.

DIO JEDANAESTI – SKLADIŠTENJE ENERGIJE

Član 114.

(Skladištenje energije)

- (1) Djelatnost skladištenja energije može da obavlja operator skladišta energije koji ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom, osim u slučajevima iz člana 17. ovog zakona.
- (2) Operator skladišta energije može učestvovati na tržištima električne energije i finansijski je odgovoran za debalanse koje uzrokuje u elektroenergetskom sistemu, u skladu sa pravilima kojima se uređuju pojedina tržišta.
- (3) Operator skladišta energije instalisane snage veće od 1 MW ne smatra se krajnjim kupcem sa aspekta prava na snabdijevanje električnom energijom te vrši kupoprodaju električne energije na veleprodajnom tržištu.

Član 115.

(Prava operatora skladišta energije)

Operator skladišta energije ima sljedeća prava:

- a) koristiti tehnologije koje smatra najpovoljnijim za konverziju električne energije i skladištenje, uz poštivanje propisanih uslova,
- b) pristupati mreži u skladu sa propisanim uslovima,
- c) prodavati i kupovati električnu energiju pod uslovima utvrđenim odredbama ovog zakona i drugim propisima,
- d) nuditi i pružati pomoćne usluge, uključujući i balansne usluge prema uslovima utvrđenim ovim zakonom i drugim propisima kojima se uređuju pojedina tržišta.

Član 116.

(Obaveze operatora skladišta energije)

Operator skladišta energije ima sljedeće obaveze:

- a) ispunjavati uslove iz dozvole za skladištenje energije, ako je dozvola potrebna za obavljanje djelatnosti,
- b) zadovoljavati propisane tehničke i pogonske uslove,
- c) zadovoljavati propisane uslove koji se odnose na energijsku efikasnost i zaštitu okoliša,

- d) postupati u skladu s pravilima zaštite tržišne konkurencije prilikom učestvovanja na tržištu električne energije,
- e) održavati postrojenja za skladištenje energije u ispravnom stanju, osigurati njihovu pogonsku spremnost i sigurno korištenje u skladu s tehničkim i drugim propisima i standardima,
- f) ponuditi i pružati pomoćne usluge u skladu sa propisima kojima se uređuje funkcionisanje prenosnog sistema i pružanje pomoćnih usluga,
- g) staviti na raspolaganje operatorima sistema podatke potrebne za pogon i vođenje elektroenergetskog sistema,
- h) staviti na raspolaganje operatorima sistema, Ministarstvu, Regulatornoj komisiji i drugim nadležnim organima tražene podatke.

Član 117.

(Ograničenja za operatora distributivnog sistema)

Operator distributivnog sistema ne može biti vlasnik, razvijati, voditi ili upravljati postrojenjem za skladištenje energije, osim vlasništva nad postrojenjima za skladištenje namijenjenih isključivo za potrebe distribucije električne energije.

DIO DVANAESTI – KRAJNJI KUPCI POGLAVLJE I. PRAVA KRAJNJIH KUPACA

Član 118.

(Pravo na izbor snabdjevača)

- (1) Svi krajnji kupci imaju pravo da im električnu energiju osigurava snabdjevač, na osnovu ugovora o snabdijevanju koji sadrži elemente iz člana 102. ovog zakona.
- (2) Krajnji kupci iz kategorije domaćinstvo, mali kupci i krajnji kupci od posebnog društvenog značaja imaju pravo na snabdijevanje električnom energijom u okviru usluge javnog snabdijevanja.
- (3) Krajnji kupac sa snabdjevačem električne energije koga izabere na tržištu slobodno ugovara količinu i cijenu električne energije.
- (4) Izuzetno od stava (3) ovog člana, krajnji kupac koji se snabdijeva u sistemu javnog snabdijevanja i krajnji kupac koji se snabdijeva u sistemu rezervnog snabdijevanja snabdijevaju se po cijenama utvrđenim u skladu sa metodologijom iz člana 109. ovog zakona.
- (5) Krajnji kupci električne energije mogu istovremeno imati više od jednog ugovora o snabdijevanju električnom energijom pod uslovom da je osigurano mjerenje električne energije na nivou obračunskog perioda na balansnom tržištu.

Član 119.

(Uslovi snabdijevanja)

- (1) Krajnji kupci moraju biti unaprijed upoznati sa uslovima snabdijevanja prije sklapanja ugovora o snabdijevanju i moraju biti zaštićeni od nepoštenih i zavaravajućih metoda prodaje.
- (2) Krajnji kupci moraju dobiti sažetak uslova snabdijevanja koji je napisan jasnim i jednostavnim jezikom.

Član 120.

(Promjena uslova snabdijevanja)

- (1) Krajnji kupci moraju biti obaviješteni o svakoj namjeri izmjene uslova ugovora o snabdijevanju, te o njihovom pravu na raskid ugovora.
- (2) Krajnji kupci moraju biti obaviješteni o svakoj promjeni uslova ugovora o snabdijevanju, uključujući i promjenu cijene električne energije, te o razlozima i obimu promjene, najkasnije 30 dana prije stupanja na snagu.
- (3) Krajnji kupci imaju pravo raskinuti ugovor o snabdijevanju ako ne prihvataju nove ugovorne uslove ili promjene cijene snabdijevanja električnom energijom.

Član 121.

(Izbor načina plaćanja)

- (1) Snabdjevač je dužan krajnjim kupcima ponuditi izbor načina plaćanja pri čemu se ponuđenim načinima ne smije provoditi neopravdana diskriminacija među kupcima.
- (2) Svaka razlika u naknadama povezanim s načinima plaćanja ili sistemima za plaćanje unaprijed, mora biti objektivna, nediskriminirajuća, zasnovana na troškovima i ne smije biti veća od direktnih troškova koje primalac plaćanja snosi za upotrebu posebnog načina plaćanja ili naknada u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet.

Član 122.

(Informisanje o mjerama u cilju izbjegavanja obustave isporuke električne energije)

- (1) Krajnji kupci iz kategorije domaćinstvo moraju biti informisani o mjerama koje se mogu poduzeti u cilju izbjegavanja obustave isporuke električne energije.
- (2) Mjere iz stava (1) ovog člana mogu se odnositi na odgovarajuće sisteme pretplate, energetske preglede, konsultantske usluge u području energije, alternativne planove otplate, savjete o upravljanju dugom, moratorij na obustavu isporuke električne energije i drugo.
- (3) Mjere iz stava (1) ovog člana ne smiju predstavljati dodatan trošak krajnjim kupcima.

Član 123.

(Ostala prava krajnjih kupaca)

- (1) Krajnji kupac koji je nezadovoljan kvalitetom usluge ima pravo podnijeti prigovor snabdjevaču ili operatoru distributivnog sistema, koji su dužni prigovore rješavati na jednostavan, pravedan i brz način.
- (2) Krajnji kupac koji je nezadovoljan odlukom po prigovoru iz stava (1) ovog člana ima pravo podnijeti zahtjev za rješavanje spora Regulatornoj komisiji.
- (3) Krajnji kupci imaju pravo dobiti konačan obračun nakon svake promjene snabdjevača u roku koji ne može biti duži od 15 dana od dana promjene snabdjevača.
- (4) Krajnji kupac ima pravo da zahtijeva da se informacije iz ugovora o snabdijevanju po tržišnim uslovima tretiraju kao povjerljive informacije.
- (5) Krajnji kupci se mogu udruživati radi zajedničkog nastupa prema snabdjevačima na tržištu, s ciljem osiguravanja mjera zaštite krajnjih kupaca, transparentnosti i poboljšanja ugovornih uslova.
- (6) Krajnji kupci mogu po osnovu stanja socijalne potrebe ili potreba zaštite života i zdravlja ostvariti posebna prava u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacija energetske djelatnosti u Federaciji.

- (7) Krajnji kupci iz kategorije domaćinstva i komercijalni kupci čija godišnja potrošnja ne prelazi 100.000 kWh imaju pravo na informisanje o tržišnim cijenama snabdijevanja putem aplikacije za usporedbu cijena snabdijevanja.
- (8) Krajnji kupci imaju pravo na pristup podacima o vlastitoj potrošnji te mogu snabdjevačima električnom energijom ustupiti ili omogućiti pristup tim podacima.
- (9) U ostvarivanju svojih prava krajnji kupac nije ograničen na pokretanje postupka pred Regulatornom komisijom te svoja prava može ostvarivati i u redovnim sudskim postupcima.
- (10) Krajnji kupci imaju i druga prava propisana Opštim uslovima.

POGLAVLJE II. OBAVEZE KRAJNJIH KUPACA

Član 124.

(Osnovne obaveze)

- (1) Krajnji kupac dužan je koristiti električnu energiju pod uslovima, na način i za namjene utvrđene ovim zakonom, drugim propisima i u skladu sa elektroenergetskom saglasnošću i zaključenim ugovorima.
- (2) Krajnji kupac dužan je uredno izmirivati obaveze po osnovu zaključenih ugovora o snabdijevanju i korištenju mreže.
- (3) Krajnji kupac dužan je omogućiti ovlaštenim licima nadležnih operatora sistema pristup priključku, mjernim uređajima i instalacijama, radi očitavanja, kontrole, provjere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamjene i održavanja uređaja ili izmještanja mjernih mjesta, te obustave isporuke.

POGLAVLJE III. AKTIVNI KUPCI

Član 125.

(Prava i obaveze aktivnih kupaca)

- (1) Aktivni kupac zadržava sva prava i obaveze koje su za krajnje kupce propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona.
- (2) Pored prava iz stava (1) ovog člana, aktivni kupci imaju i pravo:
 - a) djelovati na tržištu samostalno ili putem agregatora,
 - b) prodavati električnu energiju koju sami proizvedu svom snabdjevaču putem ugovora o snabdijevanju ili drugim subjektima putem ugovora o otkupu električne energije,
 - c) učestvovati u pružanju usluga fleksibilnosti i programima energijske efikasnosti,
 - d) povjeriti trećoj strani na upravljanje postrojenja potrebna za njegove aktivnosti, uključujući postavljanje, rad, obradu podataka i održavanje postrojenja i instalacija, a da se pri tome treća strana ne smatra aktivnim kupcem.
- (3) Aktivni kupci koji zajednički nastupaju dužni su operatoru distributivnog sistema dostaviti popis svojih obračunskih mjernih mjesta, proizvodnih postrojenja i postrojenja za skladištenje energije, te pravila za internu raspodjelu zajednički proizvedene ili uskladištene električne energije.
- (4) Aktivni kupci podliježu obavezi plaćanja naknada za korištenje distributivne mreže iz člana 56. ovog zakona, koje odražavaju stvarne troškove.
- (5) Aktivni kupci su finansijski odgovorni za svoje debalanse u elektroenergetskom sistemu, te u tom smislu moraju biti balansno odgovorne strane ili prenijeti balansnu odgovornost na drugu balansno odgovornu stranu, u skladu sa pravilima o radu balansnog tržišta.

Član 126.

(Obračunsko mjerno mjesto aktivnih kupaca)

(1) Aktivni kupac na čiju instalaciju je priključeno proizvodno postrojenje ili postrojenje za skladištenje energije predaje električnu energiju u mrežu na istom obračunskom mjernom mjestu na kojem preuzima električnu energiju iz mreže.

(2) Obračunsko mjerno mjesto aktivnog kupca iz stava (1) ovog člana mora biti opremljeno dvosmjernim mjerilom, o trošku aktivnog kupca.

POGLAVLJE IV. ENERGETSKE ZAJEDNICE GRAĐANA

Član 127.

(Energetske zajednice građana)

(1) Energetska zajednica građana je pravno lice koje se osniva u skladu sa zakonima kojima se uređuju osnivanje, organizacija i upravljanje zadrugama, udruženjima i fondacijama.

(2) Svrha formiranja energetske zajednice građana prevashodno je obezbjeđenje zaštite okoliša, ekonomskih ili socijalnih koristi za svoje članove ili vlasnike udjela ili za sredinu u kojoj djeluju, a ne ostvarivanje profita.

(3) Vlasnik udjela ili član u energetske zajednici može biti fizičko ili pravno lice, uključujući jedinice lokalne samouprave i javne ustanove.

(4) Stvarnu kontrolu u energetske zajednici građana po principu jedan član jedan glas imaju vlasnici udjela i/ili članovi energetske zajednice građana, koji nisu srednja ili velika pravna lica u smislu propisa kojim se uređuje oblast računovodstva i revizije.

(5) Energetska zajednica građana je dužna od Regulatorne komisije pribaviti dozvolu za obavljanje djelatnosti.

Član 128.

(Prava i obaveze energetske zajednice građana)

(1) Članovi energetske zajednice građana zadržavaju prava i obaveze krajnjih kupaca ili aktivnih kupaca, u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona.

(2) Energetska zajednica građana za potrebe svojih članova može učestvovati u sljedećim aktivnostima:

a) proizvodnja električne energije, uključujući i proizvodnju iz obnovljivih izvora,

b) snabdijevanje električnom energijom,

c) upravljanje potrošnjom električne energije,

d) agregiranje,

e) skladištenje energije,

f) pružanje usluga energijske efikasnosti,

g) pružanje usluga punjenja električnih vozila,

h) pružanje drugih energetskih usluga članovima energetske zajednice.

(3) Energetska zajednica građana može učestvovati na tržištu električne energije direktno ili putem agregacije distribuiranih resursa, u skladu s pravilima koja uređuju pojedina tržišta električne energije.

(4) Energetska zajednica građana dužna je urediti način podjele električne energije proizvedene ili uskladištene u vlastitim postrojenjima između članova energetske zajednice građana.

- (5) Energetska zajednica građana ima pravo posebnim ugovorom prenijeti na operatora distributivnog sistema poslove raspodjele proizvedene i utrošene električne energije između članova zajednice.
- (6) Operator distributivnog sistema ima pravo na naknadu za pružanje usluga iz stava (5) ovog člana prema cjenovniku nestandardnih usluga.
- (7) Energetska zajednica građana u svrhu dijeljenja električne energije iz stava (4) ovog člana dužna je operatoru distributivnog sistema sustava dostaviti popis obračunskih mjernih mjesta proizvodnih postrojenja, postrojenja za skladištenje i članova koji su uključeni u dijeljenje električne energije, te pravila za internu raspodjelu zajednički proizvedene ili uskladištene električne energije.
- (8) Obračunska mjerna mjesta iz stava (7) ovoga člana moraju biti opremljena pametnim mjernim uređajima.

DIO TRINAESTI – AGREGACIJA DISTRIBUIRANIH RESURSA

Član 129.

(Agregacija distribuiranih resursa)

- (1) Agregacija distribuiranih resursa (u daljnjem tekstu: agregacija) označava komercijalnu funkciju zajedničkog upravljanja proizvodnjom i/ili skladištenjem i/ili potrošnjom električne energije većeg broja korisnika mreže sa ciljem prodaje električne energije i/ili pružanja pomoćnih usluga.
- (2) Ulogu agregatora mogu obavljati:
 - a) nezavisni agregatori,
 - b) snabdjevači električnom energijom,
 - c) nezavisni agregatori u saradnji sa snabdjevačem.
- (3) Agregatori imaju pravo učešća na tržištu električne energije ravnopravno sa ostalim učesnicima na tržištu, u skladu sa njihovim tehničkim mogućnostima i pravilima kojima se uređuju pojedina tržišta električne energije.
- (4) Nezavisni agregator je dužan od Regulatorne komisije pribaviti dozvolu za obavljanje djelatnosti.
- (5) Model implementacije agregatora i način učešća na veleprodajnom tržištu električne energije i tržištu pomoćnih usluga bliže se definiše propisima kojim se uređuju pojedina tržišta električne energije.

Član 130.

(Poslovi agregatora)

- (1) Poslovi agregatora obuhvataju:
 - a) agregaciju distribuiranih resursa,
 - b) upravljanje fleksibilnošću distribuiranih resursa,
 - c) prodaju usluga fleksibilnosti operatorima sistema, balansno odgovornim stranama ili snabdjevačima,
 - d) izradu i dostavu baznog dijagrama potrošnje/proizvodnje,
 - e) aktiviranje usluga fleksibilnosti,
 - f) obračun izvršenih usluga fleksibilnosti pojedinačnih distribuiranih resursa, i
 - g) obračun i naplatu izvršenih usluga fleksibilnosti od korisnika usluga fleksibilnosti.

- (2) Balansna odgovornost agregatora definiše se propisima kojim se uređuju pojedina tržišta električne energije.

Član 131.

(Ugovorni odnosi agregatora)

- (1) Agregator je dužan ugovorima regulisati odnose sa ostalim učesnicima na tržištu u skladu sa definisanim modelom implementacije agregatora.
- (2) Agregator je dužan ugovorima regulisati odnose sa pojedinačnim pružaocima usluga fleksibilnosti.
- (3) Agregator je dužan unaprijed informisati pružaoca usluga fleksibilnosti o uslovima ugovora koji se zaključuje.
- (4) Ugovorom iz stava (2) ovog člana uređuju se komercijalni odnosi između agregatora i pružaoca usluga fleksibilnosti u vezi sa obračunom, vrednovanjem i plaćanjem izvršenih usluga fleksibilnosti.
- (5) Ugovorom iz stava (2) ovog člana eksplicitno se definišu dijelovi postrojenja korisnika mreže koji se koriste za pružanje usluga fleksibilnosti.
- (6) Korisnik mreže, koji ima osigurane tehničke uslove, može sa agregatorom zaključiti ugovor o agregiranju, nezavisno o postojećem ugovoru o snabdijevanju ili ugovoru kojim se uređuje otkup električne energije.
- (7) Korisnik mreže koji pruža usluge fleksibilnosti dužan je informisati svog snabdjevača/kupca električne energije o elementima postrojenja koji se koriste za pružanje usluga fleksibilnosti.

Član 132.

(Obračun usluga)

- (1) Ukoliko se usluge fleksibilnosti ne pružaju na nivou kompletnog objekta korisnika mreže, vrši se ugradnja zasebnog mjernog uređaja na dijelu instalacija korisnika koje se koriste za pružanje usluga fleksibilnosti.
- (2) Operator distributivnog sistema utvrđuje obračunske mjerne veličine koje se odnose na izvršene usluge fleksibilnosti od strane pojedinačnih korisnika sistema i dostavlja ih učesnicima na tržištu.
- (3) Obračun izvršenih usluga fleksibilnosti od strane agregatora, način plaćanja između nezavisnog agregatora, snabdjevača i korisnika usluga vrše se u skladu sa propisima kojim se uređuju pojedina tržišta električne energije.

DIO ČETRNAESTI – ELEKTROMOBILNOST

Član 133.

(Usluge punjenja električnih vozila)

- (1) Usluge punjenja električnih vozila mogu pružati snabdjevači krajnjih kupaca ili vlasnici javnih stanica za punjenje električnih vozila ili lica koja upravljaju javnim stanicama za punjenje.
- (2) Vlasnici javnih stanica za punjenje električnih vozila i lica koja upravljaju javnim stanicama za punjenje nisu obavezni pribaviti dozvolu za snabdijevanje električnom energijom.
- (3) Pružaoci usluga punjenja električnih vozila dužni su da se evidentiraju kod Regulatorne komisije.
- (4) Cijene koje naplaćuju pružaoci usluga punjenja električnih vozila moraju biti tržišne, lako uporedive i nediskriminirajuće.

- (5) Operator distributivnog sistema dužan je na nediskriminirajućoj osnovi pružati usluge licima koja ugrađuju ili upravljaju javno dostupnim stanicama za punjenje.
- (6) Pružalac usluga punjenja električnih vozila, na zahtjev Regulatorne komisije, dužan je dostaviti podatke i informacije koji su joj potrebni za obavljanje poslova iz njene nadležnosti.

Član 134.

(Tehnički zahtjevi za stanice za punjenje)

- (1) Na javno dostupnim stanicama za punjenje koriste se pametni mjerni uređaji sa daljinskim očitanjem i kontrolom, ukoliko je to tehnički izvodivo i ekonomski opravdano.
- (2) Stanice za punjenje moraju ispunjavati tehničke zahtjeve propisane relevantnim standardima, prema sljedećim tipovima:
 - a) stanice za punjenje motornih vozila male snage naizmjeničnom strujom,
 - b) stanice za punjenje motornih vozila velike snage naizmjeničnom strujom,
 - c) stanice za punjenje motornih vozila istosmjernom strujom,
 - d) stanice za punjenje motornih vozila bežičnim putem,
 - e) stanice za zamjenu baterija za motorna vozila,
 - f) stanice za punjenje odgovarajućih motornih vozila na dva, tri ili četiri točka, uključujući i bicikle s pomoćnim motorom, mopede i motocikle na dva, tri ili četiri točka, razvrstanih u odgovarajuće kategorije na osnovu posebnog propisa,
 - g) stanice za punjenje električnih autobusa.

Član 135.

(Ograničenja za operatora distributivnog sistema)

Operator distributivnog sistema ne može biti vlasnik, razvijati, voditi ili upravljati stanicom za punjenje, osim vlasništva privatnih stanica namijenjenih isključivo za vlastitu upotrebu.

DIO PETNAESTI - SIGURNOST SNABDIJEVANJA

Član 136.

(Sigurnost snabdijevanja i izvještavanje)

- (1) Sigurnost snabdijevanja električnom energijom znači sposobnost elektroenergetskog sistema da garantuje snabdijevanje kupaca električnom energijom s jasno utvrđenim nivoom usluga.
- (2) Ministarstvo i Regulatorna komisija vrše nadzor nad radom elektroenergetskih subjekata i preduzimaju mjere iz svoje nadležnosti kako bi se osigurala sigurnost snabdijevanja električnom energijom.
- (3) Ministarstvo priprema godišnji izvještaj o sigurnosti snabdijevanja električnom energijom (u daljnjem tekstu: izvještaj o sigurnosti snabdijevanja) najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu.
- (4) Izvještaj o sigurnosti snabdijevanja sadrži:
 - a) procjenu sigurnosti rada distributivnog sistema,
 - b) prognozu bilansa potrošnje i proizvodnje električne energije za naredni petogodišnji period,
 - c) prognozu sigurnosti snabdijevanja za narednih pet do petnaest godina od dana pripreme izvještaja,
 - d) podatke o investicijama u kapacitete za proizvodnju, raznovrsnost primarnih izvora,

- e) podatke o investicijama u kapacitete za distribuciju električne energije, obim i kvalitet održavanja distributivnog sistema,
 - f) podatke o mjerama za pokrivanje vršne potrošnje,
 - g) mjere koje se poduzimaju u slučaju da jedan ili više snabdjevača ne obezbijede dovoljne količine električne energije,
 - h) mehanizme upravljanja zagušenjima u distributivnim sistemima.
- (5) Izvještaj o sigurnosti snabdijevanja objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

Član 137.

(Mjere u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja)

- (1) Vlada Federacije može proglasiti stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja usljed poremećaja u isporuci uključujući ekstremni porast cijene i nedovoljnu ponudu električne energije ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti koje ugrožavaju sigurnost snabdijevanja.
- (2) U stanju ugrožene sigurnosti snabdijevanja Vlada Federacije može:
 - a) uvesti mjere ograničenja isporuke, štednje i racionalne potrošnje električne energije,
 - b) propisati posebne uslove proizvodnje, uvoza ili izvoza električne energije,
 - c) propisati način i uslove za formiranje i kontrolu cijena,
 - d) uvesti obavezu isporuke samo određenim korisnicima, ili
 - e) propisati posebne uslove obavljanja elektroenergetskih djelatnosti.
- (3) Vlada Federacije uvodi i propisuje mjere iz stava (2) ovog člana na način koji izaziva najmanji mogući poremećaj na tržištu električne energije i poslovanje elektroenergetskih subjekata, srazmjerno stepenu ugroženosti snabdijevanja.
- (4) Vlada Federacije određuje način obezbjeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za elektroenergetske subjekte koji sprovode mjere iz stava (2) ovog člana, kao i uslove i način raspodjele sredstava po osnovu naknade štete.
- (5) Odluka o proglašenju stanja ugrožene sigurnosti snabdijevanja i odluka o uvođenju posebnih mjera objavljuju se u sredstvima javnog informisanja i "Službenim novinama Federacije BiH".
- (6) Mjere iz stava (2) ovog člana ne mogu trajati duže od trajanja okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno trajanja posljedica koje su rezultat tih okolnosti.
- (7) Vlada Federacije je dužna da o preduzetim mjerama iz stava (2) ovog člana izvještava nadležna tijela, saglasno obavezama koje proizlaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.

Član 138.

(Prioriteti za isporuku u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja)

- (1) Prioritet za isporuku u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja imaju objekti krajnjih kupaca od posebnog interesa za život i zdravlje ljudi, sigurnost zemlje i privredu.
- (2) Opštim uslovima detaljnije se uređuje vrsta objekata koji imaju prioritet u isporuci električne energije u stanju ugrožene sigurnosti snabdijevanja.

DIO ŠESNAESTI - IZGRADNJA, REKONSTRUKCIJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE ELEKTROENERGETSKIH OBJEKATA

Član 139.

(Izgradnja, rekonstrukcija, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata)

- (1) Elektroenergetski objekti se grade, rekonstruišu, koriste i održavaju u skladu sa važećim propisima, standardima i tehničkim normativima koji se odnose na tu vrstu objekata, kao i propisima kojima su utvrđeni uslovi u pogledu zaštite okoliša te ne smiju ugrožavati sigurnost ljudi i imovine.
- (2) Rekonstrukcijom elektroenergetskih objekata ne smatra se:
 - a) zamjena strojeva, uređaja, aparata i opreme bez promjene nazivne snage i nazivnog napona,
 - b) zamjena vodiča elektroenergetskih vodova s vodičima istog presjeka, manjeg presjeka ili za jedan presjek više, poštujući tehničke propise,
 - c) zamjena jednog ili više stubova ukoliko se novi stubovi postavljaju na lokaciji stubova koji se mijenjaju ili na približno istoj lokaciji, zadržavajući pravac trase,
 - d) ugradnja uređaja upravljanja, signalizacije, mjerenja i zaštite u postojećim objektima,
 - e) ugradnja aparata, opreme, uređaja i vodova sa ciljem prelaska sa naponskog nivoa 10 kV na 20 kV,
 - f) izvođenje i drugih radova koje propisom utvrdi nadležno federalno ministarstvo.
- (3) Izvođenje radova iz stava (2) ovog člana, kao i izrada priključka i mjernog mjesta na niskonaponsku mrežu, ne podliježu obavezi ishodovanja dozvola za gradnju.

Član 140.

(Tehnički propisi)

- (1) Ministarstvo donosi tehničke propise kojim se propisuju tehnički zahtjevi za projektovanje, izgradnju, ispitivanje, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata, aparata, opreme, uređaja i instalacija.
- (2) Ministarstvo donosi pravilnik kojim se definišu uslovi i kriteriji za certificiranje instalatera solarnih elektrana i vjetroelektrana instalisane snage do 23 kW.
- (3) Pravilnik iz stava (2) ovog člana propisuje:
 - a) uslove kadrovske i tehničke opremljenosti pravnih i fizičkih lica,
 - b) zahtjeve u pogledu programa obuke i stručnog usavršavanja instalatera,
 - c) način provjere ispunjenosti uslova i kriterija,
 - d) vođenja registra certificiranih instalatera,
 - e) druga pitanja od značaja za certifikaciju instalatera.
- (4) Tehnički propisi se objavljuju u "Službenim novinama Federacije BiH".

Član 141.

(Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i eksproprijacija)

- (1) Prije početka izgradnje elektroenergetskog objekta investitor je dužan urediti imovinsko-pravne odnose.
- (2) Eksproprijacija nekretnina sa ciljem izgradnje elektroenergetskih objekata vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast eksproprijacije.

Član 142.

(Održavanje elektroenergetskih objekata)

- (1) Operator sistema dužan je da o svom trošku redovno održava elektroenergetske objekte u svom vlasništvu što uključuje i održavanje trase sječom i uklanjanjem drveća ili grana i drugog rastinja koje ugrožava rad elektroenergetskog objekta.
- (2) Ako se s ciljem održavanja elektroenergetskih objekata na zemljištu na kojem je bila odobrena i izvršena čista sječa, mora izvršiti prokres ili sječa naknadno izraslih stabala koja ugrožavaju elektroenergetske objekte ili ometaju njihovo normalno korištenje, nije potrebno pribavljanje nove dozvole za sječnu niti ponovno plaćanje naknade vlasnicima.
- (3) Vlasnici elektroenergetskih objekata priključenih na prenosnu ili distributivnu mrežu obavezni su vršiti redovno održavanje što uključuje pregled, reviziju, ispitivanje i remont opreme i električnih instalacija na elektroenergetskim objektima koji su u njihovom vlasništvu, u propisanim rokovima i u skladu sa tehničkim standardima i propisima.
- (4) Poslove pregleda, mjerenja i ispitivanja na elektroenergetskim postrojenjima, električnim uređajima i instalacijama mogu da vrše pravna lica i obrtnici koji ispunjavaju uslove u vezi sa kadrovskom osposobljenošću i tehničkom opremljenošću i koji posjeduju ovlaštenje Ministarstva.
- (5) Ministarstvo donosi pravilnik kojim propisuje uslove za obavljanje poslova, uslove za izdavanje i način izdavanja ovlaštenja iz stava (4) ovog člana.

Član 143.

(Zabrana izvođenja radova i vršenja aktivnosti u blizini elektroenergetskih objekata)

- (1) Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji obavljanja elektroenergetskih djelatnosti, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad ili pored elektroenergetskih objekata, kojim se ometa ili onemogućava obavljanje djelatnosti proizvodnje, prenosa ili distribucije električne energije ili se ugrožava rad i funkcionisanje elektroenergetskih objekata.
- (2) Zabranjeno je zasađivanje drveća i drugog rastinja na zemljištu iznad, ispod ili na nepropisnoj udaljenosti od elektroenergetskog objekta.
- (3) Izuzetno od stavova (1) i (2) ovog člana, izgradnja objekata i izvođenje radova mogu se vršiti u skladu sa propisima kojima se obezbjeđuje sigurnost elektroenergetskog objekta i uz prethodno odobrenje elektroenergetskog subjekta koji je vlasnik ili korisnik elektroenergetskog objekta.
- (4) Ako je na nepropisnom rastojanju izgrađen objekat ili su izvršeni drugi radovi bez saglasnosti iz stava (3) ovog člana, elektroenergetski subjekt je dužan od vlasnika objekta zahtijevati da u određenom roku poduzme aktivnosti na izmještanju ili izmjenama objekta ili vraćanju u prvobitno stanje, te o tome obavijestiti nadležni organ za odobravanje građenja.
- (5) Ukoliko vlasnik objekta ne poduzme aktivnosti na izmještanju ili izmjenama objekta ili dovođenja terena u prvobitno stanje u ostavljenom roku, elektroenergetski subjekt je dužan od nadležnog organa za odobravanje građenja zahtijevati uklanjanje objekta i dovođenje terena u prvobitno stanje.
- (6) Ukoliko vlasnik objekta ne poduzme radnje na izmještanju ili izmjenama objekta po rješenju nadležnog organa za odobravanje građenja, operator distributivnog sistema može izvršiti izmještanje elektroenergetskog objekta, dok se vlasniku objekta zabranjuje korištenje objekta ili dijela objekta do završetka izmještanja.

(7) Troškove uklanjanja i izmještanja objekta iz stava (4), stava (5) i stava (6) ovog člana snosi vlasnik objekta.

Član 144.

(Zabrana pristupa elektroenergetskim objektima)

Zabranjen je neovlašten ulazak ili pristup elektroenergetskim objektima, postrojenjima ili električnim vodovima koji su vidno označeni znacima opasnosti ili zabrane ulaska ili pristupa.

Član 145.

(Prava i dužnosti vlasnika nekretnina na kojima se grade ili su izgrađeni objekti)

- (1) Vlasnici, korisnici i posjednici nekretnina dužni su da omoguće elektroenergetskim subjektima pristup do nekretnine i na nekretnini na kojoj se nalaze ili grade elektroenergetski objekti ili njihovi dijelovi, radi izvođenja radova na izgradnji, rekonstrukciji, održavanju, kontroli ispravnosti objekata, uređaja, postrojenja i opreme ili izvođenja drugih neophodnih radova uključujući i radove na otklanjanju kvarova, održavanju trase i zaštitnih koridora dalekovoda, te krčenju i uklanjanju drveća i drugog rastinja koje ugrožava sigurnost i rad elektroenergetskog sistema.
- (2) Vlasnici, korisnici ili posjednici nekretnine moraju biti obaviješteni o namjeravanom ulasku u posjed radi izvođenja radova iz stava (1) ovog člana najkasnije sedam dana prije početka radova, osim u slučaju radova koji moraju biti izvršeni bez odlaganja.
- (3) Ukoliko elektroenergetski subjekt izvođenjem radova iz stava (1) ovog člana ili prolazom kroz nekretninu do objekta učini štetu, dužan je istu nadoknaditi.
- (4) Štetu iz stava (3) ovog člana procjenjuje elektroenergetski subjekt i predlaže vlasniku nekretnine iznos naknade.
- (5) Ako vlasnik nekretnine nije zadovoljan procjenom i iznosom predložene naknade iz stava (4) ovog člana, elektroenergetski subjekt dužan je o svom trošku angažovati sudskog vještaka odgovarajuće struke koji će izvršiti procjenu štete.
- (6) Ukoliko vlasnik nekretnine nije zadovoljan procjenom iz stava (5) ovog člana ima pravo pokrenuti sudski postupak kod nadležnog suda.

Član 146.

(Izmještanje elektroenergetskih objekata)

- (1) Nadležni organ može naložiti izmještanje elektroenergetskih objekata samo u slučaju izgradnje:
 - a) objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture,
 - b) objekata za potrebe odbrane zemlje,
 - c) vodnih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda,
 - d) objekata koji se smatraju objektima od opšteg interesa u smislu Zakona o eksproprijaciji, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji,
 - e) objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog bogatstva.
- (2) Izmještanje elektroenergetskog objekta se može izvršiti i na zahtjev pravnog ili fizičkog lica, ukoliko postoje tehnički uslovi za izmještanje.
- (3) Troškove izmještanja elektroenergetskog objekta snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se vrši izmještanje elektroenergetskog objekta.

Član 147.

(Stručna osposobljenost radnika)

- (1) Lica koja rade na ugradnji, rukovanju i održavanju elektroenergetskih postrojenja, instalacija i uređaja moraju ispunjavati uslove stručne osposobljenosti za tu vrstu poslova.
- (2) Stručna osposobljenost iz stava (1) ovog člana provjerava se polaganjem stručnog ispita pred komisijom koju formira Ministarstvo.
- (3) Visina troškova polaganja stručnog ispita određuje se odlukom Vlade Federacije.
- (4) Ministarstvo donosi pravilnik kojim se propisuju:
 - a) poslovi za čije je obavljanje potreban položen stručni ispit,
 - b) uslove i način polaganja stručnog ispita,
 - c) program stručnog ispita,
 - d) sastav i način rada komisije,
 - e) obavljanje administrativno-tehničkih poslova u vezi sa polaganjem stručnog ispita,
 - f) sadržaj i forma uvjerenja o položenom stručnom ispitu,
 - g) vođenje registra lica koja su položila stručni ispit,
 - h) druga pitanja od značaja.
- (5) Ministarstvo izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu iz stava (1) ovog člana.

DIO SEDAMNAESTI – UPRAVNI NADZOR I REGULATORNO NADGLEĐANJE POGLAVLJE I. UPRAVNI NADZOR

Član 148.

(Vršenje nadzora)

Upravni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše Ministarstvo i organi inspekcijuskog nadzora.

Član 149.

(Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i drugih propisa, obavljanjem poslova određenih ovim zakonom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi kao i nadzor nad njihovim postupanjem vrši Ministarstvo u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovim zakonom, Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) i Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98, 48/99 i 61/22).

Član 150.

(Inspekcijuski nadzor)

- (1) Inspekcijuski nadzor obuhvata nadzor nad primjenom ovog zakona, drugih propisa i opštih akata, standarda, tehničkih normativa i normi kvaliteta koje se odnose na izgradnju, rekonstrukciju, remont, održavanje i korištenje elektroenergetskih objekata, instalacija, postrojenja i opreme u tim objektima.
- (2) Poslovi inspekcijuskog nadzora obuhvataju kontrolu upotrebe i održavanja elektroenergetskih objekata i postrojenja, uključujući i one koji se koriste za prenos električne energije, s ciljem utvrđivanja njihove tehničke ispravnosti, pogonske sigurnosti,

bezbjednosti pogona, pogonskog i drugog osoblja, racionalne upotrebe električne energije i sprovođenja mjera ograničenja potrošnje električne energije.

- (3) Poslovi inspekcijskog nadzora vrše se kod izvođača radova i korisnika elektroenergetskih objekata, postrojenja i uređaja koji sa električnim instalacijama čine tehnološku cjelinu i namijenjeni su za proizvodnju, prenos, distribuciju, skladištenje i korištenje električne energije.
- (4) Poslovi inspekcijskog nadzora nad elektroenergetskim objektima i postrojenjima vrše se prilikom izgradnje, rekonstrukcije, remonta elektroenergetskih objekata i postrojenja, ugrađivanja električnih uređaja, instalacija i trošila i njihove upotrebe.

Član 151.

(Organi inspekcijskog nadzora)

Poslove inspekcijskog nadzora vrše Federalna uprava za inspekcijske poslove i kantonalni organi uprave nadležni za poslove inspekcijskog nadzora, u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 73/14), odgovarajućim kantonalnim zakonima, Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05), a po postupku utvrđenom Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98, 48/99 i 61/22).

Član 152.

(Nadležnosti elektroenergetskih inspektora)

Pored poslova propisanih posebnim zakonima kojim se uređuje postupak inspekcijskog nadzora elektroenergetski inspektori nadležni su i da kontrolišu:

- a) da li je za građenje, odnosno izvođenje radova na ugradnji, odnosno montaži instalacija, uređaja, postrojenja i opreme obezbijeđena tehnička dokumentacija i odobrenja nadležnih organa,
- b) da li se elektroenergetski objekti, uređaji i instalacije koriste i održavaju u pogonski ispravnom i sigurnom stanju u skladu sa propisima i standardima,
- c) da li lica koja se bave projektovanjem, izgradnjom, rukovanjem i održavanjem elektroenergetskih objekata ispunjavaju propisane uslove za vršenje tih poslova,
- d) da li se električne instalacije, uređaji, postrojenja i oprema u objektima ugrađuju i montiraju na način propisan zakonom i drugim propisima, standardima, tehničkim normativima i normama kvaliteta,
- e) da li se uredno vode propisane evidencije o radu elektroenergetskog postrojenja i da li se redovno ovjeravaju od strane odgovornog radnika,
- f) da li se isporuka električne energije vrši u skladu sa propisanim standardima kvaliteta,
- g) da li se elektroenergetski objekti i instalacije u javnim objektima održavaju u tehnički ispravnom stanju, sa aspekta bezbjednosti ljudi i opreme,
- h) druge propisane uslove i obaveze u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima kojima se uređuje izgradnja, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata.

Član 153.

(Ovlaštenja elektroenergetskih inspektora)

(1) Nadležni elektroenergetski inspektor ima pravo i dužnost da:

- a) naredi da se utvrđene nepravilnosti ili nedostaci otklone u ostavljenom roku,

- b) zabrani, odnosno obustavi građenje elektroenergetskih objekata, odnosno postavljanje uređaja, postrojenja i instalacija ako u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti ili nedostaci,
 - c) zabrani, odnosno obustavi građenje ako se elektroenergetski objekti, uređaji, postrojenja i instalacije ne izvode, odnosno ne postavljaju prema tehničkoj dokumentaciji ili propisima, standardima i normativima,
 - d) naredi da se obustavi upotreba elektroenergetskih objekata, uređaja, postrojenja ili instalacija, ako se njihovim radom dovodi u opasnost život, zdravlje ili imovina,
 - e) naredi zabranu izvođenja radova u blizini, pored, iznad ili ispod elektroenergetskog objekta, ukoliko ti objekti ugrožavaju rad elektroenergetskog objekta ili život i zdravlje ljudi, te ako mogu prouzrokovati materijalnu štetu većeg obima,
 - f) ispita uzroke havarija i većih kvarova na elektroenergetskim objektima,
 - g) naredi korisniku elektroenergetskog objekta da o svom trošku provede odgovarajuća ispitivanja angažovanjem ovlaštenog lica sa ciljem utvrđivanja tehničke ispravnosti, uzroka oštećenja ili havarije postrojenja, u slučajevima kada se to pregledom na licu mjesta ne može utvrditi,
 - h) izda prekršajni nalog u skladu sa kaznenim odredbama ovog i posebnih zakona,
 - i) podnese krivičnu prijavu nadležnom tijelu zbog krivičnog djela ukoliko rezultati inspekcijskog nadzora ukažu na sumnju na postojanje krivičnog djela.
- (2) Nadležni inspektor rješenjem određuje mjere i rok za otklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti.
- (3) Elektroenergetski subjekt dužan je u ostavljenom roku obavijestiti organ uprave nadležan za poslove elektroenergetske inspekcije o otklanjanju nedostataka ili nepravilnosti te pribavljanju rezultata ispitivanja iz stava (1) tačka g) ovog člana.
- (4) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu ili kantonalnom organu uprave nadležnom za energiju u roku od osam dana od dana prijema rješenja.
- (5) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja iz stava (2) ovog člana, osim ako je rješenjem inspektora određeno drugačije.

Član 154.

(Podjela nadležnosti u vršenju inspekcijskog nadzora)

- (1) Federalna uprava za inspekcijske poslove, odnosno federalni elektroenergetski inspektor vrši poslove inspekcijskog nadzora nad:
- a) elektroenergetskim objektima i postrojenjima za proizvodnju električne energije:
 - hidroelektrane instalisane snage iznad 5 MW, pojedinačno ili zbirno na istom vodotoku,
 - termoelektrane i ostala postrojenja sa sagorijevanjem sa toplotnim izlazom od 50 MWt i više,
 - vjetroelektrane instalisane snage od 2 MW i više,
 - solarne elektrane instalisane snage od 1 MW i više i
 - ostale elektrane instalisane snage 5 MW i više,
 - b) elektroenergetskim objektima i postrojenjima za prenos i distribuciju električne energije napona 35 kV i više,

- c) elektroenergetskim objektima i postrojenjima napona 20 i 10 kV i niže, a koja se nalaze u objektima koji im pripadaju po nadležnosti i čiji je primarni napon 35 kV i više,
 - d) kupcima električne energije priključne snage 3 MW i više,
 - e) sistemima za tehničko upravljanje i vođenje elektroenergetskog sistema i elektroenergetskih objekata,
 - f) korisnicima priključenim na prijenosnu mrežu.
- (2) Kantonalne uprave za inspekcijske poslove, odnosno kantonalni elektroenergetski inspektor vrše poslove inspekcijskog nadzora na elektroenergetskim objektima i postrojenjima koji nisu navedeni u stavu (1) ovog člana.

Član 155.

(Imenovanje inspektora)

- (1) Federalni i kantonalni elektroenergetski inspektori imenuju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 77/06 - presuda Ustavnog suda, 34/10 - presuda Ustavnog suda, 4/12, 99/15 i 9/17 - presuda Ustavnog suda).
- (2) Za federalnog ili kantonalnog elektroenergetskog inspektora (u daljnjem tekstu: nadležni inspektor) može se imenovati lice koje, pored uslova propisanih Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 73/14), ima završen fakultet, odnosno VII/1 stepen stručne spreme ili visoko obrazovanje drugog ciklusa Bolonjskog sistema studija elektroenergetskog smjera, sa položenim stručnim ispitom i radnim stažom od najmanje tri godine na poslovima projektovanja, proizvodnje, ugradnje ili eksploatacije elektroenergetskih objekata i postrojenja, nakon završene visoke školske spreme.

Član 156.

(Saradnja elektroenergetskih inspektora)

U vršenju inspekcijskog nadzora federalni inspektori ostvaruju saradnju sa kantonalnim inspektorima u pitanjima koja su od zajedničkog interesa za vršenje inspekcijskog nadzora nad elektroenergetskim objektima i postrojenjima i pružaju im stručnu pomoć.

Član 157.

(Prijava radova nadležnom inspektor)

- (1) Investitor je dužan da prijavi namjeravani početak izvođenja radova na izgradnji ili rekonstrukciji, promjeni namjene ili stavljanju trajno van pogona dijela ili cijelog elektroenergetskog objekta, za sljedeće objekte:
- a) sve elektrane, osim solarnih elektrana instalisane snage manje od 50 kW,
 - b) dalekovode, transformatorske stanice i razvodna postrojenja nazivnog napona 35 kV i više.
- (2) Prijava iz stava (1) ovog člana podnosi se nadležnom inspektor najkasnije osam dana prije početka izvođenja radova, uz dostavljanje odobrenja za građenje ili rekonstrukciju objekta, uređaja i postrojenja.
- (3) Prijava iz stava (1) ovog člana nije potrebna za slučaj otklanjanja kvarova koji zahtijevaju hitne intervencije.

Član 158.

(Obavještanje nadležnog inspektora u slučaju havarije na objektima)

- (1) Elektroenergetski subjekti dužni su da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata, obavijeste nadležnog inspektora o nastalim havarijama i kvarovima koji su vezani za vitalne dijelove na elektroenergetskim objektima koji imaju za posljedicu zastoje u proizvodnji, prenosu i distribuciji električne energije duži od 24 sata.
- (2) Nadležni inspektor dužan je da, u okviru svojih nadležnosti, poduzme mjere radi utvrđivanja uzroka nastanka havarije, odnosno kvarova iz stava (1) ovog člana te donese odgovarajuće mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima.

Član 159.

(Kontrola kvaliteta opreme, aparata i uređaja)

- (1) Korisnik, investitor, odnosno subjekt koji uvozi ili stavlja u promet elektroenergetsku opremu, aparate i uređaje koji nisu proizvedeni na teritoriji Bosne i Hercegovine dužan je u roku od 15 dana od dana izvršenog carinjenja obavijestiti federalnog inspektora i staviti na uvid izvještaj o izvršenoj kontroli kvaliteta i dokaze da proizvod odgovara uslovima međunarodnih standarda i tehničkih propisa koji se primjenjuju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.
- (2) Ministarstvo donosi uputstvo o načinu vršenja kontrole iz stava (1) ovog člana.

Član 160.

(Nespojivost obavljanja poslova)

Zabranjeno je nadležnom inspektorima da izrađuje ili učestvuje u izradi i tehničkoj kontroli investiciono-tehničke dokumentacije za objekte nad čijom izgradnjom vrši inspekcijski nadzor i da vrši stručni nadzor nad izgradnjom, odnosno izvođenjem radova na objektu na kome vrši inspekcijski nadzor.

POGLAVLJE II.REGULATORNO NADGLEDANJE

Član 161.

(Nadgledanje elektroenergetskih subjekata)

- (1) Regulatorna komisija provodi postupak nadgledanja elektroenergetskih subjekata u okviru svojih nadležnosti propisanih odredbama ovog zakona.
- (2) Nadgledanje iz stava (1) ovog člana vrši se u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

DIO OSAMNAESTI - KAZNENE ODREDBE

Član 162.

(Prekršaji)

- (1) Novčanom kaznom od 20.000 KM do 60.000 KM kaznit će se za prekršaj elektroenergetski subjekt kao pravno lice ako:
 - a) ne vodi odvojeno poslovne knjige i ne sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa odredbama iz člana 13. stav (1) i (2),
 - b) ne utvrdi pravila za raspoređivanje troškova zajedničkih poslova (član 13. stav (3)),

- c) ne primjenjuje pravila i propise koji se odnose na rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta (član 35. stav (1) tačka b)),
 - d) ne zadovoljava tehničke i pogonske uslove definisane tehničkim propisima i standardima, uključujući vođenje pogonske i tehničke dokumentacije (član 35. stav (1) tačka d)),
 - e) ne postupa u skladu sa pravilima zaštite tržišne konkurencije (član 35. stav (1) tačka f)),
 - f) ne obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju Regulatornoj komisiji (član 35. stav (1) tačka n)),
 - g) ne obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju nadležnom inspekcijskom organu (član 35. stav (1) tačka o)),
 - h) ne pribavi energetska dozvolu u postupku koji prethodi izdavanju odobrenja za izgradnju objekta, ako je pribavljanje energetske dozvole potrebno u skladu sa odredbama ovog zakona (član 42. stav (1) i (2)),
 - i) ne izvrši razdvajanje ili ne obezbijedi nezavisnost operatora distributivnog sistema koji je dio vertikalno integrisanog subjekta, u smislu pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka (član 47. stav (1)),
 - j) ne donese program usklađenosti za obezbjeđivanje nediskriminatorskog ponašanja ili ne imenuje nezavisno lice ili tijelo za praćenje izvršenja programa usklađenosti i ne obezbijedi mu pristup informacijama (član 48.),
 - k) ne utvrdi u propisanom roku listu kupaca koji ispunjavaju uslove za sticanje statusa malog kupca ili krajnjeg kupca od posebnog društvenog značaja (član 52. stav (1) tačka mm)),
 - l) ne obezbijedi prioritete u pristupu mreži i dispečiranju proizvođačima koji koriste električnu energiju iz obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji (član 52. stav (1) tačka aa)),
 - m) ne izradi desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema (član 53. stav (1)),
 - n) ne donese i javno objavi godišnji i trogodišnji plan investicija (član 54. stav (1)),
 - o) ne razvija distributivni sistem u skladu sa planovima investicija (član 54. stav (6)),
 - p) ne izradi ili ne dostavi Regulatornoj komisiji propisane izvještaje (član 61.),
 - q) ne omogući korisnicima sistema pristup distributivnoj mreži po regulisanim cijenama na transparentan i nediskriminirajući način (član 63. stav (1)),
 - r) ne utvrdi prijedlog pravila o radu distributivnog sistema (član 67. stav (3)),
 - s) ne donese pravila o priključenju objekata korisnika distributivnog sistema na distributivnu mrežu (član 81. stav (1)).
 - t) vrši nedopušteno ograničenje isporuke električne energije kroz distributivnu mrežu (član 82.),
 - u) ne obezbijedi redovno i sigurno snabdijevanje krajnjih kupaca električnom energijom (član 106. stav (5)),
 - v) ne otkupi i preuzme udio proizvedene električne energije iz obnovljivih izvora energije i u efikasnoj kogeneraciji (član 111.),
 - w) ne učini dostupnim Regulatornoj komisiji i nadležnim organima i tijelima za zaštitu konkurencije relevantne podatke u vezi sa kupovinom i prodajom električne energije (član 113. stav (3)),
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 3.000 KM do 9.000 KM.

Član 163.

- (1) Novčanom kaznom od 5.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj elektroenergetski subjekt kao pravno lice ako:
- a) ne posjeduje ispravne i verifikovane mjerne uređaje (član 35. stav (1) tačka c)),
 - b) ne zadovoljava tehničke i pogonske uslove definisane tehničkim propisima i standardima, uključujući vođenje pogonske i tehničke dokumentacije (član 35. stav (1) tačka d)),
 - c) ne održava elektranu u ispravnom stanju u skladu sa tehničkim i drugim propisima i standardima (član 35. stav (1) tačka g)),
 - d) odbije pružanje pomoćnih usluga (član 35. stav (1) tačka h)),
 - e) ne omogući nadležnom operatoru slobodan pristup opremi u njegovom postrojenju koja se koristi za prenos ili distribuciju električne energije (član 35. stav (1) tačka i)),
 - f) ne stavi na raspolaganje nadležnom operatoru podatke potrebne za rad sistema (član 35. stav (1) tačka j)),
 - g) ne prati i ne učestvuje u izradi izvještaja o sigurnosti snabdijevanja u distributivnom sistemu (član 52. stav (1) tačka gg)),
 - h) nadležnim subjektima ne dostavi podatke o registrovanim energetske veličinama, potrošnji kupaca ili proizvodnji električne energije iz elektrana priključenih na distributivnu mrežu (član 52. stav (1) tačke w),jj) i kk)),
 - i) ne izgradi priključak korisnika distributivnog sistema ili ne obezbijedi uslove u distributivnoj mreži za njegovo priključenje (član 52. stav (1) tačka x)),
 - j) obračuna naknadu za priključenje na distributivnu mrežu suprotno odredbama iz člana 58. ovog zakona,
 - k) ne obezbijedi tajnost povjerljivih podataka koje dobija od drugih elektroenergetskih subjekata i kupaca (član 62. stav (1)),
 - l) pristupi izgradnji direktnog voda bez prethodne saglasnosti Regulatorne komisije (član 65. stav (1)),
 - m) ne izvršava obaveze vezane za održavanje, unapređenje i nadzor nad kvalitetom snabdijevanja električnom energijom (član 66. stav (3)),
 - n) ne izradi i javno objavi izvještaj o kvaliteti snabdijevanja električnom energijom (član 66. stav (4)),
 - o) priključi objekat krajnjeg kupca na distributivnu mrežu bez elektroenergetske saglasnosti ili ugovora o priključenju (član 71. i član 72.),
 - p) ne primjenjuje cijenu korištenja zatvorenog distributivnog sistema određenu u skladu sa zakonom (član 96. stav (1) tačka e)),
 - q) ne obezbijedi povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja djelatnosti (član 96. stav (1) tačka j)),
 - r) snabdjevaču ne dostavi obračunske podatke za kupce unutar zatvorenog distributivnog sistema (član 96. stav (1) tačka l)),
 - s) teritorijalno nadležnom operatoru distributivnog sistema ne preda na korištenje i upravljanje elektroenergetske objekte u zatvorenom distributivnom sistemu (član 98. stav (3)),
 - t) neposredno ne obavijesti kupce o promjeni cijena i drugih uslova prodaje u razumnom roku (član 100. stav (1) tačka g)),
 - u) ne izvrši obračun i ne izda račun za isporučenu električnu energiju u skladu sa članom 104,
 - v) ne omogući krajnjem kupcu promjenu snabdjevača u skladu sa pravilima Regulatorne komisije i u propisanom roku (član 105.),

- w) gradi, koristi ili održava elektroenergetski objekat suprotno propisima, standardima i tehničkim normativima (član 139.),
 - x) ne vrši redovno održavanje opreme i električnih instalacija na elektroenergetskim objektima koji su u njihovom vlasništvu, u propisanim rokovima i u skladu sa tehničkim standardima i propisima (član 142. stav (3)),
 - y) obavlja poslove održavanja, revizije, ispitivanja i remonta opreme na elektroenergetskim objektima i električnim instalacijama bez posjedovanja ovlaštenja Ministarstva (član 142. stav (4)),
 - z) ne postupi po rješenju nadležnog inspektora (član 153. stav (2)).
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se obrtnik i drugo fizičko lice novčanom kaznom od 1.000 KM do 3.000 KM.

Član 164.

- (1) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj elektroenergetski subjekt ili pravno lice ako:
- a) ne propiše uslove za priključenje objekta korisnika distributivne mreže u skladu sa propisima (član 52. stav (1) tačka f)),
 - b) ne izda preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja (član 70. stav (1)),
 - c) ospori operatoru distributivnog sistema priključenje novog korisnika distributivnog sistema (član 76. stav (3)),
 - d) obustavi isporuku električne energije suprotno odredbama iz člana 85. ovog zakona,
 - e) ne izvrši ponovno priključenje objekta krajnjeg kupca na mrežu (član 86.),
 - f) se ne evidentira kod Regulatorne komisije kao pružalac usluga punjenja električnih vozila (član 133. stav (3)),
 - g) nadležnom inspektor ne prijavi namjeravani početak izvođenja radova na izgradnji ili rekonstrukciji, promjeni namjene ili stavljanju trajno van pogona dijela ili cijelog elektroenergetskog objekta (član 157.),
 - h) ne obavijesti u propisanom roku nadležnog inspektora o nastalim havarijama i većim kvarovima na elektroenergetskim objektima (član 158. stav (1)),
 - i) ne prijavi nadležnom inspektor i ne dostavi na uvid izvještaj o kontroli kvaliteta proizvoda koji se uvozi ili stavlja u promet (član 159. stav (1)).
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se obrtnik i drugo fizičko lice novčanom kaznom od 300 KM do 1.000 KM.
- (4) Novčanom kaznom od 500 do 1.500 KM kaznit će se fizičko lice ako neovlašteno uđe ili pristupi elektroenergetskim objektima, postrojenjima i vodovima (član 144.).

Član 165.

- (1) Novčanom kaznom od 2.500 KM do 7.500 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:
- a) onemogućiti ovlaštenim licima operatora distributivnog sistema pristup mjernim uređajima i električnim instalacijama (član 80. stav (1)),

- b) ne zaštiti od oštećenja i neovlaštenog pristupa mjerne uređaje koji su na njegovom posjedu (član 80. stav (2)),
 - c) izgradi objekte koji nisu u funkciji obavljanja elektroenergetskih djelatnosti ili izvodi druge radove kojim se onemogućava obavljanje djelatnosti ili ugrožava rad i funkcionisanje elektroenergetskih objekata (člana 143. stav (1)),
 - d) zasađi drveće ili drugo rastinje na zemljištu iznad, ispod ili na nepropisnoj udaljenosti od elektroenergetskog objekta (član 143. stav (2)),
 - e) ne omogući elektroenergetskom subjektu pristup nekretnini na kojoj se nalaze ili grade elektroenergetski objekti ili njihovi dijelovi (član 145. stav (1)).
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se obrtnik i drugo fizičko lice novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

Član 166.

(Izdavanje prekršajnih naloga i pokretanje prekršajnog postupka)

- (1) Regulatorna komisija na osnovu obavljenog nadgledanja nad elektroenergetskim subjektom, dokumentacije ili drugih informacija i podataka pribavljenih prilikom vršenja svojih nadležnosti utvrđenih ovim zakonom izdaje prekršajne naloge ili pokreće prekršajni postupak pred nadležnim organom za prekršaje iz:
- a) član 162. stav (1) tačke a), b), c), e), f), i), j), k), l), m), n), o), p), q), r), s), t), u), v) i w) ovog zakona,
 - b) član 163. stav (1) tačke d), g), h), i), j), k), m), n), o), p), q), r), s), t), u) i v) ovog zakona i
 - c) član 164. stav (1) tačke a), b), d) i e) ovog zakona.
- (2) Ovlašteni organi u smislu propisa kojim se uređuju prekršaji i prekršajni postupak izdaju prekršajne naloge ili pokreću prekršajni postupak pred nadležnim sudom za prekršaje koji nisu navedeni u stavu (1) ovog člana.
- (3) Operator distributivnog sistema ovlašten je da podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaje iz člana 165. ovog zakona.

DIO DEVETNAESTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 167.

(Opšta obaveza usklađivanja)

- (1) Elektroenergetski subjekti dužni su da usklade svoju unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje sa odredbama ovog zakona, uključujući i odredbe o razdvajanju operatora distributivnog sistema iz člana 47. ovog zakona, u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.
- (2) Regulatorna komisija je dužna uskladiti svoju unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje sa odredbama ovog zakona, u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 168.

(Važenje ranije izdatih dozvola)

- (1) Dozvole za rad za snabdijevanje električnom energijom – dozvole I. reda važe do stupanja na snagu dozvole za rad za snabdijevanje i trgovinu električnom energijom izdane imenovanim javnim snabdjevačima u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (2) Ostale dozvole za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti koje su izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona važe do isteka roka na koji su izdate, pri čemu je Regulatorna komisija dužna da, u slučaju potrebe, uskladi uslove izdatih dozvola sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od njegovog stupanja na snagu.

Član 169.

(Javno i rezervno snabdijevanje)

- (1) Do imenovanja javnog i rezervnog snabdjevača u skladu sa odredbama ovog zakona, funkcije javnog i rezervnog snabdjevača vrše subjekti određeni Odlukom Vlade Federacije o utvrđivanju pružalaca javne/univerzalne usluge i usluge rezervnog snabdjevača, V broj 1811/2014 od 8. oktobra 2014. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 84/14).
- (2) Vlada Federacije će donijeti odluku imenovanju javnog snabdjevača iz člana 106. stav (4) ovog zakona u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (3) Imenovani javni snabdjevač iz stava (2) ovog člana dužan je podnijeti zahtjev Regulatornoj komisiji za izdavanje dozvole za rad za snabdijevanje i trgovinu električnom energijom u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.
- (4) Vlada Federacije će donijeti odluku o imenovanju rezervnog snabdjevača iz člana 108. stav (1) ovog zakona u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (5) Imenovani rezervni snabdjevač iz stava (4) ovog člana dužan je podnijeti zahtjev Regulatornoj komisiji za izdavanje dozvole za rad za snabdijevanje i trgovinu električnom energijom u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.

Član 170.

(Započeti postupci)

- (1) Zahtjevi koji su zaprimljeni prije dana stupanja na snagu ovog zakona rješavaju se po odredbama propisa koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva.
- (2) Podnosioci zahtjeva za izdavanje energetske dozvole koji do stupanja na snagu ovog zakona imaju zaključene ugovore o dodjeli koncesije sa nadležnim organima se izuzimaju od primjene člana 42. stav (3) ovog zakona, s tim da su dužni do 03. augusta 2025. godine kompletirati zahtjev za izdavanje energetske dozvole.

Član 171.

(Donošenje podzakonskih akata)

- (1) Vlada Federacije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi Uredbu o postupku javnog nadmetanja za izgradnju novih kapaciteta iz člana 39. ovog zakona.
- (2) Ministarstvo u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi:
 - a) Pravilnik o izdavanju energetske dozvole (član 42. ovog zakona),
 - b) Pravilnik o vođenju registra elektrana (član 43. ovog zakona),

- c) Pravilnik kojim se definišu uslovi i kriteriji za certificiranje instalatera elektrana (član 140. ovog zakona)
 - d) Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova pregleda, mjerenja i ispitivanja na elektroenergetskim postrojenjima, električnim uređajima i instalacijama, uslovima i načinu izdavanja ovlaštenja za obavljanje ovih poslova (član 142. ovog zakona),
 - e) Pravilnik o provjeri stručne osposobljenosti (član 147. ovog zakona),
 - f) Uputstvo o načinu vršenja kontrole uvezene opreme, aparata i uređaja (član 159. ovog zakona).
- (3) Ministarstvo u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi tehničke propise iz člana 140. ovog zakona.
- (4) Regulatorna komisija u roku od godinu dana donosi:
- a) Pravilnik o izdavanju dozvola (član 25. ovog zakona),
 - b) Metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivne mreže (član 56. ovog zakona),
 - c) Metodologije za utvrđivanje naknada za priključenje na distributivni sistem i priključenje na zatvoreni distributivni sistem (član 58. ovog zakona),
 - d) Pravilnik o kvalitetu snabdijevanja (član 66. ovog zakona),
 - e) Metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje zatvorenog distributivnog sistema (član 94. ovog zakona)
 - f) Pravila o promjeni snabdjevača (član 105. ovog zakona),
 - g) Pravilnik o metodologiji za utvrđivanje cijena za snabdijevanje električnom energijom krajnjih kupaca kod javnog i rezervnog snabdjevača (član 109. ovog zakona),
 - h) Opšte uslove za isporuku i snabdijevanje električnom energijom (član 112. ovog zakona).
- (5) Operatori distributivnog sistema u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona dužni su:
- a) dostaviti Regulatornoj komisiji prijedlog programa usklađenosti (član 48. ovog zakona),
 - b) dostaviti Regulatornoj komisiji prijedlog pravila o radu distributivnog sistema (član 67. ovog zakona),
 - c) donijeti pravila o elektronskoj razmjeni podataka na maloprodajnom tržištu (član 68. ovog zakona),
 - d) donijeti pravila o priključenju objekata korisnika distributivnog sistema na distributivnu mrežu (član 81. ovog zakona).

Član 172.

(Primjena podzakonskih propisa)

Do donošenja propisa iz člana 171. ovog zakona primjenjuju se propisi koji su bili na snazi u vrijeme stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 173.

(Prestanak važenja zakona i akata)

- (1) Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 66/13, 94/15, 54/19, 1/22 i 61/22), izuzev člana 42. koji ostaje na snazi dok se pitanje sticanja statusa kvalifikovanog proizvođača ne uredi zakonom iz oblasti obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije.

(2) Regulatorna komisija će po službenoj dužnosti u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona provesti postupak i ukinuti rješenja kojim je odobren potreban godišnji prihod od regulisanih tarifa zasnovanih na priznatim planskim troškovima za bilansiranu proizvodnju električne energije i snage.

Član 174.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje „Zakona o električnoj energiji Federacije BiH“ sadržan je u odredbi člana III.1. tačka f.), koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojoj je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture i člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojem je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran za donošenje zakona o obavljanju dužnosti federalne vlasti.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 66/13, 94/15, 54/19, 1/22 i 61/22) koji uređuje oblast električne energije usvojen je 2013. godine te je dao značajan doprinos razvoju sektora električne energije u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

U periodu nakon donošenja ovog zakona Bosna i Hercegovina se, kao članica Energetske zajednice, obavezala implementirati niz propisa iz pravnog okvira EU i tako nastaviti proces liberalizacije tržišta električne energije i energetske tranzicije ka čistoj energiji. Ovo se značajnim dijelom postiže kroz izmjene i dopune zakona na nivou entiteta. Izmjene i dopune važećeg Zakona o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine koje je potrebno izvršiti u cilju usklađivanja sa propisima EU bile bi takvog obima i kvaliteta da se obrađivač odlučio za izradu novog zakona iz ove oblasti, u skladu sa Pravilima i postupcima za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 71/14).

Kada su u pitanju razlozi za izradu i donošenje novog zakona kojim će se urediti funkcionisanje sektora električne energije u Federaciji, potrebno je istaći veći broj razloga i ciljeva koji se mogu grupisati na sljedeći način:

- Usklađivanje sa pravnom stečevinom (*acquis-om*) Evropske unije i Energetske zajednice,
- Unapređenje pravnog okvira u sektoru električne energije i preciznije definisanje prava, obaveza i odgovornosti svih učesnika na tržištu,
- Unapređenje pravnog okvira za efikasnu regulaciju djelatnosti u sektoru električne energije,
- Unapređenje sistema kontrole izgradnje proizvodnih objekata i uvođenje zabrane izgradnje malih hidroelektrana,
- Pojednostavljenje administrativnih postupaka za izgradnju i rad proizvodnih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije, primarno solarnih elektrana i vjetroelektrana,
- Uvođenje novih kategorija učesnika i djelatnosti na tržištu električne energije (aktivni kupci, agregatori, energetske zajednice, operatori skladišta),
- Uvođenje novih prava i mehanizama za osnaživanje i zaštitu krajnjih kupaca električne energije,

- Kreiranje pravnog okvira za uvođenje elektromobilnosti,
- Kreiranje pravnog okvira za regulaciju kvaliteta snabdijevanja,
- Uvođenje mehanizma za osiguranje sigurnosti snabdijevanja, uključujući i kontrolu cijena u slučajevima ekstremnih poremećaja na tržištu.

U nastavku slijedi detaljnije obrazloženje svakog od navedenih razloga za donošenje zakona.

a. Usklađivanje sa pravnom stečevinom Evropske unije i Energetske zajednice

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju za Bosnu i Hercegovinu¹ u članu 107. propisuje da će saradnja zemalja članica Evropske unije i Bosne i Hercegovine (BiH) u oblasti energetike biti usmjerena na prioritete pravne stečevine (*acquisa*), da će se razvijati s ciljem postepenog integrisanja Bosne i Hercegovine u evropska energetska tržišta, te da će biti zasnovana na Ugovoru o uspostavi Energetske zajednice.

Ugovor o uspostavi Energetske zajednice² je međunarodni ugovor koji je ratifikovala Parlamentarna skupština BiH, a koji omogućava kreiranje najvećeg internog tržišta za električnu energiju i prirodni gas na svijetu, u kojem učestvuju Evropska unija sa jedne strane i sljedećih osam ugovornih strana: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo³, Makedonija, Moldavija, Srbija i Ukrajina.

Osnovni ciljevi Energetske zajednice su kreiranje stabilnog i jedinstvenog regulatornog okvira i tržišnog prostora koji obezbjeđuje pouzdano snabdijevanje energentima i može privući investicije u sektore električne energije i prirodnog gasa. Pored toga, ciljevi uključuju i razvoj alternativnih pravaca snabdijevanja gasom i poboljšanje stanja u životnoj sredini, uz primjenu energetske efikasnosti i korištenje obnovljivih izvora.

Zaključivanjem ovog Ugovora, ugovorne strane iz regije se obavezuju da između sebe uspostave zajedničko tržište električne energije i gasa koje će funkcionirati po standardima tržišta energije EU sa kojim će se integrirati. To se postiže postepenim preuzimanjem dijelova pravne stečevine (*acquis-a*) EU, odnosno implementacijom odgovarajućih direktiva i uredbi u područjima električne energije, prirodnog gasa, zaštite životne sredine, konkurencije, obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti, nafte i statistike.

Pri izradi ovog zakonskog rješenja obrađivač se rukovodio najboljim međunarodnim praksama i relevantnim pravnim aktima Evropske unije, poštujući međunarodno preuzete obaveze Bosne i Hercegovine i odluke donesene u okviru Ugovora o uspostavi Energetske zajednice. Usvajanje predmetnog zakona u predloženom tekstu osiguralo bi visok stepen usaglašenosti sa pravnim okvirom Evropske unije, odnosno Energetske zajednice.

b. Unapređenje pravnog okvira u sektoru električne energije i preciznije definisanje prava i obaveza svih učesnika u sektoru

Važeći Zakon o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine dao je znatan doprinos razvoju sektora električne energije u Federaciji, stvaranju novih poslovnih mogućnosti i postizanju konkurentnih cijena. Zakon je imao pozitivan uticaj na liberalizaciju tržišta, deregulaciju proizvodnje te unaprijedio standarde u pružanju usluga i sigurnost snabdijevanja električnom energijom.

Međutim, u periodu od donošenja zakona te tokom njegove desetogodišnje primjene, sektor električne energije prošao je, i dalje prolazi, kroz značajne promjene. Ove promjene nalažu što

¹ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, broj 10/08).

² Ugovor o uspostavi Energetske zajednice („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, broj 09/06).

³ Ovaj naziv ne prejudicira status i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

skoriju prilagodbu i unapređenje pravnog okvira kako on ne bi predstavljao prepreku daljnjem razvoju, odnosno kako bi sektor mogao uspješno odgovoriti izazovima energetske tranzicije i dekarbonizacije, pri tome djelujući stimulatивно na učesnike uz istovremenu zaštitu krajnjih kupaca. Pravni okvir potrebno je najprije unaprijediti u okviru postojećih rješenja, a zatim i kroz uvođenje novih mehanizama, instituta, djelatnosti i kategorija učesnika na tržištu.

U tom pogledu, ovaj zakon detaljnije definiše način obavljanja djelatnosti na tržištu, kao i prava i obaveze svih učesnika na tržištu. Naročita pažnja posvećena je i pažljivom formulisanju odredbi koje definišu odgovornosti svih učesnika u sektoru te s tim u vezi i odredbi o nadležnostima za sprovođenje upravnog i inspeksijskog nadzora i kaznenih odredbi za nepostupanje po odredbama zakona.

Nedostaci i ograničenja koja su prepoznata u toku primjene važećeg zakona u praksi su adresirani, a zakon uključuje višegodišnje iskustvo obrađivača i učesnika u sektoru električne energije u Federaciji, u kom smislu su napravljeni značajni pomaci u zakonskim rješenjima. Istovremeno, obrađivač je nastojao zadržati znatan dio primijenjenih rješenja iz važećeg zakona i podzakonskih akata koja su se pokazala efikasnim u praksi, čime će proces prilagođavanja biti brži, efikasniji i razumljiviji svim učesnicima u sektoru i građanima.

c. Unapređenje pravnog okvira za efikasnu regulaciju djelatnosti u sektoru električne energije

Osiguranje efikasne regulacije obavljanja djelatnosti jedan je od ključnih preduslova za ostvarenje strateških ciljeva i unapređenje rada i razvoja svih učesnika na tržištu. Regulatorno tijelo štiti krajnje kupce, ali i energetske subjekte, te doprinosi stabilnim uslovima poslovanja. Cilj regulacije djelatnosti je da se otvaranjem energetskog tržišta i jačanjem konkurencije zaštite kupci, utvrđivanjem potrebne kvalitete usluga, uz prihvatljive troškove, te da se osiguraju uslovi za privlačenje kapitala u energetski sektor.

Potreba za osiguranjem efikasne regulacije i visokog stepena nezavisnosti regulatornog tijela u sektoru energije naročito je istaknuta i u relevantnim EU direktivama koje su obavezujuće i za Bosnu i Hercegovinu. Regulatorna tijela tako moraju imati jasno propisane nadležnosti i ovlaštenja da usvajaju obavezujuće odluke, provode istrage, zahtijevaju informacije i nameću kazne učesnicima na tržištu, uz osiguranje veoma visokog nivoa funkcionalne, političke i finansijske nezavisnosti u svome radu.

Ulogu regulatornog tijela u sektoru energije u Federaciji obavlja Regulatorna komisija za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FERK). FERK je osnovan 2002. godine, sa ciljem onemogućavanja monopola u obavljanju djelatnosti i osiguranja transparentnog i nediskriminirajućeg položaja svih učesnika na tržištu električne energije u Federaciji Bosne i Hercegovine. U skladu sa važećim zakonskim okvirom, FERK je specijalizirana, samostalna, neovisna i neprofitna organizacija sa nizom regulatornih nadležnosti koje uključuju nadzor i regulisanje odnosa vezanih za djelatnosti proizvodnje, distribucije, snabdijevanja i trgovine električnom energijom kao i kupaca električne energije.

Zakon o električnoj energiji koji je trenutno na snazi sadrži niz odredbi koje se odnose na rad i poslovanje FERK-a. Ove odredbe najvećim dijelom odnose se na pravni status, imenovanje i mandat članova, rukovođenje, rad i donošenje odluka, finansiranje i druge aspekte rada koji nisu vezani isključivo za aktivnosti FERK-a u sektoru električne energije već i za druge sektore. Predmetni prijedlog novog Zakona o električnoj energiji stoga ne sadrži naprijed navedene opšte odredbe o radu i poslovanju FERK-a, već su iste izmještene u Zakon o energiji i regulaciji

energetskih djelatnosti u Federaciji BiH kako bi bile identične i jednoznačne za sve sektore unutar regulatornog okvira u sektoru energije.

Zakon sadrži odredbe koje se odnose na poslovanje i rad FERK-a u sektoru električne energije, a koje su sada detaljnije razrađene i precizirane u odnosu na važeći zakon. Ovo uključuje detaljno uređivanje ciljeva rada, nadležnosti, ovlaštenja, regulatornog nadgledanje subjekata ali i jasnije formulisane kaznene odredbe.

Naročito je potrebno istaći značaj inoviranih zakonskih rješenja kojim se definišu nadležnosti FERK-a, čime se postojeći regulatorni okvir dodatno unapređuje i čini jasnijim i transparentnijim. Unapređenjem regulatornog okvira na predloženi način dodatno se osigurava pravna sigurnost i zaštita kupaca u sektoru električne energije te olakšava poslovanje FERK-a, regulacija djelatnosti i provođenje regulatornog nadgledanja.

d. Unapređenje sistema kontrole izgradnje proizvodnih objekata i uvođenje zabrane izgradnje malih hidroelektrana

Kontrola izgradnje objekata za proizvodnju električne energije, odnosno kontrola upotrebe pojedinih primarnih izvora energije predstavlja specifičan problem u sektoru energije. U Federaciji općenito ne postoje ograničenja u pogledu izgradnje određenih vrsta proizvodnih objekata ili korištenja primarnih izvora energije te investitori imaju mogućnost da, uz ispunjenje zakonom propisanih uslova i nakon pribavljanja potrebnih dozvola i saglasnosti, izgrade bilo koju vrstu proizvodnog objekta. Međutim, u praksi je uočeno kako u određenim slučajevima postoji potreba da se iz razloga vezanih za zaštitu okoliša ili sigurnost snabdijevanja postave određena ograničenja u smislu odobravanja izgradnje pojedinih vrsta objekata. Postojeći pravni okvir u tom smislu ne sadrži odredbe koje pružaju dovoljan pravni osnov za efikasnu kontrolu odobravanja izgradnje, zbog čega je isti potrebno unaprijediti.

Kada je u pitanju izgradnja hidroelektrana, predmetnim zakonom propisana je zabrana izdavanja energetske dozvola za izgradnju hidroelektrana instalisane snage manje od 10 MW, odnosno da izgradnja ovih objekata nije dozvoljena, sa izuzetkom hidroelektrana na objektima vodovodne infrastrukture. Istovremeno, ostale vrste elektrana sa instalisanom snagom manjom od 1 MW oslobođene su obaveze pribavljanja energetske dozvole, čime se značajno smanjuju administrativna opterećenja i stimuliše izgradnja manjih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije, primarno solarnih elektrana i vjetroelektrana.

Kriteriji za izgradnju proizvodnih objekata sada su propisani zakonom, čime je obrađivač nastojao dodatno naglasiti njihov značaj i važnost. Među navedenim kriterijima nalaze se zaštita okoliša i osiguranja trajne kontrole utjecaja na okoliš, korištenje zemljišta i lokacije, zaštita javnog zdravlja i sigurnosti, energetska efikasnost i drugo. Propisivanjem ovih kriterija zakonom daje im se veća pravna snaga u pogledu primjene i zaštite u praksi.

Dužnost poštivanja uslova zaštite okoliša posebno je naglašena i propisana je i u obavezama proizvođača električne energije, ali i drugih energetske subjekata te uvedena i kao jedno od osnovnih načela zakona. Time je zaštita okoliša na više mjesta u zakonu istaknuta kao jedan od osnovnih principa na kojima se zakon temelji.

e. Pojednostavljenje administrativnih postupaka za izgradnju i rad proizvodnih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije, primarno solarnih elektrana i vjetroelektrana

U periodu 2015. – 2018. godine, Ministarstvo je u saradnji sa USAID-om provelo detaljnu analizu pravnog okvira za investiranje u izgradnju energetske infrastrukture u Federaciji. Cilj ovih aktivnosti bio je identifikovati pravne i druge prepreke sa kojima se susreću investitori u

svim oblastima koje su relevantne za izdavanje dozvola za izgradnju energetske infrastrukture te predložiti konkretne mjere za izmjenu pravnog okvira, kako bi se unaprijedio sistem izdavanja dozvola za izgradnju objekata i popravio ukupan investicioni ambijent u Federaciji.

Provedene aktivnosti rezultirale su dokumentom *Analiza pravnog okvira i preporuke za otklanjanje prepreka za investiranje u sektoru energije u FBiH (Analiza)*, koji sadrži konkretne preporuke za izmjene zakonskog okvira koje vode ka unapređenju investicionog ambijenta u Federaciji. Vlada Federacije je svojim Zaključkom broj: 987/2018 od 17. augusta 2018. godine zadužila nadležna ministarstva da u okviru svojih nadležnosti razmotre mogućnosti za implementacije preporuka iz ove Analize. Kada je u pitanju sektor električne energije, navedene analize ukazale su na to da je u cilju poboljšanja investicionog ambijenta potrebno znatno smanjiti administrativno opterećenje investitora, pojednostaviti postupke izdavanja svih dozvola te naročito osigurati pojednostavljene procedure za izgradnju proizvodnih postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije.

Ovaj zakon stoga sadrži odredbe kojima se značajno unapređuje i pojednostavljuje postupak ishoda dozvola za izgradnju proizvodnih objekata, što se ogleda u sljedećem:

- *Oslobađanje od obaveze pribavljanja energetske dozvole* – objekti koji koriste obnovljive izvore energije (izuzev hidroelektrana) i koji su instalisane snage manje od 1 MW u potpunosti su oslobođeni obaveze pribavljanja energetske dozvole. Ovim se značajno olakšava postupak ishoda dozvola i stimuliše izgradnja solarnih elektrana i vjetroelektrana, naročito kada su u pitanju manji objekti koje realizuju građani (prema *Analizi*, približno 90% objekata koji se grade u Federaciji su manji od 1 MW).
- *Oslobađanje od obaveze pribavljanja akta o usaglašenosti projektne dokumentacije sa odredbama Zakona o električnoj energiji* – imajući u vidu da su pitanja vezana za kontrolu kvaliteta projektne dokumentacije već uređena propisima iz oblasti prostornog planiranja i građenja (uključujući pitanja sadržaja, postupka izrade, revizije i nostrifikacije projektne dokumentacije) u predmetni zakon nije ugrađena obaveza pribavljanja naprijed navedenog akta, koja je postojala ranije. Na ovaj način iz pravnog okvira izostavlja se procesni korak koji je bio karakterističan samo za pravni okvir u Federaciji, te koji je identifikovan kao suvišan korak koji je problematičan u pogledu sprovođenja u praksi i neusaglašen sa najboljom praksom efikasnog odobravanja realizacije projekata.
- *Oslobađanje od obaveze pribavljanja dozvole za obavljanje djelatnosti za proizvodne objekte instalisane snage manje od 1 MW* – predmetnim zakonom nije predviđeno izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije za proizvodna postrojenja manja od 1 MW, čime se pravni okvir Federacije usklađuje sa najboljom praksom, smanjuje administrativno opterećenje za investitore te stimuliše realizacija manjih projekata koje realizuju građani (poput malih solarnih elektrana na krovovima objekata).
- *Uvođenje pojednostavljene procedure priključenja na mrežu* – predmetni zakon uvodi pojednostavljenu proceduru priključenja proizvodnih objekata koje proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora instalisane snage do uključivo 23 kW i koriste se za vlastite potrebe krajnjih kupaca. Ovim se znatno smanjuje broj potrebnih dokumenata i pojednostavljuje postupak koji mali proizvođači koji koriste električnu energiju za vlastite potrebe (građani, kupci-proizvođači odnosno *prosumeri*) moraju proći kako bi svoje postrojenje priključili na mrežu.

- *Uvođenje sistema certifikacije instalatera solarnih elektrana i vjetroelektrana* - predmetni zakon slijedi najbolju međunarodnu praksu i uvodi sistem certificiranja ovlaštenih instalatera solarnih elektrana i vjetroelektrana instalisane snage do 23 kW. Na ovaj način olakšava se izgradnja solarnih elektrana i vjetroelektrana na način da poslove vezane za instalaciju i puštanje u rad proizvodnog objekta obavljaju ovlaštena lica sa potrebnim stručnim znanjima koje odaberu investitori. Investitori tako imaju jednu kontaktnu tačku, ovlaštenog instalatera, koji za njih realizuje projekte, bez potrebe da se u postupak uključuje veći broj nadležnih organa. Ovom odredbom stvaraju se neophodni preduslovi za izmjene propisa u oblasti građenja, prema kojim se bi se izgradnja malih solarnih elektrana i vjetroelektrana posmatrala kao instaliranje opreme, odnosno oslobodila obaveze pribavljanja urbanističke, građevinske i upotrebne dozvole, a sve u cilju stimulisanja izgradnje proizvodnih objekata koji koriste obnovljive izvore energije.

Predložena rješenja značajno rasterećuju administrativne postupke i olakšavaju izgradnju proizvodnih objekata koji koriste obnovljive izvore energije, naročito kada su u pitanju solarne elektrane i vjetroelektrane male instalisane snage koje u pravilu koriste građani.

f. Uvođenje novih kategorija učesnika i djelatnosti na tržištu električne energije

Ostvarenje ciljeva klimatske neutralnosti i dekarbonizacije energije nalažu daljnji razvoj energetskeg sistema i tržišta električne energije. Dosadašnje sisteme centralizovane proizvodnje električne energije u velikim postrojenjima potrebno je postepeno zamijeniti sa decentralizovanim sistemima koji koriste obnovljive izvore energije i koji će biti bliži mjestima potrošnje. Pored toga, pružanje usluga upravljanja potrošnjom se javlja kao dodatna opcija za obezbjeđenje fleksibilnosti na veleprodajnom i balansnom tržištu električne energije, te kao alternativa povećanju kapaciteta elektroenergetskog sistema. Ove promjene zahtijevaju prilagođavanje postojećih pravila i uloga na tržištu, sa naglaskom na jačanje fleksibilnosti sistema i uvođenje novih kategorija učesnika i djelatnosti na tržištu.

S tim u vezi, predmetni zakon uvodi nove kategorije učesnika i djelatnosti na tržištu električne energije, uključujući:

- *aktivne kupce* – uvođenjem pravnog okvira za djelovanje aktivnih kupaca (što uključuje i kupce-proizvođače odnosno *prosumere*), krajnjim kupcima, odnosno građanima koji su do sada djelovali isključivo kao potrošači električne energije, omogućeno je aktivno učešće na tržištu električne energije. Prepoznavanjem uloge aktivnog kupca građanima je omogućeno da individualno ili kolektivno, učestvuju u proizvodnji, skladištenju, prodaji viškova energije ili pružanju usluga upravljanja potrošnjom i energetske efikasnosti. Na ovaj način građani mogu uzeti aktivno učešće u postupku energetske tranzicije ali i ostvariti benefite u vidu umanjenja računa za električnu energiju te doprinijeti zaštiti okoliša.
- *energetske zajednice građana* – pored uloge aktivnih kupaca, građanima je omogućeno i zajedničko učešće na tržištu kroz udruživanje, odnosno formiranje energetske zajednice građana. Formiranjem energetske zajednice građani mogu zajednički učestvovati u proizvodnji električne energije, snabdijevanju, skladištenju i drugim aktivnostima i uslugama te tako ostvarivati ciljeve zaštite okoliša, ekonomske i socijalne koristi za članove zajednice.
- *skladištenje energije* - predstavlja novu djelatnost na tržištu čije uvođenje u regulatorni okvir predstavlja jedan od ključnih preduvjeta za povećanje korištenja obnovljivih izvora energije. Obnovljive izvore energije karakteriše neupravljivost, odnosno nepredvidivost i

varijabilnost proizvodnje. Zbog toga je potrebno osigurati mogućnosti za skladištenje energije koja je proizvedena u vremenu kada postoje viškovi u elektroenergetskom sistemu, kako bi se mogla koristiti odloženo. Predmetnim zakonom stvoren je pravni okvir za obavljanje djelatnosti skladištenja, čime se utiče na povećanje fleksibilnosti sistem, mogućnosti integracije obnovljivih izvora energije i sigurnosti snabdijevanja.

- *agregacija distribuiranih resursa* – predstavlja novu djelatnost na tržištu čije uvođenje je potrebno s obzirom da većina aktivnih kupaca predstavlja subjekte male instalisane snage koji faktički samostalno ne mogu učestvovati na tržištu električne energije. Iz ovog razloga neophodno je stvoriti mehanizam koji bi im omogućio udruživanje i zajednički nastup. Kroz agregaciju distribuiranih resursa, subjekti (agregatori) grupišu i koriste veći broj manjih korisnika sistema (proizvođača, potrošača, operatora skladišta) da upravljaju proizvodnjom i potrošnjom, sa ciljem prodaje ili pružanja usluga u sistemu.

Uvođenje novih korisnika distributivnog sistema i novih djelatnosti na način propisan zakonom važno je sa aspekta integrisanja i promovisanja distribuiranih izvora energije, kao i povećanja fleksibilnosti sistema i smanjenja troškova u sistemu. Drugim riječima, stvara se pravni okvir koji će građanima omogućiti da budu aktivni učesnici na tržištu električne energije kroz proizvodnju električne energije za vlastite potrebe i pružanje usluga upravljanja potrošnjom.

g. Uvođenje novih prava i mehanizama za osnaživanje i zaštitu krajnjih kupaca električne energije

Propisi EU stavljaju naročit naglasak na ulogu i prava krajnjih kupaca u sektoru električne energije. Krajnji kupci stavljeni su u fokus energetske tranzicije te im je potrebno omogućiti aktivnu ulogu i učešće na tržištu, uz niz prava koja su usmjerena na osnaživanje i zaštitu njihovog položaja.

Predmetni zakon stoga naročit fokus stavlja na osnaživanje uloge i prava krajnjih kupaca. Krajnjim kupcima je omogućeno da, pojedinačno ili kroz zajednice, aktivno učestvuju na tržištu ne samo kroz potrošnju već i proizvodnju, skladištenje i pružanje usluga u sistemu, a propisan je i čitav niz prava krajnjih kupaca i drugih odredbi usmjerenih na zaštitu njihovog položaja.

Neke od ovih odredbi odnose se na sljedeća pitanja:

- pravo pristupa elektroenergetskoj mreži,
- pravo na snabdijevanje električnom energijom u okviru usluge javnog snabdijevanja,
- pravo da budu snabdjeveni električnom energijom od strane snabdjevača,
- slobodu izbora snabdjevača,
- osiguranje efikasnog i brzog postupka promjene snabdjevača na zahtjev kupca,
- blagovremeno upoznavanje sa uslovima ugovora o snabdijevanju i dostupnost sažetka koji pojašnjava uslove snabdijevanja,
- blagovremeno informisanje o promjeni uslova snabdijevanja,
- jasno definisan sadržaj računa za utrošenu električnu energiju,
- kvalitet isporuke električne energije i komercijalnih usluga,
- mogućnost podnošenja prigovora, izjavljivanja žalbe i pokretanja sudskih sporova,
- pravo na raskid ugovora o snabdijevanju,
- zaštitu od zavaravajućih metoda prodaje,
- izbor načina plaćanja,
- informisanje o cijenama na tržištu, potrošnji i drugo.

Novim zakonskim rješenjima se dakle znatno unapređuju položaj i prava krajnjih kupaca u odnosu na važeći pravni okvir, kako u predugovornoj fazi (pregovaranja o uslovima

snabdijevanja) tako i u tokom realizacije ugovora o snabdijevanju. Osigurani su adekvatni mehanizmi za zaštitu prava krajnjih kupaca i rješavanje sporova uz jasnu ulogu FERK-a kao regulatornog tijela. Dodatno, predloženim rješenjima osigurava se visok stepen usklađenosti sa relevantnim propisima EU.

h. Kreiranje pravnog okvira za uvođenje elektromobilnosti

Uvođenje elektromobilnosti važan je dio energetske tranzicije. Dekarbonizacija i smanjenje emisija iz sektora saobraćaja imaju veoma važnu ulogu u smanjenju štetnih emisija. Stoga zakon sadrži odredbe kojima se stvaraju uslovi za instalaciju javno dostupnih i privatnih mjesta za punjenje električnih vozila te pružanje usluga punjenja električnih vozila. Propisana je obaveza operatoru mreže da saraduje sa licima koja ugrađuju ili upravljaju javno dostupnim stanicama za punjenje, kao i obaveza da cijene koje naplaćuju pružaoci usluga punjenja električnih vozila moraju biti tržišne, lako uporedive i nediskriminirajuće.

i. Kreiranje pravnog okvira za regulaciju kvaliteta snabdijevanja

Kvalitet snabdijevanja električnom energijom obuhvata kontinuitet isporuke, kvalitet napona na mjestu isporuke i kvalitet usluga koje pružaju elektroenergetski subjekti, te predstavlja jedan od najznačajnijih segmenata regulatornog okvira kada je riječ o regulaciji djelatnosti distribucije i snabdijevanja električnom energijom. Važeći Zakon o električnoj energiji ne uređuje na adekvatan način ovu problematiku u pogledu definisanja relevantnih aspekata i parametara kvaliteta snabdijevanja, kao ni u pogledu ovlaštenja Regulatorne komisije za detaljnije regulisanje ove oblasti. Novim zakonskim rješenjima se definišu relevantni aspekti kvaliteta snabdijevanja te dodjeljuju nadležnosti Regulatornoj komisiji u pogledu donošenja pravilnika koji će urediti ovu oblast. Zakonom je predviđeno postepeno uvođenje opštih i garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja koji će uključivati i finansijsku kompenzaciju za krajnje kupce u slučaju neispunjenja propisanih standarda od strane elektroenergetskih subjekata. Na taj način dodatno se podiže nivo odgovornosti operatora distributivnog sistema i snabdjevača kao pružaoca usluga, uz istovremeno uvođenje dodatnog mehanizma zaštite krajnjih kupaca. Primjena novih zakonskih rješenja treba da doprinese unapređenju kvaliteta usluga, uz postepeno približavanje nivoima kvaliteta snabdijevanja koje imaju kupci električne energije u EU.

j. Uvođenje mehanizma za osiguranje sigurnosti snabdijevanja, uključujući i kontrolu cijena u slučajevima ekstremnih poremećaja na tržištu

Osiguranje sigurnosti snabdijevanja kupaca električnom energijom jedan je od osnovnih ciljeva zakona. S tim u vezi, u zakon su ugrađeni mehanizmi kojim se osigurava da Ministarstvo i Regulatorna komisija kontinuirano vrše nadzor nad radom elektroenergetskih subjekata i preduzimaju mjere kako bi osigurali sigurnost snabdijevanja.

Pored toga, kao dodatan mehanizam za zaštitu sigurnosti snabdijevanja, zakon propisuje i mogućnost da Vlada Federacije proglasi stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja usljed nedovoljne ponude električne energije, ekstremnog porasta cijena na tržištu ili drugih okolnosti koje ugrožavaju sigurnost snabdijevanja. Zakon daje ovlaštenje Vladi Federacije da, nakon proglašenja stanja ugrožene sigurnosti snabdijevanja, uvede niz propisanih mjera koje uključuju:

- mjere ograničenja isporuke, štednje i racionalne potrošnje električne energije,
- posebne uslove proizvodnje, uvoza ili izvoza električne energije,
- način i uslove za formiranje i kontrolu cijena,
- obavezu isporuke samo određenim korisnicima, ili

- posebne uslove obavljanja elektroenergetskih djelatnosti.

Kada je riječ situacijama ekstremnog povećanja cijena na tržištu, Vlada Federacije korištenjem ovog mehanizma dakle može uvesti i mjeru kontrole cijena te na taj način zaštititi sigurnost snabdijevanja, odnosno ublažiti posljedice koje značajni poremećaji na tržištu imaju na krajnje kupce.

Istovremeno, imajući u vidu moguće negativne efekte uvođenja ovakvih mjera na konkurenciju, tržište električne energije i energetske subjekte, u zakon su ugrađeni i adekvatni mehanizmi kojima se ovakvi efekti ublažavaju. Tako Vlada Federacije ima zakonsku obavezu da u stanju ugrožene sigurnosti snabdijevanja uvodi one mjere koje će izazvati najmanji mogući poremećaj na tržištu električne energije, odnosno najmanju štetu elektroenergetskim subjektima, a trajanje mjera ne može biti duže od trajanja okolnosti zbog kojih su one i propisane.

Također, zakonom je propisana obaveza Vlade Federacije da prilikom uvođenja mjera odredi i način, odnosno izvore sredstava za nadoknadu štete koja može nastati za elektroenergetske subjekte koji ih sprovode, te definiše uslove i način raspodjele sredstava. Konačno, zakon sadrži i obavezu objavljivanja odluke o proglašenju stanja ugrožene sigurnosti snabdijevanja i odluke o uvođenju posebnih mjera u sredstvima javnog informisanja, čime se osigurava transparentnost u postupanju i informisanost svih relevantnih subjekata.

Prema predloženim rješenjima, Vlada Federacije ima dovoljan zakonski osnov da adekvatno djeluje u slučajevima ugrožene sigurnosti snabdijevanja električnom energijom, kako u slučajevima nedovoljne ponude električne energije tako i u slučajevima značajnih poremećaja na tržištu.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH ZAKONSKIH RJEŠENJA

DIO PRVI – OSNOVNE ODREDBE

Članom 1. uređuje se predmet zakona.

Članom 2. propisuju se osnovni ciljevi zakona koji su usmjereni na obezbjeđenje sigurnog snabdijevanja električnom energijom, pouzdan rad sistema, efikasnu regulaciju djelatnosti, razvoj tržišta i zaštitu prava svih učesnika u sektoru i krajnjih kupaca.

Članom 3. propisuju se načela na kojima se zasniva zakon.

Članom 4. propisuje se opšti interes Federacije za sigurnim snabdijevanjem električnom energijom po pristupačnim cijenama te isporukom dovoljnih količina električne energije koje su potrebne za život i rad građana, poslovanje i razvoj privrednih i društvenih subjekata, te se uvodi opšte načelo da su svi subjekti dužni prvenstveno obezbijediti dovoljne količine energije za potrebe naprijed navedenih subjekata, zadovoljavajući pri tome kriterije ekonomičnosti isporuke.

Članom 5. propisuje se odnos predmetnog zakona sa drugim zakonima, odnosno primjena propisa iz oblasti energetike, obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti, prostornog planiranja i korištenja zemljišta, građenja, trgovine, zaštite potrošača, zaštite okoliša i koncesija, kao i zakona kojim se uređuje upravni postupak.

Članom 6. definisana su značenja izraza koji su upotrijebljeni u predmetnom zakonu.

DIO DRUGI – ENERGETSKA POLITIKA I PLANIRANJE

Članom 7. propisana je opšta obaveza Vlade Federacije da provodi energetska politiku i planira razvoj elektroenergetskog sektora u skladu sa ciljevima i strateškim dokumentima iz elektroenergetskog sektora.

Članom 8. propisana je obaveza donošenja godišnjeg i trogodišnjeg bilansa električne energije, kojim se planira ukupna proizvodnja i potrošnja električne energije u Federaciji, način snabdijevanja električnom energijom, struktura proizvodnje i potrošnje, viškovi i nedostajuće količine i nivo rezervnih kapaciteta. Ovim članom također se propisuje detaljan sadržaj bilansa.

DIO TREĆI – ELEKTROENERGETSKE DJELATNOSTI

Članom 9. propisano je koje se djelatnosti smatraju elektroenergetskim djelatnostima u smislu ovog zakona, obaveza posjedovanja dozvole za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti te koje se djelatnosti obavljaju kao regulisane, a koje kao tržišne djelatnosti.

Članom 10. propisana je javna usluga u elektroenergetskom sektoru, uključujući mogućnost nametanja javne usluge elektroenergetskim subjektima i njihove dužnosti.

Članom 11. propisano je periodično izvještavanje Sekretarijata Energetske zajednice od strane Vlade Federacije putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine, o mjerama donesenim u cilju pružanja javne usluge i njihovom mogućem uticaju na tržišnu konkurenciju, što je jedna od obaveza iz relevantnih EU direktiva.

Članom 12. propisani su opšti principi za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti koje se obavljaju kao tržišne djelatnosti, po načelima slobodne konkurencije i ravnopravnog položaja te slobodnog ugovaranja količina i cijena isporučene električne energije.

Članom 13. propisana je obaveza računovodstvenog razdvajanja, odnosno odvojenog vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja za one subjekte koji obavljaju više elektroenergetskih djelatnosti ili uz elektroenergetsku djelatnost obavljaju drugu djelatnost.

DIO ČETVRTI – DOZVOLA ZA OBAVLJANJE ELEKTROENERGETSKE DJELATNOSTI

Članovima 14-25. propisani su različiti aspekti vezani za izdavanje dozvola za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti koje izdaje Regulatorna komisija, uključujući pojam, vrste, period važenja dozvola, kriterije za izdavanje dozvola, postupak izdavanja, izmjene, prenosa, poništavanja i oduzimanja dozvola, vođenje registra dozvola kao i donošenje posebnog pravilnika od strane Regulatorne komisije kojim će se detaljnije urediti ova materija.

DIO PETI – REGULISANJE ELEKTROENERGETSKIH DJELATNOSTI

Članom 26. propisana je opšta nadležnost Regulatorne komisije za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine za regulisanje i nadziranje tržišta električne energije u Federaciji.

Članom 27. definisani su ciljevi rada Regulatorne komisije u sektoru električne energije, što uključuje podsticanje konkurentnosti i efikasnog funkcionisanja sistema, zaštitu svih učesnika u elektroenergetskom sektoru, a posebno kupaca električne energije, osiguranje sigurnosti snabdijevanja, podizanje standarda kvaliteta snabdijevanja, razvoj tržišta i drugo.

Članom 28. propisane su nadležnosti Regulatorne komisije u sektoru električne energije. Navedeni član suštinski određuje regulaciju djelatnosti u sektoru električne energije kroz detaljno propisivanje svih nadležnosti Regulatorne komisije u pogledu uređivanja odnosa između subjekata, odobravanja tarifa i naknada, nadgledanja rada subjekata, analiziranja, praćenja i podsticanja razvoja tržišta, izvještavanja, rješavanja sporova i žalbi, donošenja odluka i podzakonskih akata i drugo.

Članom 29. propisana su opšta ovlaštenja regulatorne komisije u sektoru električne energije za donošenje obavezujućih odluka, traženje i objavljivanje informacija, nadgledanje rada

subjekata, nadzor nad izvršavanjem obaveza, izricanje sankcija i saradnju sa drugim agencijama i organizacijama.

Članom 30-32. propisano je rješavanje sporova pred Regulatornom komisijom u vezi sa postupanjem ili neispunjenjem obaveza operatora distributivnog sistema ili snabdjevača električnom energijom, uključujući pretpostavke za podnošenje zahtjeva za rješavanje spora, aspekte vezani za donošenje odluka o zahtjevu za rješavanje spora, mogućnost pokretanja upravnog spora te donošenje posebnog pravilnika kojim se propisuje postupak rješavanja sporova.

DIO ŠESTI – PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Članom 33. definisani su objekti za proizvodnju električne energije.

Članom 34. propisana su prava proizvođača električne energije, uključujući pravo da koristi izvore koje smatra najpogodnijim i najefikasnijim za proizvodni proces, uz pridržavanje tehničkih uslova i uslova zaštite okoliša, pravo pristupa mreži, pravo prodaje na tržištu i pravo pružanja pomoćnih usluga u skladu sa tehničkim mogućnostima.

Članom 35. propisane su obaveze proizvođača električne energije, uključujući obavezu da ispunjava uslove dozvole za proizvodnju električne energije, primjenu propisa i pravila koja se odnose na rad proizvodnog objekta, elektroenergetskog sistema, tržišta električne energije i zaštitu životne sredine i zaštitu konkurencije, obezbjeđivanje nesmetanog pristupa svojim objektima Regulatornoj komisiji i nadležnim inspekcijskim organima i drugo.

Članom 36. propisana je opšta, odnosno upućujuća norma o podsticajnim mjerama za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora, odnosno tome da ovi proizvođači mogu ostvariti pravo na podsticaje u skladu sa posebnim propisima kojima se uređuje oblast obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije.

Članom 37. propisano je pravo aktivnih kupaca i energetske zajednice građana da proizvode električnu energiju za vlastite potrebe i prodaju višak proizvedene energije u skladu sa ovim zakonom i propisima kojim se uređuje oblast obnovljivih izvora energije.

DIO SEDMI – IZGRADNJA ELEKTRANA

Članom 38. propisano je da se planiranje i izgradnja novih elektrana vrši u skladu sa strateškim i provedbenim dokumentima u sektoru energije u Federaciji, odnosno Energetskom strategijom i Akcionim planom za provedbu Energetske strategije, kao i propisima iz oblasti prostornog uređenja i zaštite okoliša.

Članom 39. propisano je da se pravo na izgradnju elektrana ostvaruje u skladu tržišnim principima i objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim uslovima te uz poštovanje propisa kojima se uređuju koncesije, obnovljivi izvori energije, energijska efikasnost i zaštita okoliša. Također, ovim članom propisuje se da Vlada Federacije može provesti postupak javnog nadmetanja za izgradnju novih elektrana, za slučaj da izgradnja elektrana na tržišnim principima nije dovoljna da obezbijedi sigurnost snabdijevanja električnom energijom.

Članom 40. propisana je primjena propisa iz drugih oblasti u postupku izgradnje elektrana te je naglašena primjena propisa iz oblasti uređenja prostora i građenja, zaštite okoliša, zaštite na radu, te primjena tehničkih propisa i standarda.

Članom 41. propisani su opšti kriteriji za izgradnju novih elektrana u skladu sa odredbama relevantne direktive EU o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije, što uključuje kriterije vezane za elektroenergetski sektor, ali i naročito kriterije zaštite okoliša i osiguranja trajne kontrole uticaja na okoliš, korištenje zemljišta i lokacije i druge kriterije. Kao

jedan od kriterija navodi se i *strateško opredjeljenje u pogledu korištenja vrste primarnog izvora energije* što osigurava dodatnu mogućnost kontrole izgradnje elektrana iz pojedinog primarnog izvora energije, a što je detaljnije pojašnjeno u uvodnom dijelu obrazloženja.

Članom 42. propisana je obaveza izdavanja energetske dozvole za sve proizvođače električne energije u elektranama čija je njihova instalisana snaga jednaka ili veća od 1 MW. Dodatno, članom je propisana obaveza Ministarstva da prilikom izdavanja energetske dozvole provjeri usklađenost predložene izgradnje sa strateškim ciljevima iz Energetske strategije i Akcionog plana, čime se unapređuju mogućnosti za kontrolu izgradnje proizvodnih postrojenja. Kada je u pitanju izgradnja malih hidroelektrana, članom je propisano da se energetske dozvole ne mogu izdati za hidroelektrane manje od 10 MW, odnosno da je izgradnja ovih objekata zabranjena.

Konačno, ovim članom propisano je donošenje pravilnika od strane Ministarstva kojim se detaljnije uređuju pitanja vezana za izdavanje energetske dozvole.

Članom 43. propisana je obaveza Ministarstva da vodi jedinstveni registar svih elektrana na teritoriji Federacije kao i sadržaj informacija u registru, čime će se osigurati centralizacija podataka o svim elektranama u Federaciji. Također, članom je propisan način upisa u registar elektrana i dostavljanje podataka, kao i donošenje pravilnika kojim se detaljnije uređuje vođenje registra elektrana.

DIO OSMI – DISTRIBUCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

POGLAVLJE I. OPŠTE ODREDBE

Članovima 44-46. definisan je distributivni sistem električne energije te je propisano kako je distributivna mreža dostupna svim korisnicima na regulisan, transparentan i neskriminirajući način. Također, propisane su osnovne odredbe o obavljanju djelatnosti distribucije električne energije.

Članovima 47-51. propisana su aspekti vezani za razdvajanje operatora distributivnog sistema, odnosno osiguravanje njegove nezavisnosti od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa distribucijom električne energije, uključujući opštu obavezu i način na koji se osigurava razdvajanje djelatnosti, obavezu izrade i sadržaj programa usklađenosti, imenovanje nezavisnog lica ili tijela odgovornog za praćenje sprovedbe programa, izuzeće od ove obaveze i druge aspekte od važnosti za razdvajanje operatora distributivnog sistema.

Članom 52. su propisane obaveze operatora distributivnog sistema. Član sadrži detaljnu listu sa svim specifičnim obavezama operatora distributivnog sistema.

Članom 53. propisano je planiranje razvoja distributivnog sistema kroz donošenje desetogodišnjeg plana razvoja distributivnog sistema koji se usklađuje sa Energetskom strategijom Federacije Bosne i Hercegovine i kojeg odobrava Regulatorna komisija.

Članom 54. propisano je planiranje investicija u distributivni sistem kroz donošenje godišnjeg i trogodišnjeg plana investicija u distributivni sistem. Član propisuje sadržaj plana investicija, usklađivanje sa desetogodišnjim planom razvoja distributivnog sistema te davanje saglasnosti Regulatorne komisije na investicione planove.

Članom 55. propisuje naknade za pružanje usluga operatora distributivnog sistema, odnosno način na koji operator distributivnog sistema ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti. Članom je propisano kako operator distributivnog sistema ostvaruje prihode po osnovu naknade za korištenje distributivne mreže, naknade za priključenje na distributivnu mrežu, naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima te obračunate neovlaštene

potrošnje, kao i to da su navedene naknade regulisane te da ih odobrava Regulatorna komisija na osnovu propisanih metodologija.

Članom 56. uređeni su aspekti vezani za naknadu za korištenje distributivne mreže, uključujući obavezu plaćanja naknade, donošenje metodologije za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivne mreže, sadržaj i načela metodologije, te način i postupak odobravanja tarifa za korištenje distributivne mreže.

Članom 57. propisan je regulatorni period za obračun tarifa za korištenje distributivne mreže u trajanju od četiri godine te je ostavljena mogućnost izmjena iznosa tarifa i u toku trajanja regulatornog perioda na inicijativu operatora distributivnog sistema ili Regulatorne komisije.

Članovima 58. i 59. uređeni su aspekti vezani za utvrđivanje naknada za priključenje i pružanje nestandardnih usluga, uključujući obavezu plaćanja naknada, donošenje metodologija i način utvrđivanja naknada.

Članom 60. propisan je način na koji operator distributivnog sistema obračunava troškove koje ima po osnovu plaćanja posebnih naknada koje uvode jedinice lokalne samouprave. Članom je propisano da se ove naknade obračunavaju krajnjim kupcima na području jedinice lokalne samouprave koja je uvela naknadu te iskazuju kao posebna stavka na računu koju odobrava Regulatorna komisija. Na ovaj način obrađivač je adresirao specifičan problem uočen u praksi gdje su neke jedinice lokalne samouprave uvodile i od elektroprivrednih preduzeća naplaćivale posebne naknade za korištenje već izgrađene infrastrukture, dok u drugim jedinicama lokalne samouprave ovakvih naknada nije bilo, a troškove plaćanja ovih naknada su jednako snosili svi krajnji kupci na području Federacije. Predloženo rješenje naročito je razmotreno i u kontekstu relevantnih odluka i prakse Ustavnog suda Federacije BiH te u tom smislu predloženim rješenjem nije osporeno pravo jedinica lokalne samouprave za uvođenje posebnih naknada, već je propisan način za obračun tih troškova na odnosnom području, čime se osigurava jednak tretman krajnjih kupaca električne energije na području Federacije.

Članovima 61. i 62. propisana je obaveza operatora distributivnog sistema da Regulatornoj komisiji dostavlja periodične izvještaje o pitanjima iz svoje nadležnosti, te da obezbijedi tajnost povjerljivih podataka koje dobija od drugih subjekata i kupaca.

Članom 63. propisan je pristup distributivnoj mreži, uključujući obaveze operatora distributivnog sistema da omogući pristup svim korisnicima po regulisanim uslovima na transparentan i ne diskriminirajući način, odbijanje pristupa, informisanje o razlozima za odbijanje, pravo podnošenja žalbe Regulatornoj komisiji te prednost u dispečiranju distribuirane proizvodnje.

Članom 64. propisano je kako se korištenje distributivne mreže uređuje ugovorom o korištenju koji operator distributivnog sistema zaključuje sa korisnicima te da se uslovi za zaključenje i sadržaj ovog ugovora detaljnije uređuju Opštim uslovima.

Članom 65. propisana je mogućnost da proizvođač električne energije i krajnji kupac izgrade direktan vod u cilju snabdijevanja vlastitih poslovnih objekata i objekata vlastite potrošnje, uz prethodnu saglasnost Regulatorne komisije.

Članom 66. definisani su relevantni aspekti kvaliteta snabdijevanja električnom energijom uključujući kontinuitet isporuke, kvalitet napona u distributivnoj mreži i kvalitet usluga, te je Regulatornoj komisiji propisano ovlaštenje u pogledu donošenja pravilnika koji će detaljnije urediti ovu oblast. Dodatno, članom je propisana i obaveza operatora distributivnog sistema da uspostavi sistem za mjerenje kvaliteta napona, prati pokazatelje snabdijevanja te vodi evidencije i izrađuje izvještaj o kvaliteti snabdijevanja električnom energijom.

Članom 67. propisano je da se pogon i upravljanje distributivno mrežom reguliše pravilima o radu distributivnog sistema koja na prijedlog nadležnog operatora distributivnog sistema odobrava Regulatorna komisija, kao i detaljan sadržaj pravila o radu.

Članom 68. propisana je elektronska razmjena podataka na maloprodajnom tržištu, uključujući obavezu operatora distributivnog sistema da donese pravila za elektronsku razmjenu podataka koja odobrava Regulatorna komisija.

POGLAVLJE II. PRIKLJUČENJE NA DISTRIBUTIVNU MREŽU

Članom 69. propisano je priključenje na distributivnu mrežu uključujući obavezu operatora distributivnog sistema da priključi na distributivnu mrežu sve objekte koji ispunjavaju propisane uslove, obaveza pribavljanja elektroenergetske saglasnosti i zaključivanja ugovora o priključenju, te preliminarno mišljenje o mogućnosti priključenja.

Članom 70. propisana je obaveza operatoru distributivnog sistema da izdaje preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja koje je neobavezujućeg karaktera, kako bi podnosioci zahtjeva, odnosno zainteresovani korisnici ili investitori, koji se žele priključiti na mrežu mogli u ranoj fazi realizacije projekata dobiti informaciju o mogućim opcijama za priključenje u vrijeme podnošenje zahtjeva.

Članovima 71-74. propisani su aspekti vezani za izdavanje, odnosno pribavljanje elektroenergetske saglasnosti, zaključivanje ugovora o priključenju na distributivnu mrežu, obavezu plaćanja troškova priključenja te pravo izjavljivanja žalbe Regulatornoj komisiji na uslove priključenja ili akt kojim je odbijen pristup mreži.

Članovima 75. i 77. propisani su aspekti vezani za izgradnju novog priključka i tretman postojećih priključaka objekata krajnjih kupaca i način puštanja objekata u rad, odnosno način provjere ispravnosti instalacija korisnika sistema.

Članom 78. propisana je zabrana priključenja objekata izgrađenih bez odobrenja za građenje te mogućnost privremenog priključenja objekata u slučajevima ako se izgrađeni objekat nalazi na području gdje nisu doneseni planski dokumenti ili ako je izgrađeni objekat u postupku legalizacije te period trajanja privremenog priključenja.

Članovima 79. definisano je obračunsko mjerno mjesto te je propisano gdje se ono locira za individualne stambene i poslovne objekte, objekte kolektivnog stanovanja i stambeno-poslovne objekte te za objekte proizvođača električne energije.

Članom 80. propisan je pristup mjernom mjestu, odnosno dužnost korisnika distributivnog sistema da omogući ovlaštenim predstavnicima operatora distributivnog sistema pristup objektima, opremi i uređajima u svom posjedu radi izvršavanja potrebnih poslova, kao i dužnost korisnika da zaštiti od oštećenja i neovlaštenog pristupa mjerne uređaje locirane na njegovom posjedu.

Članom 81. propisana je obaveza operatora distributivnog sistema da, uz saglasnost Regulatorne komisije, donese pravila o priključenju objekata korisnika distributivnog sistema kojim se propisuju uslovi, postupak i način priključenja korisnika na distributivnu mrežu. Također, ovim članom uvedena je pojednostavljena procedura priključenja na mrežu elektrana za vlastite potrebe krajnjih kupaca koje su instalisane snage do uključivo 23 kW.

POGLAVLJE III. PREKID, OGRANIČENJE I OBUSTAVA ISPORUKE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Članom 82. propisani su slučajevi kada operator distributivnog sistema može prekinuti ili ograničiti isporuku električne energije.

Članom 83. definisani su planirani prekidi i ograničenja isporuke električne energije, obaveza operatora distributivnog sistema da krajnjim kupcima blagovremeno najavi planirane prekide i ograničenja, te je utvrđen rok za najavu planiranih prekida ili ograničenja od 24 sata za kupce iz kategorije domaćinstvo i male kupce, odnosno 48 sati za ostale krajnje kupce.

Članom 84. definisani su neplanirani prekidi isporuke električne energije, uključujući višu silu, djelovanje treće strane i postupanje operatora distributivnog sistema.

Članom 85. propisani su detaljno slučajevi kada operator distributivnog sistema može obustaviti isporuku električne energije, te u kojim slučajevima postoji obaveza prethodnog upozorenja korisnika.

Članom 86. propisano je ponovno priključenje na mrežu krajnjih kupaca kojim je obustavljena isporuka električne energije, uključujući obavezu operatora distributivnog sistema da izvrši priključenje korisnika u roku od 24 sata po otklanjanju razloga za obustavu isporuke, odnosno bez odlaganja ukoliko je obustava isporuke izvršena neosnovano, te je propisano ko snosi troškove ponovnog priključenja.

Članom 87. propisana je naknada štete, odnosno pravo korisnika na naknadu štete nastale usljed isporuke nekvalitetne električne energije, što uključuje pravo na finansijsku kompenzaciju u skladu sa opštim i garantovanim standardima kvaliteta snabdijevanja, kao i dužnost korisnika da nadoknadi štetu koju prouzrokuje operatoru distributivnog sistema.

Članom 88. propisana je obaveza korisnika koji zahtijevaju napajanje električnom energijom bez prekida da isto obezbijede o vlastitom trošku ugradnjom odgovarajućih rezervnih izvora i sistema besprekidnog napajanja.

POGLAVLJE IV. NEOVLAŠTENA POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Članom 89. definisana je neovlaštena potrošnja električne energije, propisano je šta se smatra neovlaštenom potrošnjom električne energije te da se ona detaljnije uređuje Opštim uslovima. Također, propisana je i upućujuća norma da neovlaštena potrošnja električne energije predstavlja krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.

Članom 90. propisani su aspekti vezani za utvrđivanje neovlaštene potrošnje, uključujući način utvrđivanja, sačinjavanje zapisnika i potpisivanje zapisnika o izvršenoj kontroli te postupanje u slučaju potrebe za provjerom ispravnosti mjerila.

Članom 91. propisan je period za obračun neovlaštene potrošnje, što podrazumjeva period od dana preduzimanja neovlaštenih radnji do dana otkrivanja neovlaštene potrošnje. Članom je propisano kako u slučaju da se ne može utvrditi početak neovlaštene potrošnje, za početak se uzima dan posljednjeg pregleda dijela priključka ili mjernog mjesta, te da period u svakom slučaju ne može biti duži od godinu dana. Na ovaj način obrađivač nastoji, u skladu sa potrebama iz prakse, dodatno destimulisati neovlaštenu potrošnju električne energije.

Članom 92. propisano je da operator vrši obračun neovlaštene potrošnje prema metodologiji koja se definiše Opštim uslovima kao dokumentom koji donosi Regulatorna komisija, mogućnost izjavljivanja prigovora Regulatornoj komisiji protiv akta kojim je utvrđena neovlaštena potrošnja i izvršen obračun neovlaštene potrošnje, te obaveza lica kod kojih je utvrđena neovlaštena potrošnja da plate obračunati iznos operatoru distributivnog sistema.

POGLAVLJE V. DISTRIBUCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE U ZATVORENOM DISTRIBUTIVNOM SISTEMU

Članom 93. definisan je zatvoreni distributivni sistem i način odobravanja statusa zatvorenog distributivnog sistema, odnosno uslovi za sticanje ovakvog statusa, te obaveza pribavljanja

dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije u zatvorenom sistemu i opšta odredba o ravnopravnosti priključenih korisnika.

Članom 94. propisan je način na koji operator zatvorenog distributivnog sistema utvrđuje tarife za korištenje zatvorenog distributivnog sistema, a na osnovu metodologije koju donosi Regulatorna komisija.

Članovima 95. i 96 propisane su odgovornosti i obaveze operatora zatvorenog distributivnog sistema.

Članom 97. propisano je donošenje pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema kojima se reguliše pogon i upravljanje sistemom te je propisan sadržaj ovih pravila.

Članom 98. propisani su aspekti vezani za upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom od strane operatora zatvorenog distributivnog sistema te obaveza stručne i tehničke kvalifikovanosti za obavljanje poslova operatora.

DIO DEVETI – SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Članom 99. definisano je snabdijevanje električnom energijom kao djelatnost te je propisana obaveza pribavljanja dozvole od strane Regulatorne komisije kao i obaveza obavljanja djelatnosti u skladu sa odredbama zakona, podzakonskih aktata, dozvole za obavljanje djelatnosti i ugovorom o snabdijevanju.

Članom 100. propisane su obaveze snabdjevača električnom energijom.

Članom 101. propisano je opšte pravo krajnjih kupaca električne energije da slobodno izaberu svog snabdjevača električnom energijom.

Članom 102. propisani su aspekti vezani za ugovor o snabdijevanju krajnjih kupaca električnom energijom, uključujući detaljan sadržaj ugovora, obaveze snabdjevača da blagovremeno obavijesti kupce o elementima ugovora i svakoj namjeni izmjene ugovora, prijavljivanje ugovora nadležnom operatoru sistema te detaljno uređivanje sadržaja ugovora i uslova za zaključenje kroz Opšte uslove.

Članovima 103. i 104. propisana je sloboda ugovaranja cijene električne energije po kojoj se vrši snabdijevanje, odnosno dužnost snabdijevanja po regulisanim cijenama za krajnje kupce koji koriste pravo na uslugu javnog snabdijevanja, te je detaljno definisan sadržaj računa za utrošenu električnu energiju.

Članom 105. propisani su aspekti vezani za promjenu snabdjevača električnom energijom, uključujući to da je postupak promjene besplatan za kupca i ne može trajati duže od 21 dana, da se krajnjem kupcu ne mogu uskratiti ili otežati ostvarenje prava na raskid ugovora ili nametati dodatne finansijske obaveze zbog promjene snabdjevača, te da Regulatorna komisija donosi pravila kojima detaljnije uređuje uslove i postupak promjene snabdjevača.

Članom 106. definisano je javno snabdijevanje te propisano pravo kupaca iz kategorije domaćinstvo, malih kupaca električne energije i krajnjih kupaca od posebnog društvenog značaja na snabdijevanje električnom energijom od strane javnog snabdjevača, odnosno u okviru javne usluge. Ovim članom propisano je da javne snabdjevače određuje Vlada Federacije na period od pet godina, a prema kriteriju učešća u snabdijevanju krajnjih kupaca na geografskim područjima koja odgovaraju zonama nadležnosti operatora distributivnog sistema. Nadalje, članom je propisana i dužnost javnog snabdjevača da obezbijedi redovno i sigurno snabdijevanje krajnjih kupaca električnom energijom, dostavlja sve potrebne podatke Regulatornoj komisiji, uspostavi korisničke centre za pružanje informacija i rješavanje sporova te posreduje u ostvarivanju prava kupaca.

Članom 107. definisano je pravo krajnjih kupaca na rezervno snabdijevanje za slučaj kada postojeći snabdjevač prestane da vrši isporuku električne energije usljed propisanih okolnosti. Pravo na rezervno snabdijevanje predviđeno je za one krajnje kupce koji nemaju pravo na javno snabdijevanje te im na taj način nije osigurana sigurnost u snabdijevanju električnom energijom.

Članom 108. propisano da je da Vlada Federacije određuje snabdjevače koji će obavljati rezervno snabdijevanje na teritoriji Federacije, za geografska područja koja odgovaraju zonama operatora distributivnog sistema, odnosno na osnovu kriterija tržišnog učešća u snabdijevanju krajnjih kupaca na odnosnom području, te da se rezervni snabdjevač određuje na period do pet godina.

Članom 109. propisan je način određivanja cijena električne energije za javno i rezervno snabdijevanje, na osnovu metodologije koju donosi Regulatorna komisija.

Članom 110. propisana je obustava isporuke energije po zahtjevu snabdjevača, odnosno mogućnost snabdjevača da zahtijeva da operator sistema obustavi isporuku električne energije usljed neispunjenih ugovornih obaveza krajnjeg kupca, plaćanje ove usluge i nadoknada troškova od krajnjeg kupca.

Članom 111. propisana je opšta obaveza snabdjevača otkupe i preuzmu pripadajuće količine električne energije proizvedene korištenjem obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji, u skladu sa propisima kojima se uređuje odnosna oblast.

Članom 112. propisano je donošenje Opštih uslova za isporuku i snabdijevanje krajnjih kupaca električnom energijom, kojima se propisuje niz pitanja od značaja za odnose operatora i korisnika distributivnog sistema, odnosno snabdjevača i krajnjih kupaca električne energije. Članom je detaljno propisan sadržaj Opštih uslova i nadležnost Regulatorne komisije za donošenje ovog akta.

DIO DESETI – TRGOVINA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Članom 113. definisana je djelatnost trgovine električne energije, odnosno djelatnost kupovine i prodaje, što ne uključuje snabdijevanje kao prodaju krajnjim kupcima te je propisana obaveza pribavljanja dozvole izdate od strane Regulatorne komisije ili drugih regulatornih komisija u Bosni i Hercegovini za obavljanje ove djelatnosti.

DIO JEDANAESTI – SKLADIŠTENJE ENERGIJE

Članovima 114-117. propisani su aspekti vezani za obavljanje djelatnosti skladištenja energije, uključujući obavezu pribavljanja dozvole za obavljanje djelatnosti, prava i obaveze operatora skladišta i ograničenje za operatora distributivnog sistema u pogledu vlasništva, razvijanja, vođenja ili upravljanja postrojenjem za skladištenje energije.

DIO DVANAESTI – KRAJNJI KUPCI

POGLAVLJE I. PRAVA KRAJNIH KUPACA

Članom 118. propisano je pravo krajnjih kupaca na snabdijevanje električnom energijom, javnu uslugu i slobodan izbor snabdjevača van sistema javne usluge, kao i mogućnost da krajnji kupci istovremeno mogu imati više od jednog ugovora o snabdijevanju električnom energijom.

Članom 119. propisano je pravo krajnjih kupaca da budu unaprijed upoznati sa uslovima snabdijevanja prije sklapanja ugovora, da budu zaštićeni od nepoštenih i zavaravajućih metoda prodaje te pravo da dobiju sažetak uslova snabdijevanja napisan jasnim i jednostavnim jezikom.

Članom 120. propisano je pravo kupaca da budu blagovremeno obaviješteni o svakoj namjeri izmjene i izmjeni uslova ugovora o snabdijevanju, uključujući i promjene cijene, te s tim u vezi pravu na raskid ugovora.

Članom 121. propisana je obaveza snabdjevača da krajnjim kupcima ponudi izbor načina plaćanja, te da razlika u naknadama povezanim sa načinima plaćanja mora biti zasnovana na stvarnim troškovima.

Članom 122. propisana je obaveza informisanja krajnjih kupaca o svim mjerama koje se mogu poduzeti u cilju izbjegavanja obustave isporuke električne energije, poput odgovarajućih sistema pretplate, planova otplate, implementacije energetske pregleda, konsultantskih usluga i drugo.

Članom 123. propisana su ostala prava krajnjih kupaca, uključujući prava na podnošenje prigovora snabdjevaču ili operatoru distributivnog sistema, podnošenje zahtjeva za rješavanje spora pred Regulatornom komisijom, završni obračun nakon promjene snabdjevača, povjerljivost informacija, udruživanje radi zajedničkog nastupa na tržištu, informisanje i pristup podacima.

POGLAVLJE II. OBAVEZE KRAJNJIH KUPACA

Članom 124. propisane su obaveze krajnjih kupaca, što uključuje obavezu korištenja električne energije na način utvrđen zakonom, podzakonskim aktima i izdatim saglasnostima i zaključenim ugovorima, obavezu plaćanja računa i obavezu omogućavanja pristupa priključku, mjernim uređajima i instalacijama ovlaštenim licima nadležnih operatora sistema.

POGLAVLJE III. AKTIVNI KUPCI

Članom 125. propisana su prava i obaveze aktivnih kupaca, uključujući mogućnost djelovanja na tržištu, prodavanja električne energije, pružanja usluga fleksibilnosti, zajednički nastup na tržištu i drugo.

Članom 126. propisani su zahtjevi za obračunsko mjerno mjesto aktivnih kupaca, uključujući obavezu opremanja mjernog mjesta dvosmjernim mjerilom.

POGLAVLJE IV. ENERGETSKE ZAJEDNICE GRAĐANA

Članom 127. definisana je energetska zajednica građana te je propisan način njenog osnivanja, svrha formiranja i obaveza pribavljanja dozvole za obavljanje djelatnosti od Regulatorne komisije.

Članom 128. propisana su prava i obaveze energetske zajednice građana, što uključuje zadržavanje prava i obaveza koje imaju krajnji kupci, mogućnosti učestvovanja u pojedinim aktivnostima na tržištu, te je definisan način uređivanja odnosa unutar zajednice.

DIO TRINAESTI – AGREGACIJA DISTRIBUIRANIH RESURSA

Član 129. definisana je djelatnost agregacije distribuiranih resursa, kao komercijalne funkcije zajedničkog upravljanja proizvodnjom, skladištenjem i potrošnjom električne energije većeg broja korisnika. Članom je definisano ko može obavljati ulogu agregatora, te je propisano pravo učešća agregatora na tržištu ravnopravno sa ostalim učesnicima i obaveza pribavljanja dozvole od Regulatorne komisije.

Članom 130-132. propisani su poslovi koje agregatori mogu obavljati, balansna odgovornost agregatora te ugovorni odnosi agregatora sa ostalim učesnicima na tržištu, odnosno dužnost

agregatora da ugovorima regulišu odnose sa pojedinim pružaocima usluga. Također, propisan je i način obračuna usluga fleksibilnosti.

DIO ČETRNAESTI - ELEKTROMOBILNOST

Članom 133. propisano je koja lica mogu pružati usluge punjenja električnih vozila, oslobađanje od obaveze pribavljanja dozvole za obavljanje djelatnosti, obaveza evidencije kod Regulatorne komisije, opšti okvir za formiranje cijene na tržištan i nediskriminirajući način te dužnost operatora distributivnog sistema da pruža usluge licima koja ugrađuju ili upravljaju javno dostupnim stanicama za punjenje.

Članom 134. propisani su tehnički zahtjevi za stanice za punjenje prema definisanim tipovima te korištenje pametnog mjernog uređaja sa daljinskim očitanjem i kontrolom.

Članom 135. propisano je ograničenje za operatora distributivnog sistema prema kome on ne može biti vlasnik, razvijati voditi ili upravljati stanicama za punjenje.

DIO PETNAESTI – SIGURNOST SNABDIJEVANJA

Članom 136. definisana je sigurnost snabdijevanja električnom energijom te je propisana obaveza Ministarstva i Regulatorne komisije vrše nadzor nad radom elektroenergetskih subjekata i poduzimaju mjere kako bi se osigurala sigurnost snabdijevanja električnom energijom. Također, članom je propisana obaveza Ministarstva u pogledu pripremanja godišnjeg izvještaja o sigurnosti snabdijevanja električnom energijom te njegovo javno objavljivanje.

Članom 137. propisano je ovlaštenje Vladi Federacije da proglasi stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja električnom energijom u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja usljed nedovoljne ponude električne energije, ekstremnog porasta cijena ili drugih okolnosti. Članom su propisane i mjere koje Vlada Federacije može preduzeti u uslovima ugrožene sigurnosti snabdijevanja, što uključuje ograničenja isporuke, mjere štednje, posebne uslove obavljanja djelatnosti, kontrolu cijena i drugo. Također, članom je propisana obaveza propisivanja mjera na način koji izaziva najmanji mogući poremećaj na tržištu i za poslovanje elektroenergetskih subjekata, obezbjeđivanje izvora sredstava za nadoknadu nastale štete, ograničenje u trajanju mjera u zavisnosti od datih okolnosti te javno objavljivanje i informisanje o uvedenim mjerama.

Članom 138. propisani su prioriteti za isporuku u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja, što uključuje objekte od posebnog interesa za život i zdravlje ljudi, sigurnost zemlje i privredu, a što se pobliže određuje Opštim uslovima.

DIO ŠESNAESTI - IZGRADNJA, REKONSTRUKCIJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE ELEKTROENERGETSKIH OBJEKATA

Članom 139. propisana je opšta obaveza da se izgradnja, rekonstrukcija, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata vrši u skladu sa važećim propisima, standardima i tehničkim normativima, te je propisano koje aktivnosti se ne smatraju rekonstrukcijom i u tom smislu ne podliježu obavezi ishodovanja dozvole za izgradnju objekta.

Članom 140. propisano je da Ministarstvo donosi tehničke propise kojim se definišu zahtjevi za projektovanje, izgradnju, ispitivanje, korištenje i održavanje elektroenergetskih objekata, alata, opreme, uređaja i instalacija. Također, propisano je donošenje pravilnika kojim se definišu uslovi i kriteriji za certificiranje instalatera solarnih elektrana i vjetroelektrana instalisane snage do 23 kW.

Članom 141. propisana je obaveza uređivanja imovinsko-pravnih odnosa prije početka izgradnje elektroenergetskog objekta, te upućujuća norma da se eksproprijacija nekretnina vrši u skladu sa zakonom kojim se uređuje odnosna oblast.

Članom 142. propisana je dužnost operatora sistema i drugih vlasnika elektroenergetskih objekata da vrše redovno održavanje elektroenergetskih objekata, što uključuje pregled, reviziju, ispitivanje, remont opreme i električnih instalacija, u propisanim rokovima i u skladu sa standardima. Članom je propisano da poslove održavanja elektroenergetskih objekata mogu vršiti pravna i fizička lica koja posjeduju potrebno ovlaštenje Ministarstva, te je propisano donošenje pravilnika kojim će se urediti uslovi i način izdavanja takvog ovlaštenja.

Članom 143. propisana je zabrana izvođenja radova i vršenja aktivnosti u blizini elektroenergetskih objekata te aspekti vezani za izmještanje objekata izgrađenih bez saglasnosti elektroenergetskog subjekta.

Članom 144. propisana je zabrana neovlaštenog ulaska ili pristupa objektima, postrojenjima ili električnim vodovima koji su označeni adekvatnim znakovima.

Članom 145. propisana su prava i dužnosti vlasnika nekretnina na kojima se grade ili su izgrađeni objekti, što uključuje omogućavanje elektroenergetskim subjektima da pristupe nekretnini na kojoj se nalaze ili grade elektroenergetski objekti. S tim u vezi, propisano je pravo vlasnika, korisnika ili posjednika nekretnine da budu unaprijed obaviješteni o ulasku predstavnika elektroenergetskog subjekta u posjed radi izvođenja naprijed navedenih radova, pravo na naknadu štete ukoliko ona nastane, obaveza elektroenergetskog subjekta da predloži iznos naknade za učinjenu štetu i angažuje sudskog vještaka te mogućnost pokretanja sudskog postupka kod nadležnog suda.

Članom 146. propisani su slučajevi u kojima je moguće naložiti izmještanje elektroenergetskih objekata te da troškove izmještanja objekata snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se takvo izmještanje vrši.

Članom 147. propisana je obaveza da lica koja rade na ugradnji, rukovanju i održavanju elektroenergetskih postrojenja, instalacija i uređaja moraju ispunjavati uslove stručne osposobljenosti za tu vrstu poslova. Članom je propisano da se stručna osposobljenost provjerava polaganjem ispita pred komisijom koju formira Ministarstvo, te da se ta pitanja detaljnije uređuju posebnim pravilnikom.

DIO SEDAMNAESTI – NADZOR I REGULATORNO NADGLEDANJE

POGLAVLJE I. NADZOR

Članom 148. propisane su vrste nadzora nad sprovođenjem zakona i propisa donesenih po osnovu njega, što uključuje upravni i inspeksijski nadzor.

Članom 149. propisano je da upravni nadzor vrši Ministarstvo u skladu sa zakonskim ovlaštenjima.

Članovima 150. i 151. propisan je obuhvat i poslovi inspeksijskog nadzora, organi inspeksijskog nadzora u skladu sa federalnim i kantonalnim propisima.

Članovima 152. i 153. propisane su nadležnosti i ovlaštenja elektroenergetskih inspektora.

Članom 154. propisana je podjela nadležnosti u vršenju inspeksijskog nadzora između federalnih i kantonalnih nadležnih organa. Propisana podjela u tom smislu slijedi ranija rješenja i podjelu nadležnosti.

Članom 155. propisano je imenovanje elektroenergetskih inspektora, odnosno uslovi koje moraju ispunjavati lica koja se imenuju za elektroenergetske inspektore, a što uključuje

odgovarajući stepen stručne spreme ili visoko obrazovanje drugog ciklusa, položen stručni ispit i radno iskustvo od najmanje pet godina na srodnim poslovima.

Članom 156. propisana je obaveza federalnih inspektora da saraduju sa kantonalnim inspektorima u pitanjima od zajedničkog interesa te im pružaju stručnu pomoć.

Članom 157. propisana je obaveza prijavljivanja početka izvođenja radova na izgradnji ili rekonstrukciji, promjeni namjene ili stavljanju trajno van pogona dijela ili cijelog elektroenergetskog objekta nadležnom inspektor.

Članom 158. propisana je obaveza obavještanja nadležnog inspektora u slučaju havarija i kvarova na elektroenergetskim objektima, kao i dužnost nadležnog inspektora da poduzme mjere radi utvrđivanja uzroka nastanka havarija i kvarova te s tim u vezi donese odgovarajuće mjere.

Članom 159. propisana je obaveza da subjekti koji uvoze ili stavljaju u promet elektroenergetsku opremu, aparate i uređaje koji nisu proizvedeni na teritoriji Bosne i Hercegovine obavijeste nadležnog inspektora i dostave odgovarajući izvještaj o izvršenoj kontroli kvaliteta, te da Ministarstvo donosi posebno uputstvo o načinu vršenja kontrole.

Članom 160. propisana je nespojivost obavljanja poslova, odnosno zabrana inspektorima da izrađuju ili učestvuju u izradi i tehničkoj kontroli investicione dokumentacije ili vrše stručni nadzor nad objektima na kojima vrše inspekcijski nadzor.

POGLAVLJE II. REGULATORNO NADGLEDANJE

Članom 161. propisana je nadležnost Regulatorne komisije da provodi postupak nadgledanja elektroenergetskih subjekata u okviru svojih nadležnosti propisanih odredbama zakona. Također, članom je propisano da se regulatorno nadgledanje vrši u skladu sa odredama zakona kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

DIO OSAMNAESTI – KAZNENE ODREDBE

Članovima 162-166. propisane su prekršajne odredbe za slučajeve kršenja odredbi zakona, te je nadležnosti za izdavanje prekršajnih naloga i pokretanje prekršajnog postupka.

DIO DEVETNAESTI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članom 167. propisana je opšta obaveza usklađivanja unutrašnje organizacije, rada i poslovanja svih elektroenergetskih subjekata sa odredbama ovog zakona, sa rokom od godinu dana od dana stupanja na snagu zakona.

Članom 168. propisano je važenje ranije izdatih dozvola za obavljanje elektroenergetskih djelatnosti.

Članom 169. propisano je vršenje funkcija javnog i rezervnog snabdjevača u prelaznom periodu, odnosno do imenovanja javnog i rezervnog snabdjevača u skladu sa odredbama ovog zakona. U tom smislu član predviđa da ovu ulogu imaju javni i rezervni snabdjevači imenovani u skladu sa posljednjom relevantnom odlukom Vlade Federacije. Također, članom je propisan rok za imenovanje javnih i rezervnih snabdjevača te njihova dužnost da podnesu zahtjev za izdavanje dozvole od Regulatorne komisije u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.

Članom 170. propisano je rješavanje u započetim postupcima, odnosno zahtjeva koji su zaprimljeni prije dana stupanja na snagu ovog zakona, a u skladu sa odredbama propisa koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva.

Članom 171. propisano je donošenje podzakonskih akata od strane Vlade Federacije, Ministarstva, Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema.

Članom 172. propisana je primjena važećih podzakonskih propisa do donošenja novih po osnovu ovog zakona.

Članom 173. propisan je prestanak važenja odredbi Zakon o električnoj energiji u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 66/13, 94/15, 54/19, 1/22 i 61/22), sa izuzetkom člana 42. iz razloga vezanih za njegovu primjenu u pogledu sticanja statusa kvalifikovanog proizvođača električne energije, te sve dok se ovo pitanje ne uredi zakonom iz oblasti obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije.

Članom 174. propisano je stupanje na snagu ovog zakona osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

IV FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna novčana sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.